

Høringssvar fra Naturnationalpark Ulvshale

Dette dokument er en samling af indkomne høringssvar fra den offentlige høring angående projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen for Naturnationalpark Ulvshale. Høringssvarene er indsendt i høringsperioden som var d. 18. marts 2025 til den 20. maj 2025. I denne periode er der blevet indsendt 49 høringssvar fra privatpersoner, myndigheder, foreninger, virksomheder mv. I denne samling gengives telefonnummer, dato for indsendelse, e-mail og adresse ikke.

Indholdsfortegnelse

Privatpersoner	3
Berit T. H. Patzwald	3
Carsten Hyldebrandt	8
Bilag	9
Gert Rasmussen.....	9
Hanne Heinrichas & Claus Sundgreen.....	9
HC Gravesen	10
Henriette Andersen	11
Henrik Ingemann Nielsen & Mette Thamdrup	16
Inge Nielsen & Per Møller	17
Jens Peter Hansen.....	18
Bilag	19
Jens Rasmussen	20
Kenneth Lau Rentius.....	21
Bilag	23
Kees van der Veer	27
Klaus K. Nielsen & Lise Hasle.....	30
Bilag	32
Kurt Nielsen & Randi Bach Poulsen	33
Lis Ravnsted-Larsen.....	34
Lotte Bøgedal	43
Margit Bloch	54
Marianne Kongshøj	55
Marianne Stolt, Ejnar Stolt & Klaus Vedel Simonsen	55
Bilag	56
Marie Vej Ugelvig	57
Martin Vestergaard	57
Mette-Elisabeth Nielsen & Frank Figge Larsen	58
Mia Gramkow	58
Michael Stolt, Ellen Birgit & William Houman, Alice Schou Nørgaard, Henrik Sandberg & Runa Stolt Hellesøe.....	59
Poul Johansen	62
Tina Bartels.....	63
Trine og Philip Mellen.....	66
Vibeke Hjortlund & Claude Teisen-Simony	67
Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.	68
Bestyrelse for Naturnationalpark Ulvshale.....	68
Bådelaugget Rex & beboere i sommerhusområdet Skoven	73
Danmarks Idrætsforbund	74
Danmarks Jægerforbund	77

Danmarks Naturfredningsforening Vordingborg.....	79
Danmarks Vilde Natur Storstrøm	81
Dansk Islandshesteforening & Islandshesteforeningen Skinfaxi	81
Bilag	84
Dansk Orienterings-Forbund	94
Dansk Ornitologisk Forening Storstrøm.....	97
Dansk Vandrelaug	99
DGI Storstrømmen	99
Erhvervsstyrelsen	100
Foreningen Fri Natur	101
Foreningen Nyord	108
Friluftsrådet Storstrøm.....	109
Grundejerforeningen Mågenakken	111
Mønspejderne (Det Danske Spejderkorps).....	114
Sandvejens natur- og kulturarvsforening	115
Ulvshale Lejer- og Grundejerforening	116
Vordingborg Kommune	117
Bilag	119
Vordingborg Kommunes Handicapråd	120

Privatpersoner

Berit T. H. Patzwald

Vedrørende offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale. Høringssvar er mærket fra A-F.

Undertegnede er med på, at kvæg, heste og geder mv. er med til at fremme biodiversitet, afgræsse invasive arter med meget, meget mere. I nævner så også at rådyrbestanden mindskes, dvs. at de måske på sigt bliver fordrevet af de dyr, der har en bedre græsningseffekt.

Der er ikke noget så skønt, som at se og opleve de sky rådyr.

I skriver at I vil fremme stille naturturisme med en højere kvalitet og øget muligheder for alle, hvor vandring og cykling er de primære aktiviteter.

Det er ikke helt det, at jeg har oplevet de sidste år.

Jeg skriver derfor mit høringssvar med baggrund i personlige oplevelser i området i den seneste tid, for at I måske bedre kan forstå de udfordringer, der kan opstå for de besøgende der kommer i Nationalparken og også kommer i de områder der grænser op til Nationalparken, f.eks. hvis området udforskes fra P-pladsen ved Nyordbroen, som en del faktisk bruger som udgangspunkt.

Det skal nævnes, at jeg som feriegæst/nu fritidshusejer er kommet på Ulvshale, siden jeg blev født.

Bemærkninger/oplevelser/overvejelser til de lilla markeringer på hegns-kortet 3.2 fra Naturstyrelsens projektbeskrivelse.

1. **Telefonstien:** Her har vi oplevet en enkelt ko stående på tværs på stien. Stien er smal, hvorfor vi ikke bare kunne cykle eller gå forbi. Det er længe siden og jeg kan rent faktisk ikke huske, om vi måtte vende om eller koen gik tilbage på engen, så vi kunne cykle forbi.

A - Bemærkning/høringssvar: Det er meget ærgeligt, hvis der nu også her, skal opsættes låger på den strækning eller at indhegningen af vejen/stien bliver fjernet, så køerne kan komme ind på stien, som jeg har forstået det? Færistene, som I vil fjerne, er ikke rare, men jeg mener, at de må bibeholdes her, eller der må findes en tredje og bedre løsning, for at alle kan færdes der.

2. **Før Skansen,** (når vi kommer fra Ulvshalevej/Telefonstien) og hvor de nye låger er og...
3. **efter Skansen,** efter sidste låge, hvor Sandvejen slutter og henimod Vogterhuset.

I foråret 2024. Cykelrundtur alene fra Telefonstien og henimod Skansen og videre af Sandvejen. Der stod flere køer på vejen efter Skansen. Det var muligt at komme forbi/undvige, men langt fra trygt. Det var vidst her, at det gik op for mig, at hegnet til venstre for vejen fra Skansen og henimod Vogterhuset, er væk. Ligesom rigtig meget krat jo er blevet ryddet, på strækningen og nærmere Vogterhuset.

Jeg er nu i 2025, blevet oplyst om, at netop denne strækning desværre tilhører en bondemand, som tidligere har bedt Naturstyrelsen om at få fjernet hegnet. Jeg ønsker mig virkelig hegnet tilbage, så man kan være sikker på, at der er fri adgang, det sidste stykke af Sandvejen.

Muligvis ikke så relevant, men I juli 2024 kørte jeg turen alene igen. Der var så heldigvis ingen køer på vejen. I stedet kom en sort kassevogn direkte imod mig. Jeg kørte så lidt til siden og stod af cyklen, da jeg regnede med, at de ville vende. I stedet, kørte de rundt for enden af vejen og ind på engstykket fuldstændigt parallelt med mig. På dette tidspunkt var også flere opslag på Facebook, at flere havde set en kassevogn køre rundt i Ulvshaleområdet og observere. Ved selvfølgelig ikke om det var de samme. Vejen er vidst kun tilladt for ærindekørsel for bilister.

I september 2024 havde jeg så min mand med på cykeltur ad samme rute. Her havde vi først problemer med, at der lå ca. 4 meget store langhårede brune køer, lige før den 1. låge, når man kommer fra Ulvshalevej. De har ikke været der i tidligere år. Til venstre på dette stykke var nu fjernet rigtigt meget krat og træer, og er pludselig tæt på vand, faktisk næsten helt op til lågen.

April 2025. I september 2024 stod vandet højere.

Til højre lå køerne så, og vi så dem først ret sent og ville heller ikke have kunne undvige dem, hvis de havde været på vej mod stien.

(I april 2025: Til højre er nu opsat en mindre indhegning til køerne, og jeg er blevet oplyst om at dette område ejes af en bondemand. Køerne ligger/står ofte midt på den "tidligere" cykel- og gangsti.)

April 2025. Køer liggende og stående midt på den gamle sti.

Som ældre cyklist eller vandrene, kan man ikke bare hurtigt køre/gå udenom, som det er blevet på den strækning nu. Selvom disse køer, skulle være en ikke opsøgende art, føles det ikke trygt mere. Den smukkeste cykelstrækning/gangsti, da man kan kigge ud over vandet med et rigt fugleliv og mod Ægholm og øerne. Den eneste cykelsti jeg kender, tæt på og langs vand på Ulvshale.

Lågerne er i øvrigt meget svære at holde, specielt når man har en cykel med. En venlig dame holdte lågen for os.

Vi kom igennem lågen og videre. Efter den anden låge, efter Skansen, stod der så køer og kalve tværs på vejen, til højre samt til venstre for vejen, på næsten hele strækningen. Vi stod midt i det! Med tanke på køerne, på det stykke vi var kommet igennem, var der faktisk kun en vej, og det var fremad. Fra start kunne vi slet ikke se, at der var så mange køer med deres kalve, da der er buske/træer på strækningen. (I april 2025: disse buske er vidst til dels fjernet, og jeg er blevet oplyst, at vi måske havde kunnet undvige via "Smukstien", som vi ikke kendte til eller kunne se). Vi kørte meget roligt, men det var meget tæt på, at flere køer ville fare imod mig, de holdte hovedet højt, prustede og så bestemt heller ikke rare ud. Jeg var glad for, at jeg ikke var til fods.

Jeg forstår da godt, at køerne kun vil beskytte deres kalve, men det var en helt klar faresituation, og efterfølgende har vi ikke kørt, lige netop, den ellers så skønne strækning, vi altid har været så glade for. Vejen er/var vidst tidligere en del af Camønoen samt Naturstyrelsens anbefalinger til ture.

I 2025 har vi endnu ikke kunnet køre den vej mere. Jeg tør simpelthen ikke, når der ligger køer midt på stien!

B - Bemærkning/høringssvar: Et bedre samarbejde med bondemændene eller overtagelse af noget jord ville være godt, så man ikke havde behovet at fjerne hegnet ved Sandvejen efter 2. låge og ikke har en fold så tæt på Naturstyrelsens 1. låge på Skansestrækningen, når man kommer fra Ulvshalevej.

4. Ved Mågenakken:

Vi har ikke haft et decideret problem der. Hvorfor jeg har markeret dette sted, er fordi der sporadisk er fjernet et skovstykke med nogle nåletræer. Området var ellers et stykke dejlig natur, men lignede lidt en slagmark i marts 2024, hvor enkelte nåletræer stod tilbage, hvilket jeg trods en forklaring om nogle ikke hjemhørende arter, stadig ikke rigtigt forstår formålet med at ødelægge dette område. Området var vidst i øvrigt svampeområde (spiselige).

April 2025. Til højre ved Mågenakken, set fra havsiden.

I juni 2024 stod desuden i længere tid en gifttønde først på stien nede ved stranden, hvor jeg henvendte mig til Naturstyrelsen pr. mail den 13. maj 2024. Svar omkring gifttønden fik jeg aldrig, men den blev fjernet.

C - Bemærkning/Høringssvar: Er det muligt at flytte låger/hegn henimod sidste grund på Mågenakken, så køerne er indhegnet og gangstien er fri? Lågerne og hegn giver for mig ingen mening, hvor de er i dag. Den nederste del af stien mod vandet var til dels oversvømmet i oktober 2023. Nu i 2025 ses til dels stadig, hvor vandet har ligget.

Generelt:

Jeg ser umiddelbart, at det er et problem for offentligheden, hvis køerne (især med kalve) eller evt. tyre ikke bliver indhegnet (I kalder det vidst afhegnet) ved de mere befærdede tilgængelige områder, dvs. især Ulvshalevej, Sandvejen og Telefonstien. Som jeg forstår det ud fra projektbeskrivelsen, vil I have én stor fold. Disse veje er i øvrigt også de eneste steder, hvor det i årevis er/har været muligt at cykle i området, og Telefonstien og Ulvshalevej er som I selv nævner det, en del af en anbefalet familie Panoramarute for bl.a. cyklister.

D - Bemærkning/høringssvar: At køerne skal kunne komme over Ulvshalevej, ser jeg virkelig, som en "no go", hvor der især i sommersæsonen er en del trafik, både af biler, cyklister og gående. I skriver ovenikøbet er der skal etableres færste på Ulvshalevej, men på Telefonstien vil I ellers fjerne færste pga. af, at de er ubehagelige for gående. Har jeg misforstået det? Jeg tror, at der pt. går flere på Ulvshalevej end Telefonstien, især i højsæsonen.

Vedrørende HYDROLOGI:

På nedenstående billedafsnit (lånt fra Cowi) af Ulvshale Strand, ses sådan ca. hvor der bl.a. var oversvømningsproblemer i sommerhusområdet i januar 2024 (tror jeg det var). Undergrunden var mættet fra megen nedbør, grøfterne flød over m.m.

Som I må vide, står Ulvshale- og Fællesskov Strand overfor mange uløste udfordringer med diger, forhøjet grundvand og afvanding. Der kan komme vand fra havsiden, både forfra, bagfra og fra siderne, samt vand fra oven og fra neden.

E - Bemærkning/høringssvar: Naturparken grænser op til noget af dette område, hvorfor der må tages fornuftige hensyn til sommerhusområdet. Det er fint med vådområder, men på jeres gamle kort 2.5 i projektbeskrivelsen ses, at netop dette område tidligere har stået under vand. Jeg har forstået, at I vil tilbage til en tilstand med højere vandstigning her? I nævner så også, at mindre ændringer kan påvirke hydrologien negativt og medføre at vandet fremover/igen løber ind i sommerhusene. Det ønsker I vel ikke? Det kræver naturligvis et fornuftigt samspil, med alle berørte, samt berørte foreninger og instanser, at undgå dette.

Andet:

I foråret 2024 lå rigtigt mange døde svaner, især i området ved 2. og 3. (øverst).

Mht. jeres kort 2.6 findes der pt. intet toilet ved P-Pladsen før Nyordbroen.

F - Bemærkning/høringssvar: Mærkning på alle Naturstyrelsens låger, så borgere og turister også kan se, at de nu træder ind på en bondemands grund med køer. Desuden telefonnummer til Naturstyrelsen, hvis der opstår problemer på jeres område.

Jeg ved ikke, om det er Naturstyrelsen skilte, men de fleste skilte ved strækningen i klitterne ved Ulvshale strand er meget falmede, og det ser faktisk ud til at man må bruge åben ild. Måske bør de fornyes?

Håber på stadig mange positive og kvalitative oplevelser i fremtiden i den kommende Nationalpark på Ulvshale.

Jeg frabeder mig, hvis muligt, at min mailadresse ikke bliver offentliggjort på Internettet.

Med venlig hilsen

Berit T. H. Patzwald

Carsten Hyldebrandt

Til

nnpulvshale@nst.dk

Høringssvar vedrørende Naturnationalpark Ulvshale

Kære Naturstyrelse,

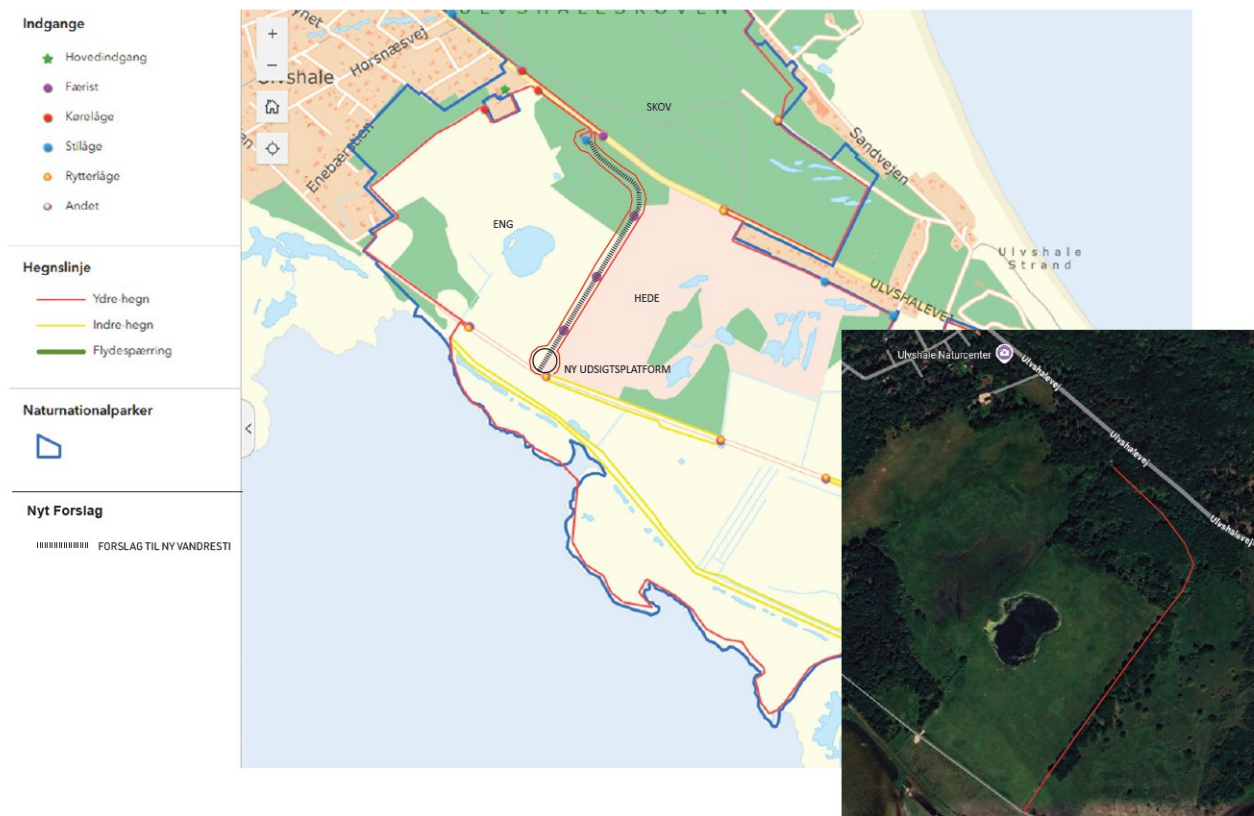
I forbindelse med planer om udvidelsen og omlægning af trampestien fra Ulvshale Naturcenter til telefonstien – se vedhæftede kort som bilag 1 – ønsker vi at fastholde trampestien (vandrestien) som den er i dag. Trampestien i sin form, snor sig gennem terrænet og landskabet som en naturlig veksel langs hegn og skov. Som trampestien er i dag, kan der laves små udbedringer for få midler, som kan imødekomme dele af ønskerne om transportmidler på stien.

I henhold til bilag 1 – Forslag til ny vandresti vil være i forlængelse af den nye etableret parkeringsplads ved fugletårnet, gennem skov frem til den naturlige ”gamle Allé” som deler Eng og Hede. Vandrestien kan føres imellem de gamle egetræer, hvor der er en naturlig beskyttelse mellem mennesker, dyr og fugle. Forslaget indeholder et ydere hegn som sikre færdsel mellem dyr og mennesker – men sikre den tværgående dyreveksel via færste til eng og hede. Vandrestien vil ende ved den ønskede udkigsplatform – hvor der er mulighed for at gå til højre eller venstre via telefonstien.

Vi er rigtig glade for de gode initiativer og ser frem til en god dialog –

Med venlig hilsen
Carsten Hyldebrandt

Bilag

Bilag 1. Nyt forslag til vandresti.

Gert Rasmussen

Jeg synes ikke det er en god ide med færreste på Ulvshalevejen. Det kan ikke være rigtigt, at man spærrer så stor en vej. Det er jo eneste vej til Nyord og sommerhusområdet i skoven, således at man ikke kan køre med hestevogn og ride. Først spærrede man Telefonstien og senere vejen nord for Ulvshaleskoven med færreste, så det ikke er muligt at køre med hestevogn. Alternativet kan være en kreaturtunnel eller en faunapassage, som nok er dyrere, men det bliver også farligt at dyr løber over vejen og ramler ind i køretøjer. I november 2009 fik Naturstyrelsen monteret en rævespærrelåge på broen til Nyord. Beboerne på Nyord og beredskabsstyrelsen protesterede imod lågen. Lågen blev aldrig brugt og stod åben altid. Efter nogle år blev den taget ned og lagt på lager og siden solgt som gammelt jern. Lågen har vist nok kostet ca. 900.000 kr. Derfor håber jeg, at der ikke igen bruges en masse penge, der viser sig at være spildt.

Med venlig hilsen
Gert Rasmussen

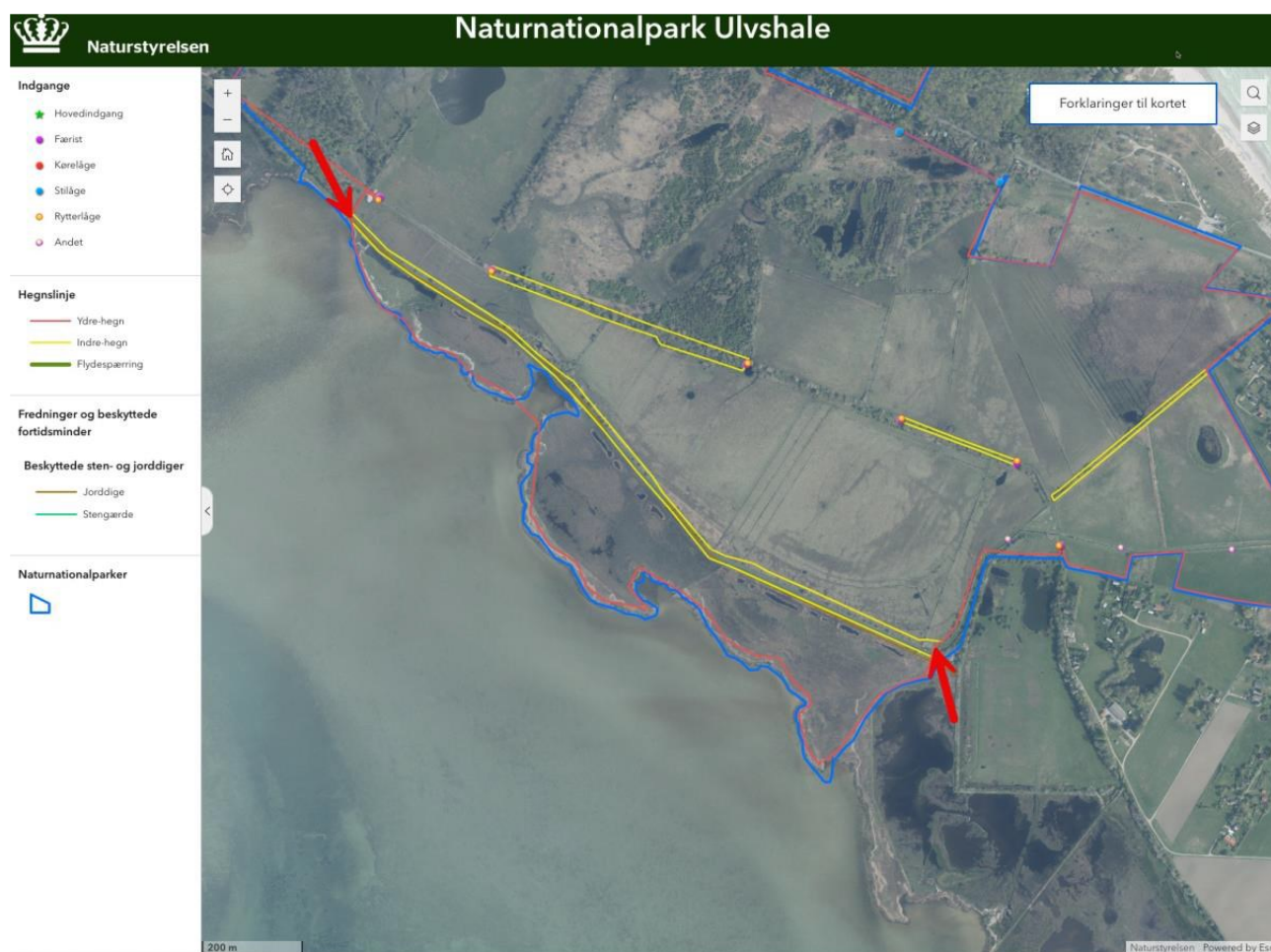
Hanne Heinrichas & Claus Sundgreen

Naturstyrelsen

Vedr.: Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Nationalpark Ulvshale

I forbindelse med ovennævnte høring vil vi som ejere af sommerhus i Ulvshale gerne opfordre til, at adgangen for fodgængere til det sydlige dige mod Stegebugt bevares – f.eks. ved at indsætte låger mod

sydvest og nordøst (markeret med røde pile på billedet nedenfor). Dette vil gøre det muligt fortsat at færdes langs Stegebugt fra Hegningen til Skoven.

Ulfshale 20. maj 2025
Hanne Heinrichas og Claus Sundgreen

HC Gravesen

Kære NNP Ulvshale

Jeg har tidligere fremsendt høringssvar på vegne af Det Danske Spejderkorps, Mønspejderne, for hvem jeg sidder i bestyrelsen.

Her fremsender jeg endnu et høringssvar, som jeg giver som privatperson.

- afsnit 3.7, side 43: På kortet er angivet et felt for veteranisering. Jeg stiller hermed forslag om, at dette felt udvides til også at omfatte bevoksningerne sydøst for Festpladsen, både nord og syd for Midtervejen. I det område er der mange store bøge, der er ved at bortskygge den øvrige skovbevoksning, herunder vintereg, stilkeg, småbladet lind, avnbøg, spidsløn og tarmvridrøn. Mit forslag er at reducere kronemassen i de gamle bøge, for at skabe lys til de lyskrævende træarter. Herved sikres desuden en stabil tilstand for Natura 2000-skovnaturtyperne egeblangskov og

vinteregeskov. De forskellige former for veteranisering bør anvendes, så der skabes både mere stående og liggende dødt ved og flere døende træer.

- afsnit 3.4, side 40: Kortet viser faunalommer. Jeg hilser med tilfredshed de faunalommer, der er placeret i skoven og på engene. Bortset fra faunalommen på Vedelen syd for Telefonstien. Den kan godt omfatte hele arealet mellem Telefonstien og diget.
- samme afsnit: Kortet viser afmærkede stier. Jeg er super tilfreds med det indtegnede forslag til afmærkede stier. Jeg mener, at de angivne stier giver den bedste og mest varierede oplevelse på tur rundt i området.

Med venlig hilsen

HC Gravesen

Henriette Andersen

Høringssvar vedrørende naturnationalpark Ulvshale på Møn

Lad os beholde den frie natur – uden hegn og med vores hjemmehørende naturlige hjortevildt.

Jeg skriver som stor bruger af naturen og færdes meget i skov og strand over hele Danmark. Jeg er uddannet skov og landskabsingeniør og ser meget bekymret på den kommende ændret forvaltningspraksis for de danske skove, plantager, klitplantager og heder.

Jeg ønsker ikke at Danmarks natur skal omdannes til dyrehaver, hvor lysåbne arealer skal favoriseres og have betegnelsen urørt skov, med de ændrede plejeplaner som det giver. Statens arealer er borgernes og er betalt af skattepengene over mange år. Lad borgerne beholde den frie natur.

Biodiversitet, skovdrift og borgernes adgang kan sagtens gå hånd i hånd. Se bare til vores nordiske lande.

Naturstyrelsen kan ikke ensidigt lade samtlige skove overgå til urørt skov og naturnationalparker, uden at forholde sig til folkesundheden. Der er gennem adskillige årtier forsket i betydningen af at borgere kan fældes i naturen. Alene det, at Naturstyrelsen/Miljøministeriet ikke vil udføre feltundersøgelser uden for naturnationalparker og lade disse felt udenfor være kontrolfelter, vidner om at Miljøministeriet ønsker at manipulere med resultaterne. Tænk hvis arealerne uden for det dyrt opsatte hegn og arealer uden de store græsser viser sig at have højere biodiversitet. Så har dette eksperiment til oplyste 888 mio. Kr. været spildt. Her er ikke indregnet den tabte biodiversitet, det tabte mikroklima i skoven, den tabte nedbringelse af CO₂, da mange træer er blevet fældet før tid. Den manglende indtjening ved de danske savværker, da træet blev solgt til bl.a. Rusland og Kina. En skændsel uden lige.

I Miljøstyrelsen/Naturstyrelsens strategi mangler at se på biodiversitet, hvor løsningerne spiller sammen med det øvrige samfund. Der mangler en sammenhæng med:

- Skoverhvervet, således at Danmark også formår at udtage træeffekter til bæredygtigt byggeri,
- Folkesundheden, således at Danmarks sundhedsomkostninger nedbringes,
- Klimakrisen, hvor træer netop skal være i god produktion for derved at optage CO₂. Specielt nåletræer er nyttige her, men de fældes i disse år i stor stil.

Der mangler en 360 graders analyse i vores naturforvaltning og strategier. Ligesom de nye forvaltningsmetoder er i strid med EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen.

De nye forvaltningsplaner

De nye forvaltningsplaner er udarbejdet for en meget kort tidshorisont 6 år for løvskov og 15 år for nåleskov. Dette gør at borgerne ikke kan se andet end trin 1 og derved ikke ved hvad de kan forvente sig, når Naturstyrelsen har lysstillet skovene og vegetationen er eksploderet med urtevegetation og birk, el mv. Jeg kan frygte, at Miljøministeriet/Naturstyrelsen herefter vil argumentere for, at hegninger med dyr er den eneste løsning for at få ædt den nyligt vegetation. Forskere har tilmed udtalt, at helårsgræsning ikke

medfører øget biodiversitet, da arealerne overgræsses. Kig til Sverige. De gør som vi også gjorde i tidligere tider. Der har de sommergræsning og tager dyrene hjem for vinteren. Dyrene passes med vinterfoder og man ser til dem som enkeltindivider. De forstår at bevare en høj dyrevelfærd, samtidig med dyrkning af bæredygtigt skovbrug og biodiversitet.

Jeg vil anbefale, at man ikke arbejder med tyndninger på 70 til 90 %, således at man, som altid er gjort, kan styre tilstedekomsten af uønsket arter, som bl.a. ørnebregner ved at fuldkronede træer skygger skovbunden. Ørnebregner er giftige og udkonkurrerer alt omkring sig.

I Danmark er naturen varierende og fantastisk. Anemoner vidner om at skovene i Gribskov er over 800 år. Derfor ser vi nu vantro til de store fældninger, hvor træ udtages dels for at fjerne det fantastiske bygningstømmer douglasgran og dels for at fjerne effekter for at lægge skoven ud til urørt skov. For eksempel har Gribskov mf. for nuværende 52 forskellige naturtyper, som nu er registreret i de Nordsjællandske skove, frygter jeg ender med forringelse af biodiversiteten med den ensidige tilgang til løsningsmodeller. I bruger udelukkende virkemidler som: lysstilling eller renafdrift af arealer, øget hydrologi, veteranisering af træer og hegninger til tamdyr. Skal man have mosaik skov bør I benytte de gamle veldokumenterede metoder. Lyt til de gamle skovfolk, som ved hvad de taler om. Der er meget erfaring at hente her.

En skam for naturen floraen og faunaen. Her burde have været en 360 graders undersøgelse, hvor samtlige faktorer som erhvervslivet, beskæftigelse og folkesundheden blev inddraget. Herved ville samfundsmæssige løsningsmodeller kunne findes som også var til gavn for insektlivet.

Foretager man renafdrifter på sandede jorde tæt på kysten, vil en sandfygning starte. Det vil I ikke kunne styre, heller ikke når der er fare for bygninger og fortidsminder og gamle spor i landskabet. En skandale for landet med vores fantastiske historie.

Flora og fauna

Altid har der været arbejdet med vigtigheden af spredningskorridorer. Det har Naturstyrelsen ikke arbejdet med til bedring af biodiversitetskrisen. Derimod mener man, at skove i fremtiden skal bestå af moser og birk og helst være indhegnet så græssere/browsere kan indsættes. Intet er mere forkert. Sæt dyrene udenfor skovene, hvor de gik i de gamle landbrug på lavbundsjordene.

Skoven som biotop vil altid være tæt og mørk. Her vil ikke være store dyr og græsningsenge. Ref. Bent Odgaard. At man politisk har ladet sig forføre af en idéhistoriker som Rune Engelbreth er en skændsel. Det burde i et oplyst samfund ikke kunne lade sig gøre. Man må forvente, at høj faglighed i et Miljøministerium. Naturstyrelsen er i den grad styret af rewildere, som kun ønsker at græssere dør hurtigt til gavn for insekterne. Der er ingen evidens for denne strategi. En *fake* historie opfundet af en idéhistoriker. Vedkommende har så haft succes med at forblænde politikerne på Christiansborg. Desværre! Vores natur, hjemmehørende vildt og de udsatte tamdyr bliver taberne – og ikke mindst borgerne og turister i dette land.

I øvrigt kan man anfægte biologernes opråb om nedgang af dyr iflg. Rødlisten. Den blev da også revideret og sammenholdt med Eric Buchwalds opgørelser vidner tallene om meget bedre biodiversitet end forelagt ved Aalborg Universitet. Lad nu Københavns Universitet analysere Rødlisten. De to universiteter er jo ikke enige.

Naturen mangler plads, og flere områder bør udlægges til natur. Disse områder bør sammenbindes, så arterne kan brede sig. Mange biotoper vil hermed sprede sig til de omkringliggende arealer, ved at lave spredningskorridorer mellem heder, overdrev, enge og kyststrækninger.

Det er med stor bekymring, at jeg ser, at der er planlagt en meget høj fældningsgrad i landets skove. En skov er jo netop en biotop, som lukker sig og er mørk uden meget lys. Hvorfor springer åbent land i skov? Ja, det sker helt naturligt. Så giv i stedet naturen fred og ro. Som det sker nu etableres et nyt kulturlandskab med menneskelig og tamdyrs indblanding. Hvor skal hjortevildtet søge læ og ly? Hvor skal de andre arter, der netop trives her søge hen? Det undrer mig, at Naturstyrelsen kan stå inde for at rydde såkaldte ”invasive” arter, som netop er en del af tidligere tiders beskyttelse mod sandflugt fra området. I stedet bør vi sikre at vores skove er sunde, og have fokus på at optage CO₂, ved at bevare og plante flere træer. Nåletræer i vækst er langt de bedste til CO₂ optag. Disse træer fældes nu i stor stil. Hvad sker der med naturforvaltningen i dette land?

Jeg kan frygte, at der ødelægges og gøres skade på biodiversiteten i området, har man lavet en baseline, inden man starter disse meget store ændringer, for at sikre at biodiversiteten ikke skades i stedet. Med den grad af rydning af skov, kan man frygte at det vil ødelægge dele af området. Der vil blive store sletter og lysåbne områder, i stedet for en fuldkronet skov. Skovområderne med træer vil derfor blive noget formindsket. Jeg kan frygte, at der fældes, for at der skal gro græs til store græssere. Jeg

stillerspørgsmålstegn til effekten af rewilding, og ud fra min etik, er det grusomt at prioritere biller over kvæg.

Jeg kan undre mig over, at naturforvalterne ikke ser, hvor forarmet de græssede arealer er. Lad naturen med overdrev i fred og fjern uønskede pil og fyr som man har gjort i århundrede.

I Vestjylland er jorden sandet og her bør træerne stå til bevarelse af landskabet og historien, så også vores kultur minder bevares.

På Fanø ser man tydeligt skaderne, hvor dyr går i hegninger. I hegningen er kun græs og lysesiv, men udenfor hegningen er arter som hører til på heden fx. Lyng, rævling og porse mv. Der bør kigger på om der egentlig sker en fremgang af arterne. En forsker har netop sagt, at for høj intensitet af græsning skader biodiversiteten. Det ses tydeligt over hele landet. Arterne når ikke at frøformere sig inden at de er ædt af græssere, som ihærdigt søger føde, da føden som oftest er knap i hegningerne. Med beslutning af de to første nationalparker med Gribskovs 2,5 meter høje hegn hindres dyrenes frie bevægelighed. Hermed overholdes følgende lovparagraffer ikke - §61a, stk. 4 som siger "Vildtets frie bevægelighed skal endvidere opretholdes i det videst mulige omfang".

Da ingen græssere vil kunne passere hegnet, vil råvildtet altså heller ikke længere kunne passere frit gennem passagerne. Dette er en forskel fra Naturplejeplanen, Natura 2000 fra 2021 til 2027, hvor der i planen er beskrevet, at råvildt - det hjemmehørende råvildt vil kunne passere gennem åbninger i hegningen.

Hjortene vil i brunstperioden kæmpe om hinderne, hvordan kan Miljøstyrelsen vurdere at der ikke vil være væsentlige gener. Hjortenes gevirer vil for dyrene indenfor og udenfor sættes sig fast i hegnet, hvorefter hjortene kan risikere at stå låst fast før en skovarbejder kommer forbi og må skyde begge dyr og reparere hegnet. Denne strategi med hegninger er overhovedet ikke gennemtænkt. Dette kan umuligt være en ikke væsentlig påvirkning af dyrenes liv og færden. Kronhjorte vandrer dagligt mange kilometer, dette hindres med opsætning af et hegn som er 2,5 meter højt. Dette er en væsentlig påvirkning af livsvilkårene for de hjemmehørende dyrearter.

Jeg mener ikke, at det er muligt at holde skoven lysåben ved hjælp af græsning. Bliver græsningstrykket for højt, og føden knap vil dyrene vanrøgtes. Ligeledes vil dyrene ødelægge paragraf3-natur og fortidsminder i deres desperate søgen efter føde.

Desuden har jeg en bekymring omkring tamdyr, der dør på arealerne, om det vil være muligt at finde disse. Der er ikke lov hjemmel til at lade dyr ligge på arealer og dø. Specielt ikke på drikkevandsfølsomme områder, såsom Gribskov. Jeg mener, at de nye plejeplaner ikke har sikret dyr som lever på de tørre habitatområder, men har favoriseret bilag IV-arter som lever i vådområderne. Fx. er markfirben som tidligere har været indeholdt i plejeplanen for Natura 2000 i Gribskov ikke medtaget i denne vurdering.

Ved øget hydrologi har man ikke vurderet påvirkningerne af IV-arter på skovhabitatnatur fx. gøgeurter og andre overdrevsurter samt faunaen som lever her dvs. dyrenes yngle- og rasteområder ved fx. hasselmus, markfirben samt utallige insekter.

I væsentlighedsvurderingen har Miljøstyrelsen påpeget: Citat "at det øgede besøgstal vurderes at kunne medføre øget forstyrrelse, der især i yngletiden potentielt vil kunne påvirke de forstyrrelsesfølsomme arter:

- Havørn
- Fiskeørn
- Rød glente
- Hvepsevåge
- Sortspætte
- Hedelærke
- Rødrygget tornskade
- Arter af flagermus"

Derfor bør strategien med urørt skov og Naturnationalparker stoppe øjeblikkeligt.

Særligt om flora og fauna i Ulvshale på Møn

Stik imod den tidligere fredning, hvor græssende dyr var bandlyst, skal nu sættes græssere ud. En skændsel for stifteren af Ulvshale, som opkøbte og tilplantede arealerne, så de netop i dag fremstår med den unikke artsrigdom. Arealerne blev tilmed fredet, så det kunne stå til eftertiden. MEN det forpurrer Naturstyrelsen, Miljøministeriet og Ministeriet for Grøn Trepert så nu. Her skal indsættes store planteædende pattedyr med bestande af kvæg og ponyer, ja sågar geder, som aldrig har været vilde eller hjemmehørende dyr.

På Ulvshale er der desuden en naturligt forekommende bestand af rådyr. De vildtlevende hjemmehørende rådyr skal man passe på og derfor skal de kunne færdes frit. Det vil sige uden opsætning af hegn.

Ulvshale er karakteristisk ved at have en meget høj biodiversitet.

Her er blandt andet registeret 9 arter af flagermus samt springfrø og spidssnudet frø. Ligesom strandtudse og grønbroget tudse er set. Af sommerfugl er bl.a. hvid admiral, der er knyttet til almindelig gedeblad i skovlysninger. I Ulvshale er registreret seks arter af beskyttede gøgeurter., nemlig majgøgeurt, kødfarvet gøgeurt, skovhullæbe, sumphullæbe, bakkegøgelilje og koralrod.

Sidstnævnte har været kendt fra en enkeltforekomst på kanten af en gammel flintegrav på Mågenakken. Ydermere er stilkegekrat og eneklit, som er indeholdt i Natura 2000 og ønskes bevaret. Dette er i strid med en udsættelse af græssere. Det vil med stor sandsynlighed ske en forringelse af artsrigdommen. Stop nu den strategi, hvor man tilsidesætter og skader den allerede eksisterende høje biodiversitet på de danske naturarealer – i kampen om at hæve biodiversiteten med en brøkdel mere.

Sørg i stedet for at skaffe spredningskorridorer og opkøb arealer mellem skov og landbrug. Det var her, der i gamle dage var græsningsenge og moser, inden landbruget blev intensiveret og blev til stordrift, i stedet for de tidligere små landbrug med meget mindre maskiner.

Fældning af ikke hjemmehørende nåletræ

Det at nåletræer fjernes og/eller tyndes vurderes til ikke at have væsentlig påvirkning for flora og fauna. Hvordan er det vurderet, når netop hjortevildtet raster i nåleskov. Fugle som spætter, korsnæb, fuglekonger mv. og egern har kogler som naturligt fødevalg. Derfor mener jeg, at fældningen af nåleskov er en væsentlig påvirkning for naturen og specielt dyrelivet.

De ikke hjemmehørende nåletræer som nu fældes i stor hast, desværre forholder det sig i at træarter som lærk og douglas er selv-imprægnerende og eminente til bygningstømmer. Så de ikke lider af skadedyrsangreb ved brug i byggeriet.

Senest har man ønsket en større spredning af træarter for at gøre skovene klar til klimaforandringer. Her ser man så på de nordiske lande og mod USA. Så er det man ryster på hovedet. Nu er de ikke hjemmehørende arter fældet i de danske statsskove.

AK og VE.

I strid med EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen

Det er i strid med både EU's Biodiversitetsstrategi 2030 og Afskovningsforordningen som træder i kraft ultimo 2024. Her skal hvert land i EU sikre skovene og sikre bæredygtigheden bl.a. så industri her i landet møbelindustri, træeffekter og bygningsmateriale skaffes lokalt.

EU's Biodiversitets Strategi, som siger, at skoven skal bevares som produktionsenhed til sikring af bæredygtige træeffekter til sikring af fremtidigt bygningstømmer indenfor landetsgrænser, således at andre landes urskov ikke ødelægges. Ligesom strategien påpeger, at folkesundheden bevares ved at sikre mulighed

for at kunne færdes i den frie natur. Her er de kommende indhegninger med udsætninger af dyr igen i direkte modstrid med EU's Biodiversitets Strategi.

Befolkning og menneskers sundhed

Urørt skov giver en mindre fremkommelig skov. Og vælger man at indsætte græssere vil færdsel og hvor former for sport, hvor personer kommer med fart, vil være farligt. Hurtigt vil en Mountain biker eller løber komme alt for tæt på, og de store græssere kan føle sig truet. Familier med børn, der leger og løber rundt kan ligeledes opleves som en fare, for de store dyr. Hunde vil blive set på som rovdyr, og mange store dyr vil reagere på disse. Dette er der set flere eksempler på, hvor kvæg og hunde har været involveret i ulykker med personskade til følge.

Der er alene det seneste år i Danmark rapporteret om 5 tilfælde af ulykker med kreaturer. Hvem tør at tage en skoleklasse, eller daginstitution med på tur? Det bliver et meget stort ansvar, og mange vil undlade at bruge skovene, som udflugtsmål eller læring for eleverne.

Øget hydrologi

I Urørt skov, hvor øget hydrologi er en af de få værktøjer, som man gør brug af, har Naturstyrelsen ikke vurderet de ulemper som øget hydrologi kan medføre for naboerne til de urørte skove. Det være sig landbrugsafgrøder, dyrkning af wrap. I forhold til jernbanerne og ved stats- og lokalbanerne, hvor jernbanedæmningen til skinnerne kræver tørre og velafdrænet omgivelser. Det bliver problematisk, hvis dæmningerne skrider grundet den forhøjede vandstand med ulykker til følge.

Københavns Universitet har netop offentliggjort en undersøgelse af skovene sundhedstilstand. Konklusionen var at klimaændringerne resulterer i en svækket sundhedstilstand ved skovens træer. Jeg håber, at I offentliggør, hvad den øget hydrologi i skovene netop gør ved træerne. De tåler ikke at stå med rødderne i vand!

Luft – CO₂/drivhusgasser som metangasser

Den øgede frigivelse af metangasser på netop næringsrige jorde som oversvømmes er ikke vurderet i denne strategi. Metangasser er 25 gange mere alvorlige end CO₂. Københavns Universitet er netop i gang med at forske i frigivelse af metangasser på næringsrige jorde. Dette er konstateret ved oversvømmelse af næringsjorde/ genskabelse af hydrologien. Derfor bør etablering af forvaltningen tage højde for resultaterne.

Klimakrisen med stor risiko for forøgelse af temperaturen, er et endnu større problem, som her søges adskilt fra biodiversitetskrisen. Det lader sig ikke gøre, da det er to sider af samme sag. Hvis vi ikke forstår at holde temperaturstigningen nede, vil temperaturstigningen forårsage, at biodiversiteten ikke øges som forventet. Derfor skaldyrkes og være i forskellig alder. Nåletræer er meget effektive til at optage CO₂, så hvorfor fælder I dem i så store mængder?

Landskabet – skoven – vores kulturarv

Jeg undrer mig, over at man tillader en så radikal ændring af forvaltning af vores skove. Hegninger vil altid være dominerende i landskabet. Specielt i Gribskov vil urørt skov og hegn være et skæmmende indslag for synet af vores Unesco verdensarv – Parforcejagtlandskabet. Vores fortidsminder i de danske skove skal vi værne om. Meget vil blive ødelagt ved den kommende forvaltning med konvertering til urørt skov.

Jeg mener at den nuværende skovforvaltning skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov.

Opsamling/konklusion

Konklusionen er, at jeg som mange andre borgere i Danmark er imod de nye udpegninger af urørt skov og naturnationaleparker med tilhørende nye forvaltningsplejeplaner.

Jeg mener, at den nuværende skov og landskabsforvaltning i Natura2000 områder skal bibeholdes og skoven skal bevares som fuldkronet fredskov. Landskaber/naturtyper som plantager, klitplantager, heder og klitter skal ligeledes bevares og derfor forvaltes som hidtil.

Lad jer i stedet inspirere af de øvrige nordiske lande. De forstår sig på både biodiversitet, skovdyrkning og ikke mindst dyrevelfærd.

Jeg håber på, at jeres lydhørhed kommer til udtryk i en ændring af planerne. Indtil nu har borgerne ikke mærket, at høringer har givet anledning til ændringer ved Miljøministeriets og nu Trepars ministeriets strategier for landets natur.

Endeligt, et spørgsmål: Hvorfor tror politikerne, at det lader sig gøre at plante 1 mia. Træer, når de seneste års strategier med frivillige aftaler med fx udtagning af lavbundsområder og plantning af træer ikke er lykkedes?

Henriette Andersen
Skov- og Landskabsingeniør

Henrik Ingemann Nielsen & Mette Thamdrup

Til Naturstyrelsen Storstrøm
Høringssvar vedr. Naturnationalpark Ulvshale.

Overordnet er vi yderst positive over at blive naboer til en ny naturnationalpark. Vi glæder os til at se og opleve dyr som man normalt kun forbinder med produktion og ridesportforøjelse, indtage denne forholdsvis lille plet på landkortet. Vi ser ingen problemer med færreste på Ulvshalevej, - måske det ligefrem kan højne trafiksikkerheden, da farten naturligt bliver sænket på den meget smalle vej, - til glæde for både folk og fæ ;).

Samtidig håber vi at skovens tæthed langs Ulvshalevej bevares fremadrettet så mødet med Nyords enge fortsat opleves så kontrastfyldt som i dag.

Vores høringssvar omkring det fremlagte forslag til en ny Naturnationalpark omhandler primært trafik og parkering.

Trafik og parkering:

Vi har en betænkelighed ved den foreslåede afhjælpning vedr. trafik og parkering som vi ikke finder tilstrækkeligt gennembearbejdet eller belyst. Forslaget omtaler at parkering inden for naturnationalparken skal foretages ved 2 mindre p-pladser ved henholdsvis Ulvshale Naturcenter (20 biler) og en ved indgangen til fugleskjulet (som godt nok omtales kan udvides ved senere opstået behov). Derudover nævnes der 2 mindre p-pladser umiddelbart uden for naturnationalparken.

Vi tænker ikke at løsningen er store skæmmende parkeringspladser i skoven og i det åbne land, slet ikke, men vi ønsker fokus og en stillingtagen til hvordan den forventede øgede trafikering og parkering kan afhjælpes og guides, så ikke succes ødelægger det man gerne vil opnå. Især tænker vi, at hvis ikke der sker en regulering og hjælp til parkering så vil besøgende enten holde i vejkanterne rundt omkring hvor ”der lige er plads”, eller skubbe problemet uden for naturnationalparken til stor gene for de omkringliggende (og for dem som vil opleve en mindst lige så stor naturoplevelse på Nyord).

På Nyord ser vi et stigende antal parkering med overnattende autocampere. Dette segment af frie fugle på hjul tænker vi ikke bliver mindre ved kendskabet til en ny naturnationalpark. Vi opfordrer derfor specifikt til at der foretages *noget*, der kan forhindre fri parkering af disse mobile campingvogne, f.eks. anvisning til at disse kun kan overnatte på campingpladsen og ikke i naturen og på parkeringspladser.

Med andre ord så har vi et ønske om at Naturstyrelsen ikke kun har luppen rettet inden for naturnationalparkens hegn, men også lige løfter blikket lidt og inddrager det omkringliggende i sine planer. Man kan ikke forvente at oprettelsen af en naturnationalpark ikke vil få

indflydelse for det, der ligger udenfor denne afgrænsning, og for dem der dagligdags færdes i og gennem området.

Med venlig hilsen,

Henrik Ingemann Nielsen og Mette Thamdrup, medlem af foreningen Nyord.

Inge Nielsen & Per Møller

Til Naturstyrelsen

Høringssvar ang. Naturstyrelsens faglige udkast til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Vi er bosiddende på Nyord og har nogle kommentarer til jeres udkast.

Allerførst. Tak for en fin fremvisning i Ulvshaleskoven d. 6/4-25. At dyrevelfærden og opsyn er i højsædet er godt.

Men på et punkt finder vi ikke, at dyrenes ve og vel er prioriteret godt nok. De bør ikke have adgang til en trafikeret vej som Ulvshalevejen på den planlagte strækning på 400 meter mellem 2 færister. Det er vigtigt for enhver pris at undgå påkørsler af dyrene. De bør være afsondret fra vejen med hegn.

Landbrugsstyrelsen nævner i Bekendtgørelse af lov om mark- og vejfred, Kapitel V, Tøjring og græsning m.v. § 15.: ”Husdyr må ikke græsse eller tøjres på de offentlige veje hørende arealer eller tøjres så nær herved, at de kan nå ind derpå. Dog kan vedkommende sogneråd med politidirektørens samtykke tillade græsning med køer eller geder på arealer henhørende til lidet befærdede kommunale bivej.”

Vi mener ikke, at ovenstående paragraf bør tilsidesættes, men tages med i vurdering i naturnationalparkens planlægning, - af følgende årsager:

Køer og navnlig vilde heste udgør en stor fare i trafikken, og bør ikke have adgang til Ulvshalevejen og dermed en risiko for påkørsel:

Ulvshalevejen er ikke en lidet befærde vej, men en vej, der er den eneste forbindelse fra Nyord mod Stege.

Vejen er – navnlig i sommermånederne – p.g.a. tiltagende turisttryk meget trafikeret – både privatbilisme, motorcykler og store busser med kurs mod Nyord.

I Naturstyrelsens udkast er også nævnt i punkt 3.5, at op mod 300.000 gæster besøger Nyord årligt.

De fastboende, som har dagligt arbejde og andre aftaler, servicefolk som post-omdelere, håndværkere, hjemmehjælpere, renovationsfolk m.m. som alle vil skulle benytte Ulvshalevejen vil alt andet lige opleve en forsinkelse.

Det værste tænkelige scenarie er selvfølgelig en forsinkelse for redningskøretøjer som ambulancer, der også skal retur med udrykning, politi, sø-redningskøretøjer (som skal søsætte redningsbåd fra Nyord havn) og brandberedskabet, der i forvejen har en lang afstand. (og desuden må forcere 5 vejbump på vejen langs stranden). Da bebyggelsen er tæt på Nyord, er det af stor vigtighed med hurtig hjælp ved en brand.

Udover bilismen er der mange – som anført i udkastet – der til fods eller på cykel færdes på Ulvshalevejen.

Dyrene beskrives som rolige og ikke kontaktsøgende – hvilket er fint – men at stå ansigt til ansigt med et stort dyr i fri dressur og måske med afkom, er for mange angstprovokerende. Det vil kunne føre til utilsigtede hændelser fra publikum og reducere antallet af bløde trafikanter gennem skoven.

Mange dyr lever i forvejen i skoven og det er uacceptabelt, hvis f.eks. rådyrene, der bevæger sig i flyv og spring kan risikere at få benene i klemme i færisterne.

Vi er helt enige i, som beskrevet i jeres plan i punkt 3.5, at det selvfølgelig er vigtigt med minimum én trafiksikkerhedsvurdering hen over sommerperioden før projektet igangsættes.

Alternativt til færisterne kunne være, at samle dyrene i fangefolde – en på hver side af vejen - og med passende kortvarig afspærring – f.eks. i form af hegn - genne dyrene over vejen med for dyrene passende intervaller, så de altid er adskilt fra den kørende trafik.

Et synligt telefonnummer til alle de ansatte / involverede i projektet, så vi til enhver tid kan få hjælp ved eventuelle problemer.

Med venlig hilsen
Inge Nielsen og Per Møller

Jens Peter Hansen

Att. Elly Andersen, Projektleder og Jane Skov Lind, Skovrider

Samme sendes til Foreningen Nyord ved Marianne Stolt.

Her er nogle bemærkninger vedrørende spørgsmålet om færister på Ulvshalevej i forbindelse med nationalparkens ønske om at forbinde de to statslige arealer på hver side af Ulvshalevej. Problematikken som blev debatteret på Naturstyrelsens orienteringsmøde 22. november 2024 i forsamlingshuset på Nyord.

Nationalparken Ulvshale blev præsenteret af Elly Emilie Andersen, projektleder og Jane Skov Lind, Skovrider i Naturstyrelsen Storstrøm.

I salen var godt 30 personer med matrikler på Nyord, herunder Lotte Illeris fra foreningen Nyord og medlem af bestyrelsen for Nationalparken.

Undertegnede er menigt medlem af foreningen Nyord og har nedenunder samlet nogle udsagn og lovtekster, som jeg mener understøtter mit ønske om at gøre færisternes afstand så kort som muligt af hensyn til alle trafikkanter på Ulvshalevej. En relativ smal passage, som skulle være rigelig til at forbinde de to arealer og give de firbenede græsædere muligheden at gå fra det ene stykke til det andet og på den måde stort set adskille trafik og dyrehold

1.

Fra Ulvshale Nationalparks Lokale Projektgruppemøde (LPG) 17 august 2022.

Udsagn fra deltagere i gruppen:

De trafikale konsekvenser ved færister og hegn op af Ulvshalevejen er utrygskabende. Hvad er fordelene ved at dyrene kan krydse vejen? Hvad med hastigheden og hvor meget ekstra tid tager det at komme igennem skoven? Hvad med udsyn? Dyrenes mulighed for at kunne krydse vejen giver en større fri dynamik, som er med til at binde arealerne bedre sammen og øger potentialet for at arter kan spredes. **NST understreger at færister er afgørende for Naturnationalpark projektet. Som færisterne er tegnet ind nu er afstanden mellem dem knap 200 m. Der vil blive lysnet langs vejen mellem færisterne for bedre udsyn.**

Klaus Simonsen deltog som medlem af bestyrelsen i foreningen Nyord.

2.

Fra et baggrundsnotat om Naturnationalpark Ulvshale. Maj 2022.

I 2016 blev fredningen på statens arealer revideret, så der igen tillades græsning i skoven, nu med natur og biodiversitet som formål. **Området er delt i to af Ulvshalevej, hvor der er en del trafik i sommerhalvåret. Ulvshalevej er også den eneste vej ud til øen Nyord, hvor der årligt er over 300.000 besøgende, der først og fremmest ankommer i bil.**

3.

Fra færdselsloven

§ 88. Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Hunde må under færdsel på vej ikke føres i bånd fra motordrevet køretøj, hestekøretøj eller af ridende.

Stk. 3. Kravet til indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i en naturnationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse, hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.

Stk. 4. Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, **herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.**

4.

Mark- og vejfredsloven § 15

§ 15

Husdyr må ikke græsse eller tøjres på de offentlige veje hørende arealer eller tøjres så nær herved, at de kan nå ind derpå. **Dog kan vedkommende sogneråd med politidirektørens samtykke tillade græsning med køer eller geder på arealer henhørende til lidet befærdede kommunale bivej.**

1. Stk. 2.

På marker, der grænser til offentlige veje, må tyre over 1½ år og uvane kreaturer kun græsse, såfremt de er forsvarligt tøjret eller marken frahegnet vejen på betryggende måde.

1. Stk. 3.

Tilsvarende bestemmelser kan i politivedtægten fastsættes for private veje, der er åbne for almindelig færdsel.

1. Stk. 4.

Overtrædelse af de i stk. 1 og 2 fastsatte bestemmelser straffes med bøde.

Kommentar

Der er flere ting der springer i øjnene. For det første konstateres der i baggrundsnotatet om nationalparken at **Ulvshalevej er den eneste vej til Nyord** og kunne man tilføje også til sommerhusene syd for vejen på den sidste strækning før Nyordbroen.

Nationalparker er undtaget bestemmelsen om dyr på vejen, **hvis vejen ikke er en væsentlig færdselsåre eller en lidet befærdet kommunal bivej. Siger lovene.**

At en vej, der benyttes af 300.000 bilende turister årligt på den eneste vej til Nyord og af øens beboere, af sommerhusbeboere, cyklister og vandrere, er en meget trafikeret færdselsåre må være indlysende.

Det var i øvrigt bemærkelsesværdigt at Jane fra Naturstyrelsen ved mødet i Nyord Forsamlingshus 22. november 2024 udtalte at den strækning der skulle være mellem færisterne skulle være 700 meter, når der ved mødet 17. august 2022 blev sagt 200 meter.

Yderlige sagde Jane at en **evaluering af trafikforholdene ville komme efter etableringen af færisterne**, men i færdselslovens § 4 står der:

Transportministeren kan fastsætte nærmere regler om tiltag til at sikre færdselssikkerheden i naturnationalparker, hvor kravet til indhegning ikke gælder i medfør af stk. 3, **herunder krav om trafiksikkerhedsrevision forud for meddelelse af tilladelse til etablering af en naturnationalpark efter lov om naturbeskyttelse.**

Altså skal der forud foretages en vurdering før anlæggelse af færisterne.

Hvis færisterne er uundgåelige, må man forlange, **at der blot bliver en passage som er ganske få meter bred og med sluser til cyklister og gående.** Dette skulle være nok til at dyrene kunne flytte sig fra det ene græsningsareal til det andet græsningsareal. Dyrene og trafikanter ville på den måde stort set blive adskilt og de to områder blive sammenhængende for alle nationalparkens græsædere. Turister og fastboende, der er ængstelige for de store dyr, ville kunne gå og cykle på vejen og trafikken ville næsten ikke blive generet.

Se de to svar nedenunder fra Naturstyrelsen Storstrøm. Svarene giver en forklaring på evt. misforståelser, de mener jeg har begået. Bemærk at projektet **IKKE** står lige for at blive en realitet før 1928, og at der kan påklages undervejs i processen.

Venlig hilsen

Jens Peter Hansen

Bilag

Kære Jens Peter

Jeg vil hermed kvittere for dit notat. Tak for dit bidrag.

Lige en kort kommentar til en enkelt i dit notat.

Du skriver:

Det var i øvrigt bemærkelsesværdigt at Jane fra Naturstyrelsen ved mødet i Nyord Forsamlingshus 22. november 2024 udtalte at den strækning der skulle være mellem færisterne skulle være 700 meter, når der ved mødet 17. august 2022 blev sagt 200 meter.

Svar:

I 2022 kunne den størst mulige afstand mellem ristene være 200 m. Her i 2024 kan den størst mulige afstand være 700 m, fordi vi har opkøbt en hel del mere skov overfor heden.

Der skal jo være statsarealer på begge sider. Så det er deri forskellen ligger.

Vi arbejder nu på at finde det bedste kompromis mellem ønsket om at sammenbinde de to arealer nord- og syd for Ulvshalevej og ønsket om at mindske generne for beboerne på Nyord og i sommerhusområdet "Skoven".

Mange hilsner

Elly Emilie Andersen

Projektleder I Friluftsliv

Kære Jens Peter

Også tak for dit bidrag fra mig.

I dine kommentarer i vedhæftede fremgår;

*"Yderlige sagde Jane at en **evaluering af trafikforholdene ville komme efter etableringen af færisterne**"*

Det håber jeg ikke, at jeg har sagt, for det er ikke den plan, vi arbejder efter:

Processen er:

- Vi skriver lige nu forvaltningsplan og projektbeskrivelse. Dette forventer vi skal være færdigt i løbet af januar. Af dette materiale vil det fremgå, hvor stor afstand Naturstyrelsen foreslår, at der bliver mellem færisterne.
- Dette materiale kommer i høring. Forventeligt hen over de tidligere forårsmåneder 2025
- Herefter udarbejdes den endelige projektbeskrivelse og forvaltningsplan
- Derefter laves trafiksikkerhedsanalyse og der søges tilladelse hos relevante myndigheder til vores forslag vedr. færister.
- Givne tilladelser vil kunne påklages.
- Forventet etablering af naturnationalparken og eventuelle færister vil formentlig først blive i løbet af 2026/2027, med åbning af naturnationalparken i 2028.

Håber det giver klarhed over processen.

Med venlig hilsen

Jane Skov Lind

Skovrider | Storstrøm

Jens Rasmussen

Hej.

Jeg var deltager i jeres udmærkede rundvisning i søndags.

Jeg vil dog gerne komme med følgende indlæg.

-

I påtænker at sætte geder ind i skoven for at bekæmpe ær.

Udover at jeg har den grundopfattelse at geder absolut ikke hører til i den danske natur - så vil det være en katastrofe for bestanden af tarmvridrøn. (Sorbus torminalis)

Den lille bestand af tarmvridrøn skal plejes og have fortrin.

Dette vil absolut og ubetinget **ikke** ske med geder.

I stedet burde der laves en plan for at fremelske denne træart som kun findes 3 steder i DK.

Gerne med små hegn således at de ikke bliver spist af div græssere.

Gerne med en manuel plejeplan for udrensning af uønsket opvækst.

Eftertiden vil ikke se med milde øjne – hvis de sidste tarmvridrøn i skoven bliver udslettet, og den dermed tabte biodiversitet.

-

Grundlæggende mener jeg at geder ingen berettigelse har i en **Natur** National Park.

Navnet burde så ændres til **Kultur** National Park

-

Tak for jeres tid.

Med venlig hilsen

Jens Rasmus

Kenneth Lau Rentius

Høringssvar vedr. Naturnationalpark Ulvshale

Afsender: Kenneth Lau Rentius, *Til:* Naturstyrelsen (nnpuls@nst.dk)

Jeg henviser til projektbeskrivelsen for Naturnationalpark Ulvshale og ønsker at udtrykke alvorlig bekymring over de planlagte trafikale begrænsninger og deres sikkerheds- og adgangsmæssige kritiske situationer projektet skaber for beboere i vestlig del af Ulvshale skov og på Nyord. Det skal bemærkes, at projektet planlægger væsentlige indgreb på den hovedfærdselsåre, der er eneste asfalterede vej til netop områderne vestlig Ulvshale skov samt Nyord.

I forhold til naturbevarelse og udvikling kan jeg støtte projektet overordnet, herunder formål og målet med at udpege og udvikle en naturnationalpark i Vordingborg Kommune.

Til gengæld finder jeg det ganske problematisk, at Naturstyrelsen i så omfattende og indgribende projekt ikke forholder sig til de udfordringer Naturstyrelsens naturnationalparkprojekt skaber for de i forvejen sårbare beboere og det kulturarvmæssige samfund de gennemføres i og omkring.

Nyord og Nyord by er en meget populær turistdestination og er den 2. største turistattraktion i Vordingborg Kommune kun overgået af Geocenter Møns Klint. Alene det faktum at Camønoruten har et af sine destinationer på Nyord sammenholdt med øens popularitet, er der ofte gående og cyklende trafik på Ulvshalevej gennem skoven.

Der findes en række eksempler på alvorlige hændelser, hvor græssende dyr har været involveret i ulykker med besøgende – herunder dødsfald – men der er ikke offentliggjort en samlet, systematisk oversigt over alle konkrete hændelser i de nye naturnationalparker. Dette i sig selv underbygger min opfattelse af, at Naturstyrelsen ikke har til hensigt at synliggøre de udfordringer de nye parker skaber, herunder de problemer som naturligt følger med i Naturnationalpark Ulvshale projektet.

Særligt for gående og cyklende turister, men også for beboere og turister der medbringer hunde, skaber dette projekt potentielle risici for ukontrollerbare reaktioner, der kan bringe både mennesker og dyr i fare.

Min erfaring som formand for Nyords lokale frivillige brandberedskab viser, at adgang til beredskabsressourcer og slukningsmateriel er essentielt for at forhindre storbrande på Nyord. Den seneste store brand på Nyord betød, at en 3-længet gård måtte nedbrændes kontrolleret. Årsagen til det gik så galt skyldtes blandt andet, at det tog beredskabet 1,5 – 2,0 timer at nå frem med kvalificeret brandmateriel, idet materiellet kommer fra Næstved. Brandberedskabet i Stege råder ikke over materiel der kan levere den nødvendige mængde vand til gårdbrande på Nyord og Nyords vandforsyningsinfrastruktur kan kun bidrage i begrænset omfang. Brandberedskabet fra Stege kræver kontinuerlig kørsel med tankvogne og den forøgede transporttid vil igen skabe endnu større risiko for spredning og dermed katastrofale storbrande på Nyord.

For så vidt angår vedligeholdelse af området i dag, herunder overholdelse af Vejloven, kan jeg dokumentere, at Naturstyrelsen ikke foretager rydning af gamle træer, der tidligere har blokeret vejtrafikken og som i årevis har udgjort en trafiksikkerhedsmæssig risiko (se bilag 1). Uagtet det er Vordingborg Kommunes beredskab, der forestår det konkrete beredskab, som sikrer den akutte rydning af de mange væltede træer ved storm- og snevejr, er der i årevis ikke foretaget almindelig vedligeholdelse af vejstrækningen. Med det in mente finder jeg det særdeles svært at opretholde tilliden til, at Naturstyrelsen vil være i stand til at gennemføre dette projekt samtidigt med der foretages den nødvendige vedligeholdelse og overholdelse af gældende lovgivning efterfølgende. Det er uklart om Naturstyrelsen har ansøgt Vejmyndigheden om den indgriben projektet har på hovedfærdselsåren til Nyord i henhold til Færdselsloven §97 stk. 3. I fald ikke, så finder jeg det ganske problematisk at man igangsætter et stort projekt der får stor indflydelse på netop områdets eneste hovedfærdselsåre og ikke på forhånd er bekendt med konsekvenserne heraf. Det kan dermed betyde større uforudsete omkostninger til tilpasninger om omlægninger af trafikken både i anlægsfasen som i den daglige drift.

Jeg er bekendt med at der i naturens hellige navn blev gennemført et rævespærreprojekt på broen til Nyord, som ingen effekt havde og som i øvrigt blev fjernet efterfølgende. Der er dog fortsat efterladt udstyr fra dette uigennemtænkte projekt på den smukke bro til Nyord. Et glimrende eksempel på, at Naturstyrelsen ikke formår at forberede sine tiltag endsige undersøge relevansen. Der er efter mine oplysninger brugt i omegnen af 1.000.000 kroner til dette projekt, som er totalt spildte offentlige midler.

Det kan samtidigt konstateres, at Naturstyrelsen har modtaget en dom og et bødeforlæg på kroner 800.000,00. Af domsafsigelsen fremgår det at "Begrundelsen for bøden og dommen var, at Naturstyrelsen som besætningsejer havde udvist groft uforsvarlig behandling af dyrene, hvilket ifølge anklageskriftet blev vurderet som dyremishandling. Den centrale kritik var, at der blev reageret alt for sent på dyrenes dårlige tilstand, og at der manglede tilstrækkelig fodring og omsorg, hvilket førte til langvarig sult og lidelse for dyrene". Trods beklagelse fra Naturstyrelsens direktør er der ingen garanti for at dette ikke sker igen i Naturnationalpark Ulvshale uagtet de tiltag Naturstyrelsen har iværksat.

Følgende punkter understøttes af den foreliggende dokumentation og lokale forhold:

1. Blokerede adgangsveje og hæmmet beredskabsadgang

Projektets fokus på "udvidelse af græsningsskov" (skovudviklingstype 92) og "etablering af åbne dyrearealer" indebærer, at hovedvejen, der er den eneste færdselsåre til Nyord gennem Ulvshale Skoven, vil krydses af græssende dyr. Dette skaber:

- **Uforudsete vejspærringer:** Dyrepassager over vejen vil kunne forårsage hyppige stop, hvilket hæmmer både almindelig trafik og udryknings- og beredskabskøretøjers passage.
- **Manglende alternativer:** Projektbeskrivelsen nævner ikke etablering af alternative ruter eller andre alternativer til håndtering af brand- og redningsberedskabets sårbarhed for nå ulykkesstedets ved passerende dyr og træfald.

2. Mangelfuld vedligeholdelse af skovarealer langs adgangsvejen

Selvom projektet omtaler "rydning af invasive arter", ignorerer det kritisk vedligeholdelse af træer langs hovedvejen til Nyord og overholder i min optik ikke Vejloven:

- **Ustabile træer:** Ældre egetræer og skovfyr med svage rodsystemer udgør en konstant risiko for sammenstyrtning under storm, hvilket kan lukke den eneste adgangsvej til Nyord.
- **Ingen rutinemæssig skovpleje:** På trods af planer om "naturvenlig skovdrift" i Ulvshale Skovs vestlige del, er der ikke specificeret tiltag til regelmæssig fjernelse af dødt ved eller syge træer langs infrastrukturen.
- **Uklar ansvarsdeling:** Projektet specificerer ikke, hvem der skal sikre fri passage under vedligeholdelse af infrastruktur og arealerne langs hovedfærdselsåren.

3. Konsekvenser for lokalt brandberedskab og 112-akuthjælp

Den lokale frivillige 112-akuthjælperordning på Nyord vil blive undermineret af projektets trafikale ændringer:

- **Forlænget responstid:** Ambulancer og brandbiler fra Stege til Nyord tager allerede 20-40 minutter. Yderligere forsinkelser fra dyrepasager, vejblokader eller træfald vil øge risikoen for tab af menneskeliv og evnen til at redde kritisk kulturarv og fredede bygninger.
- **Inkompatibel infrastruktur:** Selvom projektet omtaler "rydning af invasive arter" og "naturvenlig skovdrift", er der ingen planer for regelmæssig fjernelse af dødt ved eller ustabile

træer langs hovedvejen til Nyord – en kritisk faktor for at forebygge vejblokader under storm eller snefald.

- **Ingen nødspor eller prioriteret adgang for udrykningskøretøjer:**

Projektbeskrivelsen fokuserer på "naturvenlige stier" og "græsningsarealer" men nævner ikke etablering af dedikerede nødspor eller bredde vejsektioner til brandbiler og ambulancer. Dette skaber risiko for, at vejen gennem Ulvshale Skov bliver ufremkommelige under nødsituationer.

4. Truede kulturarv og bevaringsværdige bygninger

- **Høj brandrisiko i historiske bygninger:** Traditionelle stråtage og trækonstruktioner gør bygningerne ekstra sårbare, ligesom bygningstætheden er særlig udtalt på Nyord, hvilket kræver hurtig adgang for brandvæsenet. Projektet inkluderer ikke tiltag til at sikre yderligere kritisk vandforsyning eller øgede brandberedskaber og -materiel til Nyord.

Konklusion Naturnationalpark Ulvshales projektbeskrivelse ignorerer kritisk infrastruktur for livgivende redning og brandsikkerhed. Uden revidering vil parken udgøre en systematisk risiko for både beboere og kulturarv på Nyord.

Konkrete anbefalinger

Jeg anbefaler følgende ændringer af projektbeskrivelsen:

1. Naturstyrelsen opgiver etableringen af færste og etablerer hegn langs hovedvejen Ulvshalevej, som sikrer den eneste hovedfærdselsåre til vestlige Ulvshale og Nyord forbliver uberørt eller forbedres.
2. At der gennemføres den nødvendige vedligeholdelse af området langs hovedfærdselsåren i henhold til vejloven §8, §87 og §93.
3. Installation af vejstationer med automatiske advarselssystemer ved risikozoner for træfald, som skal forbedre Naturstyrelsens information og nødvendigt vedligeholdelsesarbejde.

Venlig hilsen

Kenneth Lau Rentius

Bilag

Bilaget indeholder billeder optaget i april måned 2025 ca. 1,5 år efter Vordingborg Kommune foretog en beredskabsmæssig indsats, der sikrede rydningen af vejen. Siden er intet sket og de store træstammer ligger fortsat kun 30 cm fra asfalkanten og udgør fortsat en trafiksikkerhedsmæssig risiko. Ved passage med udrykningskøretøjer skal den normale trafik kunne trække til side og give plads. På denne vejstrækning vil det betyde flere kritiske hændelser, idet disse store træstammer i skrivende stund er dækket af bevoksning og er derfor ikke synlige. At påkøre disse med blot lav hastighed kan få fatale konsekvenser.

Figur 1 - Naturstyrelsens areal langs Ulvshalevej siden stormfloden 2023

Figur 2 - Naturstyrelsens areal langs Ulvshalevej siden stormfloden 2023

Figur 3 - Naturstyrelsens areal langs Ulvhalevej siden stormfloden 2023

Kees van der Veer

Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark (NNP) Ulvshale

Birgitte og Kees van der Veer

Mette og Carsten Hyldebrandt

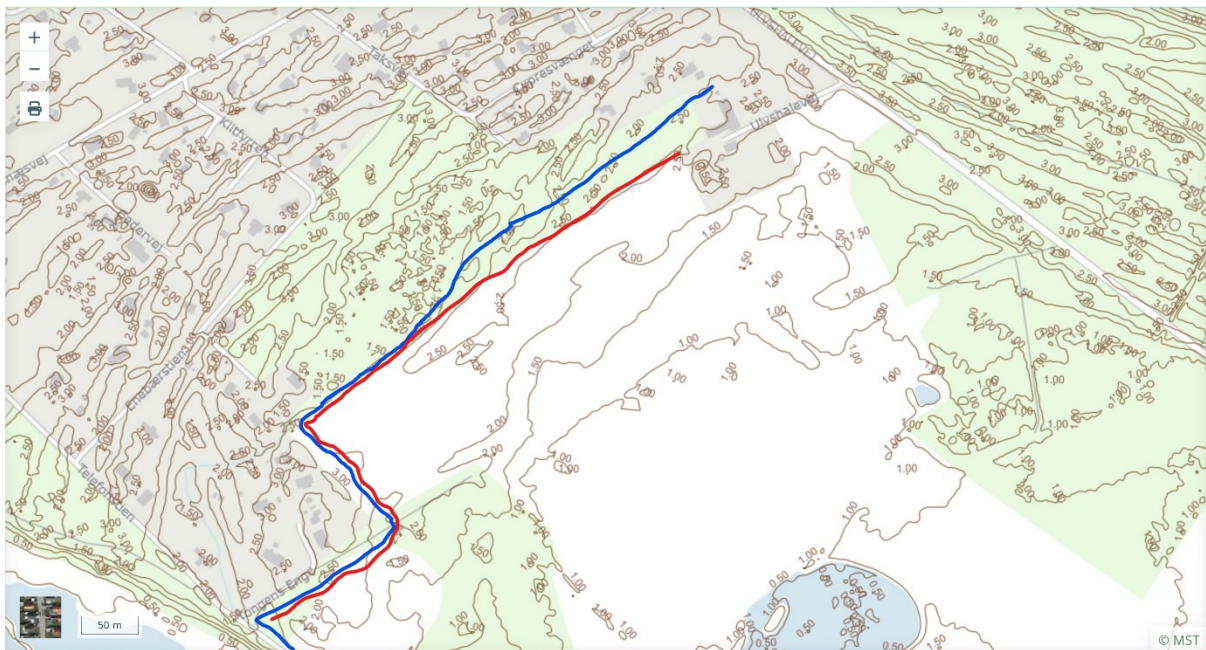
Vivian Grønfeldt og Erik Mygind

Omkring den markerede rute fra naturcenteret til Telefonstien (3.4. side 41)

Som beskrevet i materiale, giver ruterne i NNP Ulvshale plads til fordybelse, ro og stilhed. Den nuværende trampesti snor sig igennem landskabet og er ikke synlig i mange tilfælde, og dette passer perfekt i denne type landskab.

En udvidelse af stien til også at kunne benyttes af personer med nedsat mobilitet er naturligvis imødekommende. Vi vil dog opfordre til, at man anlægger stien med udgangspunkt i følgende præmisser:

- Stien bør generelt maksimalt være 1 meter bred. Dertil kan stien udformes med nøje og regelmæssige lommer som er brede så der kan passeres.
- Stien bør udstyres med jævnlige sving og skal ikke være en lige streg. Dette begrænser at (el-) cyklister benytter det som smutvej, hvor kørsel med høj hastighed er vanskeliggjort.
- Stien bør ikke etableres direkte ved hegnet, men 5 meter ind i skoven på den nordvestlige strækning.
- Stien bør etableres hvor terrænet er lavere, så stien ikke bliver synlig i helhedsbilledet (se billede 1 og billede 2).
- Der bør overvejes at bruge en mørkere type grus frem for den lyse, som er brugt på Telefonstien, for at minimere at stien bliver et forstyrrende element i landskabet.
- Ryttere ønsker sandsynligvis ikke at bevæge sig indenfor hegnet på Telefonstien, hvor NNP's heste færdes. Der er heller ikke mulighed for at anlægge en sti udenom hegnet på sydsiden. Så en ridesti fra Naturcenteret sydpå vil resultere i at ryttere efterfølgende bevæger sig i sommerhusområdet. Derfor bør der ikke anlægges ridesti.

Billede 1 viser de højdekurver som giver stien en lavere kurve. Den nye sti skal ikke ligge højere end nuværende trampesti (rød er nuværende sti, blå er forslået).

Billede 2: Forslået hegn (rød) og sti (blå) og privat skel (grøn)

Afstand fra private skel

Der er ikke meget plads mellem krat fra sommerhusområdet på Kongens Enge og det nuværende hegn. I skel af sommerhusgrunde er der et naturligt moseområde, en naturlig høj, der er voksne egetræer og ene samt blåbær og lyng. Disse skal ikke fjernes for at gøre plads til en sti.

Engen nord for Gåsesøen er et § 3 beskyttet surt overdrev. For at sikre at engen ikke lider af tilvækst er det væsentlig at kreaturer kan græsse i hele området. For at forstyrre dyrene mindst muligt og giv naturen mest plads forslås følgende:

- Hegnet rykkes minimalt ind på folden, så der gives mulighed for en 1 meter bred sti (billede 3).
- Hegnet etableres som tegnet i det interaktive kort over NNP Ulvshale.
- Stien skal ligge ned i eksisterende terræn som den nuværende trampesti, og skal ikke ophøjes.
- Stiens placering skal tilrettes til den angivet placering i billede 3 og 4.
- Bemærk på billede 4 at den nuværende trampesti er synlig.
- Hvis hegnet rykkes mere ind på engen, foregår der mere tilvækst fra skoven, som der opstår nu.

Der burde også ryddes birk og bævreasp ved kanterne.

Vi er åbne og interesserede i at drøfte løsningerne for den endelige plan omkring sti og hegn specifikt op mod grænsen ved privatskel og nationalparken

Billede 3: forslået sti (blå) med afstand fra hegn (rød) til privat skel (grøn)

Billede 4: forslået afstand til privat skel. Blå er stien tegnet ind i det interaktive kort, men går ind i privat skel. Grøn er skelgrænsen, og tykt gul er den korrekte placering af stiens position. Rød er hegn som taget fra det interaktive kort.

Den nye udsigtsplatform (3.4. side 41)

Der opleves aktuelt at der jævnligt bliver parkeret i svinget af Kongens Enge (billede 5). Ved etablering af udsigtsplatform bør det sikres, at der ikke bliver parkeret i svinget. Der er både afvanding, et dige og en privatvej. Parkering skal tydelig markeres / skiltes, at det skal ske ved Naturcenteret.

Udsigtsplatformen bør placeres ved eksisterende færste på Telefonstien på indre side af diget.

Billede 5: Ulovlig parkering

Afslutningsvis stor ros til planerne, især det større sammenhængende areal og de dedikerede beskyttede faunalommer.

Klaus K. Nielsen & Lise Hasle

Vedr. Genopretning af naturlig hydrologi

I oplægget til forvaltningsplan til Naturnationalpark Ulvshale beskrives, at genopretning af naturlig hydrologi er højt prioriteret. Det betyder bl.a., at så mange af de menneskeskabte ændringer i hydrologien, såsom grøfter og dræn, så vidt muligt skal lukkes.

Det nævnes imidlertid også at:

- Naturnationalpark Ulvshale er placeret i lavtliggende kystnatur, og at mulighederne for genopretning af naturlig hydrologi derfor er stærkt begrænset.
- Der er væsentlige værdier i form af sommerhuse på flere sider af naturnationalparken, som ved selv mindre ændringer kan blive påvirket negativt af ændringer i dræn og grøfter.

Ovennævnte forbehold skal tages særdeles alvorligt!

Ethvert tiltag, som medfører øget grundvandsstand i den sydlige del af nationalparken (dvs området omkring Veddelen og engene i den sydøstlige del op mod Kærhøgevej), vil uvægerligt få alvorlige konsekvenser for en stor del af det tilgrænsende sommerhusområde. Størstedelen af området ligger omkring kote nul (og vores sommerhus i kote -0,4 m) og er derfor meget følsomt overfor ændringer i grundvandsspejlet.

For år tilbage hævede Naturstyrelsen vandstanden i Veddelen, og som konsekvens af dette opstod der flere gange i forbindelse med store nedbørsmængder oversvømmelser på adskillige sommerhusgrunde, fordi vandet vanskeligt og kun langsomt kunne komme væk fra området. (Dette inkluderede bl.a. vores hus på Vibevej 45, som blev oversvømmet og fik vandskader.) Af samme grund måtte Naturstyrelsen igen sænke vandstanden i Veddelen.

Siden da er klimaet som bekendt blevet meget mere ekstremt med hyppigere skybrud og meget store nedbørsmængder. Det oplevede vi senest i januar 2024. Her kom der på kort tid kom store nedbørsmængder, og hele Veddelen og engområdet udgjorde én stor sø, som også omfattede en større del af sommerhusområdet. På trods af, at vi netop havde fået opført et nyt sommerhus med hævet fundament, stod hele vores hus omgivet af vand (se vedhæftet foto).

Konsekvenserne af et hævet grundvandsspejl vil i dag derfor være endnu mere alvorlige. Om lignende problematik gør sig gældende i andre dele af nationalparken vides ikke – men det bør ligeledes undersøges grundigt.

Vi må derfor på det kraftigste protestere imod ethvert tiltag, som medfører hævet vandstand og svækket afdræning i den sydlige del af nationalparken.

Venlig hilsen

Lise Hasle og Klaus K. Nielsen

Bilag

Kurt Nielsen & Randi Bach Poulsen

Høringssvar i relation til Projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Vi har gennemgået ovennævnte plan ("Planen") og har i den sammenhæng følgende bemærkninger og forbehold:

Ulvshalevej og store pattedyr. Vejen gennem Ulvshale er den eneste forbindelse til Nyord og er således kritisk infrastruktur. Der er en betydelig trafik og som det bemærkes i Planen, besøges øen af op til 300.000 årligt. Besøgsantallet er stigende fra år til år. Vejen er smal og sigtbarheden, som følge af den tætte skov til begge sider, begrænset. Det fremgår af Planen, at der vil blive etableret et fritgående kvæghold på op til 55 stykker kvæg og op til 25 heste. Dertil kommer en antal geder. Det er mange dyr på et beskedent areal. Vi har allerede udfordringer med råvildt, der pludseligt kommer ud af skoven med dertil hørende pludselige opbremsninger eller værre, en påkørsel.

Flokke af dyr, der pludseligt befinder sig på vejen, udgør en sikkerhedsmæssig risiko og er helt grundlæggende i strid med vej-og færdselsretlige principper. Såvel kvæg som heste er dyr, der kan bevæge sig hurtigt. Den gående eller cyklende trafik vil være endnu meget udsat. Jeg er af den opfattelse, at det vil være ganske uforsvarligt at tillade dyr på vejbanen. Normalt vil man omlægge en kritisk vej, så trafik ikke går gennem en nationalpark eller man vil sikre, at trafik sker via faunapassager. Mig bekendt, er der kun et sted i DK, hvor man har tilladt dette og hvor omstændighederne ikke er sammenlignelige.

Vi opfordrer til, at der sker en hegning langs vejen, så Naturnationalparken opdeles i to zoner. I det omfang, at dette ønske ikke kan efterkommes, opfordres til, at der etableres faunapassager. Kan det ikke undgås, at færste skal etableres, må det ske med en meget kort afstand (maksimalt 200 m.) så passagemuligheden for de store dyr er afgrænset og at dette kombineres med, at skoven ryddes i betydeligt omfang i begge vejsider, så sigtbarheden øges og risikoen for ulykker mindskes.

P-pladser: Planen indeholder et forslag om en vis øgning af P-pladser. Det bemærkes samtidig, at en øget turisme må forventes. Dette sammenholdt med den generelle tendens, at antallet af besøgende er stigende, gør at kravet om parkeringsmuligheder er stort. Er der ikke tilstrækkelige P-pladser, vil der blive parkeret på vejen.

Det ser vi med stor tydelighed på Nyord, hvor kapaciteten af P-pladser – især i sommersæsonen – er begrænset. Det har den effekt, at der parkeres på indfaldsvejen til byen, hvilken udgør en sikkerhedsrisiko og samtidig en trafikbarriere for de fastboende.

Der opfordres til at sikre, at et stort antal P-pladser er til rådighed, så der ikke parkeres på Ulvshalevej og at der skiltes med "parkering forbudt".

Overnatning. Planen henviser til shelters på Nyord og i Hegnede skoven, hvis overnatning ønskes. På Nyord ser vi en betydelig turisme med autocampers, en overnatningsform, som er stærkt stigende. Vi har gentagne gange gjort opmærksom på problemet, idet gæsterne overnatter på den i forvejen overfyldte P-plads, tømmer toiletbeholdere på det offentlige toilet ligesom vi har erfaret, at naturen sommetider benyttes til toilet. Der må forventes et stigende antal autocampere som følge af besøg til Naturnationalparken.

Vi opfordrer til, at ophold med autocampere alene må ske på campingpladsen – og at der skiltes tydeligt herom i hele området – således også i Naturnationalparkens område og ikke mindst på Nyord, som vil være et naturligt sted at søge hen for mange besøgende.

Færste. Planen indeholder et krav om to færste, hvilket alene er påkrævet i det omfang fællesindhegningen fastholdes (jfr. ovenfor). Færste ser vi som en udfordring generelt for såvel den kørende som gående trafik. Særligt for den gående og cyklende trafik, vil det være et stort irritationsmoment, da riste eller trafik gennem låger gør fremdriften vanskelig. Mange Nyordboere og gæster til øen er vandrere eller cyklister. *Der opfordres til at gennemtænke en passagemulighed, der*

ikke er via en rist og/eller en tung låge. En særlig problematik er, at ambulancer eller andre redningstjenester forsinkes.

Hunde. Vi har på Nyord en del erfaring med naturplejekvæg og ganske som NST andre steder i landet har erfaret, er kombinationen af kvæg/heste og hunde en udfordring. *Vi opfordrer til, at hundeluftere ikke bør have adgang til Naturnationalparken.* Såfremt vores opfordring til at etablere to zoner (jfr. ovenfor) minimeres problemstillingen, da Ulvshalevej vil være sikker – også for hundeluftere.

Lis Ravnsted-Larsen

Høring NNP Ulfshale – samlet

Vedr. navnet på halvøen. Iflg artikel af forfatter cand.mag Carl Langballe's trykt bl.a. i Kristeligt Dagblad, refererer han Frede Bojsen for i Mønsbeskrivelsen, at have skrevet, at halvøen er en af de "sale", der findes på Møn. Mod vest findes "Grønsalen" (med langddyssen Kong Jægers høj) og mod øst "Opsalen" (Høje Møn). Iflg Bojsen kaldes halvøen "Jollsalen" efter "Joll" som er et oldnordisk navn for en plante, nemlig Kvan. Frede Bojsen kalder den godt nok Angelica silvestris som er Skov-Angelik og ikke Kvan.

I bogen "Mønsk mæle" skriver L.M. Larsen i 1950 et digt på mønsk om halvøen. Han skriver "Jyvelsale".

På gamle kort nævnes halvøen som Ulfshale.

Halvøen Ulfshale med omgivende havområde udgør et enestående naturområde for østdanske forhold. Her findes alle danske naturtyper, bortset fra åer. Her er skov, overdrev, strandeng, næringsfattige vandområder, hede og grå klit.

Det vurderes at planen for udlæg til såkaldt Naturnationalpark vil kunne få væsentlig indvirkning på miljøet og derfor bør planen i henhold til Bekendtgørelse om lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LBK nr 4 af 03/01/2023) § 8 screenes i henhold til denne lov, da planerne bl.a. omfatter skovbrug og turisme.

Der er mulighed for at realiserede planer kan få voldsom betydning i relation til fredningsdeklarationer.

Der er en mulighed for at realiserede planer kan få voldsom betydning for arealer, der er omfattet af Natura 2000-regelsættet

Der er mulighed for at realisering af planer kan få voldsom betydning for fugleliv, hvilket bør forhindres, da området er omfattet af Ramsar-konventionen.

Området omfatter flere naturtyper, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og der er risiko for at realisering af planer kan have negativ konsekvens for disse naturtyper (hede, sø, strandeng og kær) foruden den grå klit.

Plan for NNP er efter min opfattelse omfattet af Lov om Miljøvurdering, da planerne omfatter væsentlig indvirkning på miljøet i et område, hvor der bør sikres højt beskyttelsesniveau (§1, stk 1). Det er min vurdering, at projektet vil få sandsynlige væsentlige indvirkning på flora og fauna (§ 1, stk 2) og

at planen er omfattet af loven (§2). Projektet er ikke undtaget fra miljøloven, da de mig bekendt ikke er miljøvurderet efter anden lovgivning (§ 4, stk 3).

Derfor mener jeg, at Naturstyrelsen bør fremlægge miljøkonsekvensrapport (§5 stk 5) og at Naturstyrelsen er bygherre i lovens forstand (§5 stk 7).

Det er min opfattelse, at man tilsidesætter kravet om miljøvurdering af planer, da der i lovens kapitel 4 §8 er nævnt, at myndigheder SKAL (min fremhævnings) gennemføre miljøvurdering af planer, når disse planer omfatter skovbrug og fastlægger rammerne for fremtidig rydning af skov (8 stk 1 pkt 1). Myndighederne skal gennemføre miljøvurdering når planerne medfører krav om vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætning. Da Ulfshaleområdet er Ramsarområde og Natura 2000-område finder jeg, at lovens §8 stk 2 er gældende bl.a. da planen kan få væsentlig indvirkning på miljøet (§8 stk. 1 pkt 3), hvorom der i § 8 stk 2 står, at myndighederne skal gennemføre vurdering af om planernes gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet, også selv det kun drejer sig om et mindre område (§ 8 stk 2 pt 1).

Jeg mener, at myndighederne er pligtig at træffe screeningsafgørelse (§10) om kravet om miljøvurdering, da der i lovens bilag 3 bl.a. er nævnt, at der navnlig skal tages hensyn til indvirkningens sandsynlighed og reversibilitet, den kumulative karakter, den grænseoverskridende karakter, indvirkningens størrelsesorden og rumlige udstrækning (det geografiske område), værdien og sårbarheden af det område som kan blive berørt som følge af bl.a. særlige karakteristiske naturtræk og kulturarv og indvirkningen på områder eller landskaber, som har en anerkendt beskyttelsesstatus på nationalt plan eller internationalt plan.

Desuden mener jeg at Naturstyrelsen bør udarbejde miljørapport, som det er angivet i lovens kapitel 5 med henblik på at vurdere den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens gennemførelse, hvor det i lovens bilag 4 er nævnt den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet herunder fauna og flora og planlagte foranstaltninger for at undgå enhver eventuel væsentlig negativ indvirkning på miljøet samt påtænkte foranstaltninger vedr. overvågning i overensstemmelse med lovens § 14, ligesom der i bilag 4 er nævnt Fuglebeskyttelsesdirektiv og Habitatdirektiv fra EU og de arealer, der er udpeget i henhold til de to direktiver.

Lovens kapitel 5 indeholder desuden bestemmelser om indhold og gennemførelse af overvågning. Da der mig bekendt ikke foreligger miljøvurdering eller ansøgning ifølge miljøbeskyttelsesloven må fældning i området anses for ulovligt, da der i lovens § 15 er nævnt at en bygherre ikke må påbegynde et projekt før der er givet tilladelse.

Da der mig bekendt ikke er indgivet ansøgning eller udarbejdet miljøkonsekvensrapport anses bygherrens forpligtigelse i forhold til miljølovens §§ 18, 19 og 20 at være overtrådt.

Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn, Lolland og Falster:

- Fredningssag 00232.00
- Fredningssag 08206.00

Området har en lang historie vedrørende fredningsdeklarationer og behandling ved Fredningsnævn lige fra den første fredning i 1929, hvor man fredede afdøde Frede Bojsens skov. Frede Bojsen havde meget kærlighed til Ulfshale og foretog bl.a. beplantning af området. Under sagens behandling var det foreslået, at skoven skulle udlægges til minde om Frede Bojsen, som både på landsplan og lokalplan var en markant og betydende skikkelse. Det vil være i Frede Bojsens ånd og til minde om ham, hvis nogle Skov-Fyr bliver bevaret som et levende minde. Skovfyr som har været et karakteristisk landskabstræk i området lige siden fredningen i 1929.

Ligesom i fredningsdeklarationen fra 1929 bør græsning i skoven ikke tillades af hensyn til bevarelse bl.a. af Blåbær som græsses af heste og kvæg om vinteren.

Fredninger af de lysåbne partier har bl.a. været begrundet i de store naturvidenskabelige værdier på halvøen – geomorfologi, botanik og zoologi. Vedr. fugleliv er det nævnt, at området er værdifuldt både for rastende og ynglende fugle, hvorfor der har været – og bør være – forbud mod adgang til strandengsområder i fuglenes yngletid. For trækfuglene ligger området i en ledelinje. Det er i sagens akter nævnt, at græsning har været i perioden juni til september, hvilket er en fordel for fuglelivet. Fredning af hedeområdet er bl.a. begrundet i de store naturvidenskabelige hensyn, da heden fremstår som en særlig type i Danmark, hvor der er et bemærkelsesværdigt fravær af arter som træffes på de oceaniske heder i Jylland.

Dispensationsansøgningerne fra fredningsdeklarationerne har bl.a. drejet sig om bebyggelse, anlæg af tipvognsspor, eledning o. lign. Samt fx opgravning af Rynket Rose.

Spørgsmål vedr. græsning er blevet behandlet, og det blev bemærket, at det kan være nødvendigt at give kvæget tilskudsfoder og at læskur vil være nødvendigt, hvis græsningsperioden skal udvides. Fra det daværende Miljøcenter gjorde man gældende, at den hidtidige afgræsning har været optimal¹. Alene af den grund bør Horsnæs Enge afgræsses som sommergræsning. At Miljøcentret i 2009 fandt at sommergræsning er optimal, må betyde at både Horsnæs og Fællesgræsningen alene bør afgræsses som sommergræsning.

I 2015 ansøgte Naturstyrelsen om dispensation til udvidelse af græsningsskov, hvilket blev afslået.

I 2016 ansøgte Naturstyrelsen om ændring af fredningsdeklaration for Ulfshaleskoven. I den reviderede deklaration er der mulighed for genopførelse af udsigtstårn i skoven, hvilket ikke anses foreneligt med skoven som et uforstyrret område, da et udsigtstårn vil kunne være tiltrækkende for publikum og der skabes dermed øget forstyrrelse. Samtidig betones hensynet til bevaring af Tarmvridrøn og der tillades græsning. Det er uklart om græsningsdyr vil æde Tarmvridrøn. Ud over Tarmvridrøn er Småbladet Lind en karakteristisk art i skoven, hvorfor den bør beskyttes.

Områderne er omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektiv (direktiv 2009/147) og Habitatdirektiv (direktiv 92/43) – EU-direktiver.

Vedr. fuglebeskyttelsesdirektiv. Direktivet nævner bl.a. reder, hvor det må forudses at intensiv helårsgræsning vil få en negativ effekt på vadefugles mulighed for at have ynglesucces i reder i den åbne vegetation uden skjul, hvilket er beskrevet i litteratur fra Sverige. Direktivet omhandler også forstyrrelse og tiltrækning af publikum ved anlæg. Genopførelse af udsigtstårn kan anses som ”forsætlig forstyrrelse”, da anlægget kan øge publikumstilstrømning.

For at undgå forstyrrelse bør der indarbejdes forbud mod sejlads i de til området knyttede havområder.

Vedr. habitatdirektiv. Direktivet omtaler ”gunstig tilstand”. Store sammenhængende områder vil ikke kunne opretholde gunstig tilstand i de forskelligartede naturtyper, der indgår i områderne. Direktivet har fokus på arter og der kan imødeses forringelse eller ødelæggelse på artsniveau. Overvågning bør koncentrerer om arter.

¹ Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn og Lolland Falster 28 sept 2009 Fredningssag 00230.00

Direktivet nævner, at lokaliteternes integritet skal sikres og ikke forstyrres. Forholdet har været behandlet af EU-Domstolen i 2018 (C-461-17 Holohan m.fl.). I dommen nævnes ” at alle de aspekter af denne plan eller dette projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for lokaliteten, skal identificeres før godkendelsen heraf under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området. (...) eftersom vurderingen skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner herom, må det fastslås, at alle de levesteder og arter, med hensyn til hvilke lokaliteten er beskyttet, skal identificeres. Den omstændighed, at alle de levesteder og arter, for hvilke området er beskyttet, ikke er blevet identificeret i denne vurdering, indebærer en tilsidesættelse af ovenfor nævnte krav, og de fjerner dermed ikke (...) enhver rimelig videnskabelig tvivl i forhold til skadevirkninger for den beskyttede lokalitets integritet”. Det er uklart om alle levesteder og arter i området er blevet identificeret. Ligesom det er uklart, om en konsekvensvurdering tydeligt dokumenterer, at beskyttede levesteder og arter ikke påvirkes negativt fx som følge af hugst, vintergræsning eller forstyrrelse ved øget publikumstilstrømning.

Der tænkes især på naturtyperne: boreale strandenge ved Østersøen, gråklit og grønsværsklit, næringsfattige søer, europæiske tørre heder, enekrat, borealt græsland på kalkfattig jorbund, fennoskandinavisk artrigt halvtørt græsland i lavlandet, høsletenge i lavlandet, kalrige moser og sumpe med Hvas Avneknippe, alkaliske kær (rigkær), fennoskandinaviske hemiboreale naturlige gamle løvskove (*Quercus* sp., *Tilia* sp., *Acer* sp., *Fraxinus* sp. eller *Ulmus* sp.) rige på epifytter og fennoskandinaviske løvfældende sumpskove (ellesump).

Det vurderes at områderne på Ulfshale er repræsentative for naturtyperne, og at de har et stort samlet areal i forhold til nationalt plan. Desuden er der en global vurdering, da området ligger på en trækrute for fugle og deres migrationsveje.

Da der er meget publikumsbesøg anses det for hensigtsmæssigt, hvis indfangning af insekter med kunstigt lys eller ikke selektive fælder forbydes, ligesom indsamling af lav (særligt *Cladonia*) og mos og arter i slægten *Ulfefod* forbydes.

Da der ikke er videnskabelig evidens for effekt af naturforvaltning efter ideologien om rewilding som anses som et eksperiment, vil det selvsagt være svært/umuligt at foretage konsekvensvurdering, hvorfor udlæg af arealer efter denne naturforvaltningsmetode anses for risikofyldt, da det ikke er sikret, at gennemførelse af planen kan medføre skadelig virkning på områdets integritet. Der ses ikke at være væsentlige samfundshensyn, der kan begrunde en fravigelse af konsekvensvurdering. Der ses ikke at være fornøden sikkerhed for, at den planlagte naturforvaltning ikke kommer til at skade områdets integritet.

Direktivet angiver, at myndigheder skal udføre konsekvensvurdering med mindre man ud fra objektive kriterier kan udelukke, at det ansøgte vil påvirke det omhandlede område væsentligt.

Ligesom screening skal identificere projektets forskellige påvirkninger fx forstyrrelse samt udstrækning og relevans i forhold til arter i udpegningsgrundlaget. Geografisk afstand anses ikke tilstrækkeligt til at undlade konsekvensvurdering hvis projektet har barriereeffekt for migrerende arter.

Eventuel VVM-redegørelse er ikke tilstrækkelig i forhold til konsekvensvurdering. Alle aspekter – i sig selv eller i forbindelse med andre planer/projekter skal identificeres under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området.

Vedr. naturtypernes integritet er det vigtigt, at vurderingen skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstatering og konklusioner, der kan fastslå, at alle de levesteder og arter, med hensyn til hvilke lokaliteten er beskyttet, skal identificeres. Hvis det ikke er sket, er det en overtrædelse af artikel 6, stk. 3. Det skal tydeligt fremgå, hvorfor beskyttede levesteder og arter IKKE påvirkes, ligesom myndigheden er forpligtiget til detaljeret at begrunde, hvorfor yderligere undersøgelser ikke er nødvendige. En tilladelse er i øvrigt ugyldig, hvis konsekvensvurderingen ikke opfylder krav om – ud fra et videnskabeligt synspunkt – uden rimelig tvivl kan fastslå projektet/planen ikke har skadelig virkning.

Rydning af skov er ikke forbundet med eller direkte nødvendig for skovens forvaltning.

Græsning kan være et "projekt" skønt det ikke er det i forhold til VVM-vurdering, hvor der i EU-regi er krav om videnskabelig sikkerhed for (ingen rimelig videnskabelig tvivl). De objektive omstændigheder gør det ikke muligt med sikkerhed at udelukke enhver mulighed for, at de nævnte projekter alene eller sammen med andre projekter, kan påvirke lokaliteten væsentligt. Her tænkes bl.a. på næringsberigelse ved næringsflytning da græsningsdyr flytter næring med deres gødning fra naturtype til en naturtype, som ikke tåler øget næring. Store sammenhængende folde med forskelligartede naturtyper, kan altså være uden overensstemmelse med bestemmelserne i Habitatdirektivet.

Ved evt. realisering af planen om træfældning, er der risiko for opformering af biller, som vil kunne angribe træarter i området.

Driften af skove bør tilrettelægges i skovlovens ånd.

Arealerne er omfattet af Ramsarkonvention, hvor det i artikel 3 stk 4 er nævnt " De kontraherende parter skal i deres naturforvaltning tilstræbe at øge bestandene af vandfugle i egnede vådområder."

Da der ikke ses evidens for, at naturforvaltning efter ideologien om rewilding bl.a. omfattende vintergræsning af enge med rigt fugleliv anses vintergræsning for at være en risiko for fuglelivet og en overtrædelse af Ramsarkonventionen artikel 3 stk 4. ²

Svenske undersøgelser konkluderer, at man anbefaler græsningssæson på 130-140 dage og sen udbinding af hensyn til ynglesucces hos jordrugende eng-tilknyttede fugle. På fællesgræsningen spores en nedgang i antallet af eng-fugle.

Ulfshale rummer mange forskellige naturtyper, skov, hede, overdrev, klit, kær, sø og enge. På de sidste har der tidligere været et rigt fugleliv på området nord for Ulfshaleskoven, Fællesgræsningen. I 1996 blev der således bl.a. optalt ikke mindre end 26 par ynglende Vibe. Mens der i 2020 og 2021 blev talt mindre end 10 par.

Hård vintergræsning med heste kan have negativ konsekvens for lav-vegetation som findes på de sandede områder, ligesom gødning fra græsningsdyrene kan bevirke næringstilførsel på de naturligt næringsfattige områder (Lavhede og Hedelynghede)

Hård vintergræsning med heste kan have negativ konsekvens for fuglelivet på Fællesgræsningen, da vadefugle vil have svært ved at finde græstuer, som en rede kan skjules i. Ved fugletælling i 2020 blev set 47 kreaturer.

² [Bekendtgørelse af konvention af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle. \(*1\).](#)

Hård vintergræsning med heste kan have negativ konsekvens for flere arter fx Top-Star, da tuerne bliver afbidt ligesom Katteskæg bliver hevet op af vegetationen.

Adgang for græsningsdyrene til naturlige vandhuller kan have negativ konsekvens for de renvandede søer, da dyrene ved deres færdsel opmudrer og især eutrofierer vandområdet med deres gødning, så vandet ikke længere er næringsfattigt.

På Ulfshale findes et større område med næringsfattig vegetation med store partier med lichener og andre arter, der er knyttet til næringsfattig jord. Ved vintergræsning er der risiko for skader på grund af tramp, afbidning af arter og tilførsel af næring fra dyrenes gødning. Disse arealer bør derfor alene afgræsses i perioden juni – september. En periode som er nævnt på et møde i Fredningsnævnet.

I vandhuller/søer, der er opstået efter ralgravning, har der tidligere været næringsfattigt miljø bl.a. med forekomst af dyret Læge-Igle. Når disse vandhuller benyttes af kvæg og heste som drikkevandsområder, er der risiko for eutrofiering af vandmiljøet, da dyrene lægger deres gødning i vandet.

Strandengsområderne nord og syd for skoven og sommerhusområdet (Fællesgræsning og Horsnæs) har tidligere været beskyttet mod offentlig færdsel og forstyrrelse i fuglenes yngleperiode som vildreservat. Dette adgangsforbud bør genindføres af hensyn til fuglelivet, da området er omfattet af Ramsarkonventionen. Græsningstrykket på strandengene bør være lavt af hensyn til fuglelivet, så der kan bevares vegetation, hvor jordrugende fugle kan finde skjul.

Antal af arten Vibe er i perioden 1996 til 2021 blevet halveret på fællesgræsningen. Ifølge svenske undersøgelser trives Brushane ved en tuetæthed på 20 tuer pr 10 m² og Rødben ved en tuetæthed på ca 15 tuer pr 10 m² og en tuehøjde på 10 cm. Gul Vipstjert trive med en tuetæthed på 20-30 tuer pr 10 m² og tuehøjde på 15-25 cm. Man angiver i Naturvårdverkets publikation, at mere end 2-2½ kreaturer eller heste pr ha kan skade som følge af tramp af fuglereder.

Svenskerne anser en normal græsningssæson for 130-140 dage hvilket også bør ske i Danmark med udbinding sidst i maj.

L. Ferdinand angiver, at fugle reagerer med større flugtafstand overfor gående publikum end overfor publikum i bil, hvorfor publikums adgang til fællesgræsningen og Horsnæs bør forbydes i yngletiden. L. Ferdinand angiver i sin store fugleundersøgelse at færdsel var et problem for knap 20% af de lokaliteter, som undersøgelsen omfatter.

Store folde, hvor kvæg og heste har mulighed for at flytte sig fra næringsrig jordbund til næringsfattig jordbund medfører flytning af næring og eutrofiering af næringsfattig jord. Det ses i området Vedelen og Heden, hvor dyrene græsser i det næringsrige engområde ved Vedelen og vandrer til det tørre hedeområder. Her hviler kvæget under drøvtygning og lægger deres gødning, hvilket medfører næringsberigelse og opvækst af hede-fremmede arter. Det ses især under Enebær-buske, hvor kvæget kan finde ly.

Vintergræsning med kvæg i samme fold, hvor der findes både eng-vegetation og hede-vegetation kan have negativ konsekvens for hedevegetationen, da dyrene græsser på engen og lægger gødning på den ellers næringsfattige hede-vegetation.

På Ulfshale har det i mange år været kendt, at der findes overordentligt mange forskellige arter af Brombær. (*Rubus* sp.) Det er af stor vigtighed, at der tages hensyn til disse forekomster, så de ikke går tabt.

Ved en af de renvandede søer på heden er der fundet arten Strandbo, som ellers udelukkende vokser på spredte lokaliteter i Jylland. Dog er arten angivet i Atlas Flora Danica som fundet på en lokalitet på Lolland. Det er af afgørende betydning, at voksestedet for Strandbo på Ulfshale ikke ødelægges ved eutrofiering af vandhullet ved dyrenes færdsel.

Det vurderes af stor vigtighed, at der ikke sker forringelse af levesteder for følgende arter: Bakke-Svovlrod (for det tilfælde at den skulle genfindes i området), Eng-Ensian, (som er set så sent som 1985), Knudearve, (som tidligere er kendt fra området, og måske er overset), Strand-Skjaller og Tarmvrid-Røn, hvilken der er opmærksomhed på. Desuden vil det være vigtigt at sikre de to bestande af Hvas Avneknippe, og sikre at levesteder ikke forringes for følgende arter: Rank Frøstjerne, Farve-Vajd, Koralrod, Strand-Nellike, Alm. Ulvefod, Loppe-Star, Mose-Troldurt, Bakke-Gøgelilje, Tusindfrø, Svømmende Sumpskærm, Børste-Siv, Rundbladet Soldug, Stjerne-Star, Sump-Hullæbe, Kantet Konval, Soløjealant, Stilket Kilebæger, Strand-Loppeurt, Strand-Mandstro, Strand-Rødtop, Finger-Lærkespore, Sort Fladbælg foruden Kødfarvet Gøgeurt.

Som for andre naturområder med bevoksning med Enebær er det af overordentlig stor betydning at demografien af planterne sikres, forstået på den måde at frøspiring sikres, så bevoksningen ikke alene kommer til at bestå af gamle buske.

I skoven findes en bestand af Tarmvrid-Røn, som bør beskyttes imod græsning.

I området findes mange forskellige arter af Brombær. Slægten er apomikt og arterne er meget velundersøgte på Ulfshale. Ved hård græsning og vintergræsning er der risiko for at disse arter lider skade.

I området nord for Fællesgræsningen findes et voksested for den meget sjældne orkidé Koralrod. Voksestedet – humusholdig jordbund med lidt træer i en klitlavning – var tidligere frahænet græsningsfolden, hvilket gav god betingelse for Koralrod. Når området er inddraget i græsningsfolden, vælger dyrene (heste) at søge læ imellem træerne, hvilket giver optrampning af jordbunden. Området bør frahænes så mulighed for retablering af bestanden af Koralrod kan muliggøres.

Ulfshale skov har en meget stor bestand af træet Småbladet Lind, hvilket giver mulighed for et rigt sommerfugleliv bl.a. Hvid Admiral. Småbladet Lind bør ikke afdrives af hensyn til sommerfugle. Det vurderes af stor vigtighed, at udlæg til NNP ikke ændrer på forholdene for arterne: *Sphagnum affine* (såfremt den stadig forekommer), *Sphagnum molle*, *Racomitrium canescens* ssp. *canescens* (såfremt den stadig forekommer).

Det vurderes af stor vigtighed, at udlæg til NNP ikke ændrer på forholdene for lichener, der vokser på næringsfattig sandbund eller i klitlignende områder fx ved nedtrampning i tørre perioder eller ved tilførsel af næring med gødning, ligesom der bør sikres at forholdene for laver på stammer af Avnbøg bevares bl.a. med høj luftfugtighed.

Microcalicium disseminatum er tidligere fundet i skove. Det vurderes, at den er truet af skovdrift. I øvrigt bør det sikres af følgende arter ikke er i risiko for tilbagegang ved indgreb i området: *Arthonia spadicea* (Skygge-Pletlav), *Aspicilia cinerea* (Grå Hulskivelav), *Cyphelium inguinans* (Siddende sodlav), *Lecanora argentata* (Sølv-Kantskivelav), *Peltigera rufescens* (Brun Skjoldlav), *Phusconia*

perisidiosa (Liden Vugrosetlav). *Proina aenea*, *Pyrrhospora quernea* (Almindelig Rødskivelav), *Strangospora moriformis* (Grå Tusindsporelav) og *Xanithoparmelia conspersa* (Messing-Skållav).

Det vurderes af stor vigtighed at levesteder for disse arter beskyttes: Vende-hals, Pirol, Atlingand, da det er arter som ikke tåler intensiv græsning. Desuden vil disse arter have behov for sikring af deres levesteder: Plettet Rørvagtel, Skarv, Spidsand (tåler ikke intensiv græsning), Hættemåge, Fjordterne, Dværgterne, Stor Skallesluger, Lille Flagspætte, Skægmejse, Rødrygget Tornskade, Bomlærke, Klyde, Alm. Ryle.

Ved DOF's fugletælling i 1996 blev optalt 26 par Viber på engene nord for Ulfshaleskoven, mens der ved optælling i 2021 blev set mindre end 10 par. Arten er generelt gået tilbage på landsplan, men området har ikke været udsat for de samme påvirkninger som andre områder (opdyrkning m.v.), så forholdene burde være optimale.

Hvad angår Rødben blev der i både i 1996 og 2021 optalt mindre end 10 par. Arten kræver højt græs til at skjule sin rede i. Arten Brushane blev ikke registreret ved optælling i 2021, hvor der i 1996 var 2 par. Arten lægger sin rede i 20 cm højt græs. Den er gået tilbage i hele Europa, men forholdene på engene nord for Ulfshaleskoven burde være ideelle.

Fuglelivet bør beskyttes mod færdsel fra publikum. Færdsel bør forbydes på og ved engene på Fællesgræsningen og på engene på Horsnæs. Trane, som er en fugl i fremgang i Danmark, er mulig som ynglefugl i området.

Det vurderes, at det er af afgørende betydning at levesteder for disse arter ikke forringes fx ved eutrofiering af vandhuller ved tilførsel af gødning fra græsningsdyr: Stor Vandsalamander, Strandtudse.

Levesteder med Markfirben bør sikres. Hugorm tåler ikke tæt afbidt vegetation, så bl.a. derfor bør der alene sommergræsses.

De renvandede søer i de tidligere råstofgrave har i det mindste tidligere været levested for Lægeigle. Det vurderes, at det er af afgørende vigtighed at der ved tilrettelægning af drift i området tages hensyn til følgende arter, som ikke tåler hård græsning: Engperlemor-Sommerfugl, såfremt den stadig forekommer (*Brenthis ino*), Sortkindet Kejserrovbille (*Staphulimis dimidiaticornis*), Grøn Køllesværmer (*Adscita statices*), Orangebrystet Solbille (*Oedemera croceicollis*), Rørborer (*Phragmataecia castaneae*), Argus-Blåfugl (*Plebejus argus*) og Chortodes extrema – hvis den forekommer. Gul Engmyre er angivet fra område og dens levested bør sikres mod nedtrampning af kreaturer og heste.

Det vurderes, at det er vigtigt at forhindre tilførsel af næring til søerne i området (bl.a. via gødning) af hensyn til bevaring af arterne: Stor Vandkær (*Hydrophilus piceus*), Ilybius similis, Copelatus haemorrhoidalis, Agabus congener, Graphoderus zonatus, Hyrdophilus aterrimus, Forårsfereje (*Eubbranchipus grubii*).

Det vurderes, at det er af største betydning, at der ved indgreb i skovområdet ikke sker forringelse af leveforhold for arterne: Lindegråbuk (*Exocentrus lusitanus*), Cosmia affinis, Uld-Svirreflue (*Mallota cimbiciformis*), Psilota atra, Matsort Kvikløber (*Agonum lugens*), Pragtsumpløber (*Badister unipustulatus*), Ampedus sanguinoleutus, Uldhåret Pelssvirreflue (*Criorrhina floccosa*), Lindeblomst Dværgmåler (*Eupithecia egenaria*), Adronicta suspis, Amphipyra berbera, Eng-Ordensbånd (*Catocala promissa*), Pachetra sagittigera, Bleg Glanssvirreflue (*Epistrophe flava*), Tidlig Bredfodsflye

(*Platycheirus tarsalis*), Torntæge, *Ptilodon cucullina*, *Xanthia citrargo*, Tidlig Dyndflue (*Eristalis picea*) og Hvid Admiral (*Lienitis camilla*).

Diget af tang/ålegræs, der afgrænser græsningsområder fra skovområder på en strækning i den nordlige del, har stor kulturhistorisk værdi, samtidig med at det er sårbart overfor tramp. Det bør frahegnes så ødelæggelse ved dyrs færdsel undgås.

Der er stort behov for overvågning af udviklingen i området. Overvågning bør foregå på artsniveau da EU-habitatdirektivet er knyttet til arter. Overvågningen bør ikke alene omfatte arter der er nævnt i direktivets bilag, men alle arter, der er særlige for området. Overvågning bør foretages af kompetent personale, da der er store naturværdier der kan gå tabt, og det er vigtigt, at der bliver grebet ind, før skaderne er varige og uoprettelige.

Kilder:

Naturbasen

Dansk Ornitologisk Forenings lokalitetsregister. [1997-fuglelokaliteterne-i-storstrøms-amt-bind-1 \(dof.dk\)](#)

Pers. Com Flemming Pagh Jensen

Alexandersson, Hans et. al.: Stränder ved fågelsjöar. Naturvårdsverket. 1986.

Torben Hviid (ed.): "Rødlistede insekter i det åbne land – fra eng, mose, overdrev, og hede m.v. Storstrøms amt 2000". 2001.

Hviid, Torben (ed.): Rødlistede skovinsekter. Storstrøms Amt. 2006.

Faurholdt, Niels: Rødlistede planter i Storstrøms amt, 1995.

Irina Goldber: Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt. 2006

Jørgensen, Hans Erik: Rødlistede fugle i Storstrøms amt. 2001.

Lorenz Ferdinand: Fuglene i Landskabet. Større danske fuglelokaliteter bind II. Dansk Ornitologisk Forening 1980

Anfred Pedersen og Jens Chr. Schou: Nordiske Brombær. AAU Reports 21. Botanical Institutet Aarhus university. 1989.

Peter Pagh: Status over EU-domstolens fortolkning af EU's regler om udpegning og beskyttelse af Natura 2000-områder med omtale af nye EU-domme, der kan kræve ændring af dansk praksis og lovgivning. Ugeskrift for retsvæsen. Nr 16 2019.

Peter Pagh: Har de nye Naturnationalparker i Natura 2000-områder ingen væsentlig påvirkning af miljøet – og er det et projekt eller en plan. Tidsskrift for Miljø. September 2023.

[Bekendtgørelse af konvention af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle. \(*1\)](#). Tilgået d. 10 maj 2025 kl. 14.11

[Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle](#) Tilgået d. 10 maj 2025 kl. 15.19

[CL1992L0043DA0060080.0001 cp 1.1](#) Tilgået d. 10 maj 2025 kl. 15.21

Lis Ravnsted-Larsen
Biolog, cand.scient.

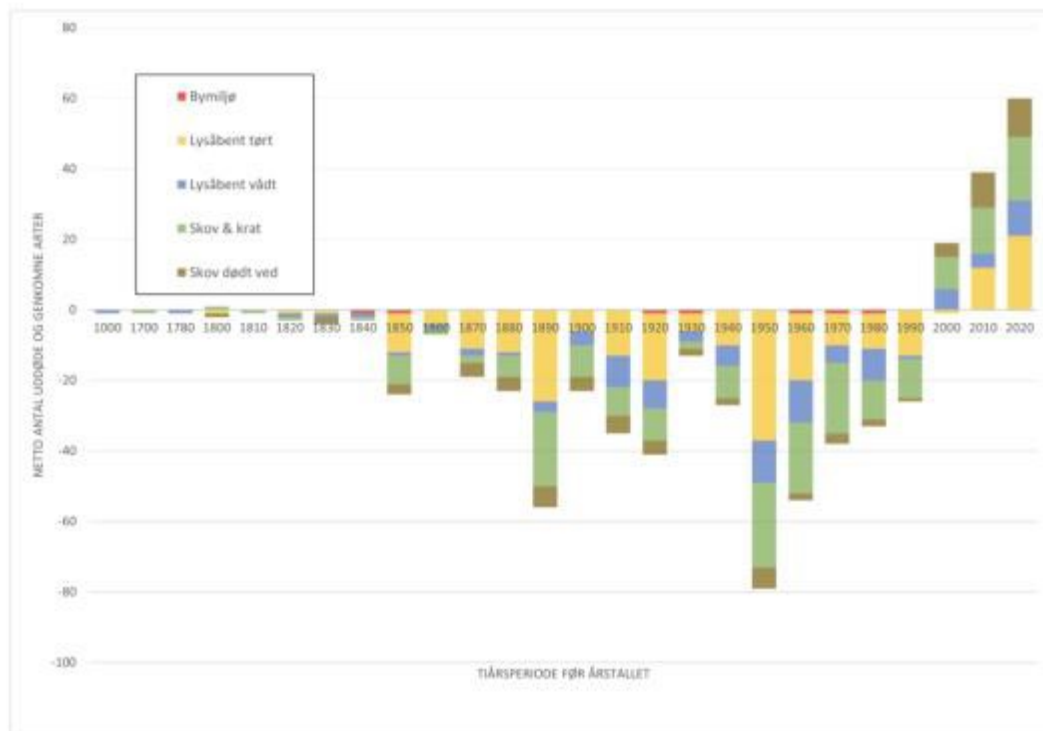
Lotte Bøgedal
Høringssvar Ulvshale.

Jeg vil udtrykke min holdning og ikke mindst bekymring for den kommende forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale (samt alle andre skove, der lægges urørte). Forvaltningsplanerne er en kopi af overordnede retningslinjer for dels urørt skov og dels forvaltningsplanerne for de øvrige naturnationalparker, og ikke konkrete planer tilpasset specifikt til de enkelte områder. Der er også tale om særligt værdifuld skov i naturnationalparken, og det ses ikke, at der tages specielt hensyn til plejen af disse områder i projektbeskrivelsen.

BIODIVERSITET

Vi hører gang på gang udtalelser om den 6. masseuddøen. En dommedagsprofeti der beror på en anderledes beregningsmodel af RLI (Rødliste indekset) i 2019 end tidligere. Bl.a. er 1805 arter undladt i udregning i 2019. Arter der endda er i fremgang. Hvorfor disse ikke er medregnet, er der vist ingen svar på fra AU.

Konkret handler det om, at ca. 45 af godt 5500 arter, er blevet vurderet til at være lidt mere truede end de var i 2010, svarende til 8 promille. Andelen af truede arter er endda faldet fra 18,7 til 17,3 %. Nogen voldsom tilbagegang over 10 år er der altså ikke tale om. <https://dansknaturtilstand.dk/>
<https://gylle.dk/hvilken-vej-har-biodiversiteten-reelt-udviklet-sig-siden-2010/>
<https://www.danskskovforening.dk/skoven/udvikling-er-vendt-allerede-for-30-aar-siden/>

*Uddøen og genkomst af arter fordelt på ti-
årsperioder ("netto uddøen") for alle artsgrupper
(N=546)*

At fælde vores skove, veteraniserer, etablere naturlig hydrologi, hegning og græsning uden tilskuds fodring synes for NST at være den eneste og endegyldige løsning på biodiversitetskrisen. En krise der rent faktisk ikke er i vores skove, men der alligevel omstruktureres på et helt uvidenskabelig grundlag.

I en PH.d afhandling af Erik Buchwald, er konklusionen at Danmark ikke behøver mere “urørt” skov end vi har, at den “urørte” skov skal plejes og at det ikke er i skovene at artsrigdommen mangler. Her har arterne være i fremgang de sidste 30 år, så NST tidligere forvaltning af skovene har virket.

https://macroecology.ku.dk/other-publications/Identifikation_af_arter_og_naturtyper_i_2020_biodiversitetsm_lene.pdf

MANGLENDE BASELINE

Intet sted i forvaltningsplanerne nævnes at der er lavet en baseline på områderne. Jeg og mange andre er meget bekymret for denne store ændring der nu vil ske af vores natur, på et helt udokumenteret grundlag. Hvordan kan man være sikker på at fældninger, afgræsning og naturlighydrologi vil fremme biodiversiteten?

I en ny rapport med bla Prof. Rasmus Ejrnæs står der meget klart og tydeligt at “urørt” skov og Rewilding vil ændre naturtyper og landskabsvariationen. Forfatterne er dog ganske klar over at dette strider mod habitatdirektivet og anbefales at de eksisterende definitioner af bevaringsstatus for den danske natur ændres for at fremme den “vilde” natur.

https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_500-599/SR586.pdf

NNP og “urørt” skov etableres i områder der for en stor del indvolvere natura 2000-områder. Områder der har en høj beskyttelse, netop for at bevare de specielle naturtyper og de arter der lever der.

Ændres forvaltningen af Natura 2000-områder, skal laves en screening/konsekvensvurdering. Noget NST selv udføre og sender til Miljøministeriet for godkendelse. Dvs Staten kontrollere sig selv.

Hvordan sikres en bevarelse af de eksisterende naturtyper, når nu alle skove og naturtyper forvaltes helt ensartet?

Som det kan ses er arterne i fremgang i samtlige af de områder der nu er udpeget til NNP. Dette gælder også for Ulfshale. Hvorfor skal denne fremgang nu ændres til noget vi ikke ved hvor fører hen?

Naturnationalpark	Arter i alt Heraf:				Fordelt til habitater				Dødtvedsarter
	Truede 2010	Truede 2019	Geninvandret		Løvskov	Nåleskov	Skov (Uspec.)	Ej. Skov	
Akkumuleret for alle 15 Naturnationalparker	498	395	256	7	126	112	68	192	64
Specifikt pr. NNP:									
Almindingen	116	70	45	5	25	37	14	40	5
Bidstrupskovene	77	43	25	0	34	23	2	18	10
Draved Skov & Kongens Mose	76	46	30	0	25	17	7	27	12
Fussingø	36	25	16	0	14	13	3	6	3
Gribskov	163	110	69	1	69	41	16	37	31
Hanstholm	118	86	48	0	17	31	13	57	2
Hellebæk Skov og Teglstup Hegn	75	36	25	0	31	16	6	22	11
Husby Klitplantage	31	22	9	0	3	9	5	14	1
Kompedal Plantage	37	24	9	0	4	18	2	13	2
Læsø Klitplantage	76	49	24	2	14	19	8	35	3
Mols Bjerge	107	84	41	1	18	19	18	52	3
Nørlund Plantage og Harrild Hede	107	66	36	0	11	36	7	53	0
Stråsø	57	45	20	0	4	33	3	17	1
Tranum	50	29	15	0	7	13	6	24	2
Ulvshale Skov	80	37	22	1	22	19	8	31	7

Bemærk også, at generelt næsten halvdelen – for hede- og klitplantager den overvejende andel – af arterne er afhængige af nåleskov, men som med NNP initiativet rent dogmatisk ønsker at decimere til et minimum.

45 arter af 57 var truede i 2010 – heraf er kun 20 vurderet truede i 2019

20 arter af 57 var truede i 2019

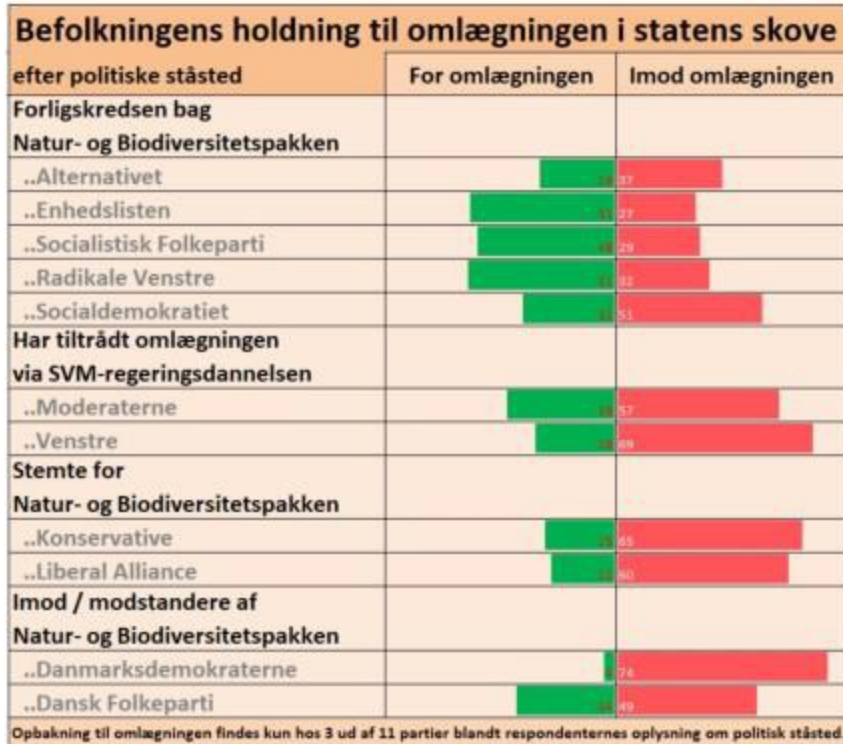
17 arter tilknyttet åbne naturtyper

40 arter tilknyttet skoven – Heraf 33 specifikt tilknyttet nåleskoven

Indragelse af offentlighed og fri adgang til vores natur.

Det vil give store problemerne ved at færdes i en natur, der nu domineres af hegn, “vilde” dyr, sump, væltede træer, ødelagte stier og spor. Det er muligt at det stadig er fuldt lovligt at færdes i den nye “vilde” natur men den reelle adgang eksisterer ikke mere. Trænerne har et skærpet ansvar når en låge passeres. Ingen vil taget er sådant ansvar, så ungdoms, foreningsarbejde og klubarrangementer stopper hermed. Ingen rytter med sundfornuft vil ride i en indhegning med dyr. Den svageste gruppe i vores samfund, handikappede, gangbesværede, børnehaver mister adgangen til skoven.

En Epinion undersøgelse fra foreningen Bevar de Danske skove viser også klart at befolkningen ikke ønsker Regeringens nye “vilde” natur. Ikke engang regeringen egen vælgere.

Baggrund:

Epinions undersøgelse er rekvireret af "[Bevar de Danske Skove](#)", som er en forening for folk med en fælles interesse for at værne om vores danske skove, der er under pres som følge af en rewilding-bølge, der er skyllet ind over landet.

Epinions undersøgelsen omfatter i alt fem spørgsmål. I fire ud af fem spørgsmål er befolkningen imod omlægningen og ønsker derimod at fastholde den nuværende flersidige skovforvaltning.

Generelt viser undersøgelsen, at der ikke er opbakning til omlægningen på tværs af stort set alle baggrundsvariable i undersøgelsen, så som alder, bopæl, brug af skoven osv.

Hele Epinions analyse samt detailanalyser, med **Bevar de Danske Skoves** kommentering og

2000 2001 2002 2003 2004

 \angle

>

https://drive.google.com/file/d/1PAOwv9VPWzU1osd9GyRPY_mOrJgGmjwo/view?usp=drivesdk

Ej heller rytterne ønsker at færdes i en indhegnet natur. En undersøgelse viser at 71% af rytterne er bryddet for at færdes bland indhegnede “vilde” dyr.

<https://www.magasinettoelt.dk/blog/over-tusind-har-deltaet-i-undersogelse-om-udfordringer-og-barrierer-ved-ridning-blandt-graessende-dyr/>

Adgangsforhold

Når der udsættes dyr der er hegnet inde, vil hegnene og dyrene være årsag til en forringelse af vores adgangsforhold.

Det er aldrig ufarligt at bevæge sig ind blandt fritgående dyr, og der er talrige eksempler på mennesker og hunde, der er blevet jagtet, skadet og endda blevet slået ihjel. Ridning inde i de hegnede områder vil også blive umuligt. Børnehaver, gangbesværede mm vil især hæmmes i den frie færdsel de hegnede områder.

Vedhæftet er en udtalelse fra en gangbesværet bruger af naturen, der tydelig gør problematikken i færdslen blandt de "vilde" dyr.

Det drejer sig helt nøjagtigt om stien "Hindemadevej", der løber fra P-pladsen v Hindemade og direkte over mod Pamhule skov. Der har altid græsset køer på begge sider af stien. Stien er bl.a. en del af Hjertestien og er en sti med fast underlag. Der er bænke opsat langs stien over mod skoven. Hvis du ser under udinaturen.dk vil du kunne se at der står, at kørestolsbrugere nemt kan komme til Fugletårnet/udsigtstårnet, der ligeledes er handicapvenligt.

Min bekymring: Når der åbnes op for kvæget, vil der blive lavet en "låge" ved betonbroen, således at kvæget kan gå på hele området - altså på tværs af stien. Denne sti vil ikke forblive fast i underlaget og min vej ind i skoven over til udsigtstårnet vil være for usikker for mig at færdes på. Jeg kan på ingen måde flytte mig hurtigt - er ret gangbesværet - og jeg vil være utryk. Muligheden for at sidde og tage et hvil på vej over mod Fugletårnet vil ligeledes være væk, da jeg jo ikke kan være sikker på, at der er fri (hvis kvæget fx står foran vil jeg ikke kunne tage et hvil - og derfor vil min gang være endnu mere ustabil).

Så i bund og grund drejer det sig vel - helt egoistisk - om at min mulighed for at komme ud i en natur jeg elsker, bliver forkastet.. Jeg har taget fat i min handicapforening, som jeg håber vil hjælpe mig med at lave et høringsvar - men vil jo gerne have mange flere på "banen", der bruger området, og som ikke vil have mulighed for det længere, når kvæget slippes fri... Håber det gav dig svar? 😊

Hvordan kan NST påstå at hegn, naturlighydrologi, væltede træer og "vilde" dyr ikke nedsætter brugernes mulighed for at bruge skoven som hidtidig?

Klima og ophør af skovdrift

Skovdrift er vores stærkeste kort i den grønne omstilling og er samtidig omkostningsfrit.

Palle Madsen, professor og skovforsker, understreger bla skovens vigtige rolle for træproduktion og klima. Han påpeger, at skovens sammensætning og forvaltning er afgørende. Højproduktive nåletræer, som ikke længere ønskes i urørte skove, kan optage op til 40 t CO₂/ha/år og har en betydelig substitutionsværdi for mere CO₂-tunge byggematerialer og fossile brændstoffer. I modsætning hertil vil urørte skove med tiden kun bidrage negativt til CO₂-regnskabet.

"Urørt" skov er til stor skade for vores klima. I Statsskovene produceres 30% af det træ vi bruger her i Danmark. Med etablering af "urørt" skov tages intet hensyn til bæredygtighed ifm træ/biomasse til den grønne omstilling og produktionsskoven positive CO₂ optag. Med den forvaltning der nu sker i vores skove vil skovenes positive CO₂ optag vendes til negativ, altså

Figur 10.5: Udledninger og optag fra skov og høstede træprodukter.

Grafen viser et ret konstant nettooptag på 1-1,5 mio. CO2 / år – en ekstra opbygning fra 2007-2016, og herefter et drastisk estimeret fald i optag til direkte udledning fra 2023-2030.

udledning af CO2. Denne negative klimapåvirkning, nævnes ikke så meget som en gang i forvaltningsplanerne for “urørt” skov.

Hvor skal vi nu få træ fra når produktionen i 75000 ha skov stopper? Træ er allerede nu en mangelvare og efterspørgslen vil stige kraftigt i fremtiden. Dansk produceret træ kan give en besparelse på op til 47% CO2, sammenlignet med træ henter fra Sverige. Et land der heller ikke mere kan følge med forsyningen.

file:///var/mobile/Library/SMS/Attachments/a5/05/DE8FA969-80F6-4E97-9133-FAAA73AFBE78/Puff823_Rold%20Skov%20SavvA%CC%83%C2%A6rk_trykt.pdfU

Hvordan formoder NST der kan kompenseres for 75000 produktionsskov, der nu ikke mere må producere træ?

I de “urørt” skov kan man komme op på en fældninggrad på 90% af de eksotiske nåletræer, 50% udtynning af løvtræerne og 25% af træerne veteraniseres.

Biodiversitetsforskere har meldt ud at det ikke er fra biologisk side, at disse massive fældninger sker, men et ønske fra NST.

Carsten Rahbek

Som sagt er det noget Naturstyrelsen i sin tid bestemte (forstfolkene ikke biologerne) med begrundelsen at de skulle tjene penge (på at fælde træer) før skoven blev lagt udrørt. Hvis man læser de oprindelige fagrapporter (bla fra undertegnede) hvor urørt skov blev lanceret som et nødvendigt middel for at bevare biodiversitet og skovene, der anbefalede vi slet ikke den mængde fælden der bliver udført af Naturstyrelsen.

Er “vild” natur lovligt?

Etablering af naturlig hydrologi og Rewilding anses som den vigtigste forvaltning i at etablere den vilde natur i “urørt” skov og i Nationalparker.

Men denne ændring af naturtyperne er i direkte strid med EU's habitatdirektiv, da naturen forandres og de truede arters levesteder påvirkes.

Rasmus Ejrnæs, professor og medforfatter til de fleste af de rapporter om Rewilding og “vild” natur som Regeringen har bestilt og betalt DCE for at lave, ønsker da også loven lavet om, da Habitatdirektivet står i vejen for den kommende naturforvaltning.

Natura 2000-områder:

Særligt Natura 2000-områderne bør få en særlig opmærksomhed, da disse er udpeget under EU's Habitatdirektiv. Da der ikke er foretaget miljøkonsekvensvurderinger, hverken af de overordnede planer eller de enkelte forvaltningsplaner – eller de konkrete projekter. I forbindelse med, at Naturstyrelsen ændrede sin praksis i forhold til urørt skov, anses det ikke at intentionerne i den ændrede praksis er overholdt! at planerne skulle vurderes lokalt. Ulvshale er i forvejen anført i projektbeskrivelsen som værende urørt skov, og det er ikke muligt at finde en miljøvurderet plan for områdets skov, hvilket burde have været muligt set ift. MFK: 2023.175.

STORE VILDE GRÆSSERE I FORTIDEN

- Der er ingen evidens for at store vilde græssere har skabt og vedligeholdt åbne områder i danske urskove. Hverken i mellemistider eller i efteristiden.
- Det er utænkeligt, at landbruget ikke skulle have indslæbt plantearter fra Mellemeuropa. Det er derfor sandsynligt, at en del af vores flora, som er tilpasset lysåbne forhold er bragt med gennem de sidste 6000 års landbrug. Det samme gælder de tilknyttede insekter.
- Den lysåbne natur skal plejes ved græsning, afslåning eller afbrænding, ellers vokser den til i skov. Det er et faktum i Danmark.
- Der er ikke evidens for påstanden om, at store vilde græssere udsat bag hegn uden tilskudsfodring skulle skabe noget, der lignede den danske urskovsnatur.
- Der er bekymring for små bestande af sjældne og sårbare arter ved rewilding.

Der påstås at naturen mangler store græsædende dyr og at skovgræsning er godt for biodiversiteten, men er dette nu også sandheden?

Men der er meget begrænset primær forskning og evidens for, hvordan helårsgræsning påvirker naturen. Selv i rapporter der anbefaler Rewilding og skovgræsning indrømmer forfatterne, at der mangler forskning og der ikke er nogen evidens for at skovgræsning vil påvirke faunaen i positiv retning. TVÆRT IMOD SES EN OVERVEJENDE NEGATIV EFFEKT AF GRÆSNING PÅ SOMMERFUGLE, ANDRE INSEKTER, MINDRE PATTEDYR OG FUGLE. BILLER NYDER TIL GENGÆLD GODT AF HELÅRSGRÆSNING https://static-curis.ku.dk/portal/files/230689434/Skovgr_sning_web_3.pdf.

Er det ikke muligt at vores natur og de arter der allerede lever og endda trives i denne natur, påvirkes negativ af fældninger, naturlighydrologi og græsædende dyr? Hvordan sikres at forskellige naturtyper, hver med deres artsspecifikke variation ikke påvirkes negativt af denne tilsyneladende “One-fits-all princip?

GRUNDE TIL BEGRÆNSET GRÆSNING I URSKOVEN

- Uroksen, vildhesten og bisonen levede på grænsen af deres udbredelsesområde. Derfor havde de ikke optimale betingelser.
- Den korte vækstperiode og den lange vinter er en udfordring. Også den korte daglængde midt på vinteren giver problemer.
- Indførsel af vinterfodring af husdyrene betød overlevelse af langt flere dyr og dermed langt større græsningspåvirkning af landskabet.

I forvaltningsplaner om “urørt” skov står der at der såvidt muligt skal afgræsses med helårsgræssende dyr, der ikke må tilskudsfodres.

Forvaltningsplanerne er open-ended og der er ingen konkrete mål mht til udsættelse af dyr. Bare der kommer dyr ud, synes alt godt!

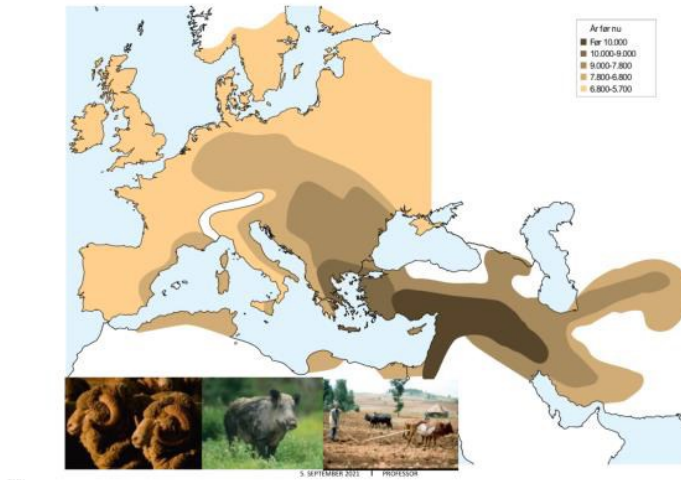
Rewilderne har den opfattelse at Danmark ikke oprindeligt var et skovland. Denne naturopfattelse er baseret på “forskning” der har undersøgt hvordan det danske landskab måske så ud i mellemistiden, altså mere end 100000 år tilbage. Her er antagelsen at Danmark oprindeligt var lysåben med store græsædende dyr overalt og at disse dyr blev udryddet af menneskene.

<https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/13746972/danmark-var-ikke-daekket-af-taet-skov-for-mennesket-ankom?publisherId=13559835&lang=da>

Hvor realistisk er det at forvalte den nuværende Danske natur mht på en natur der måske eksisterede i sidste mellemistid?

Vores kulturlandskab er skabt af husdyrgræsning. Husdyr bragt herop af stenalderbonden for 6000 år siden. Det er husdyrgræsning og landbrug der er årsag til at skoven blev lysåben. Husdyrene blev fodret om vinteren for at de kunne overleve. Fodring var netop årsag til at

Agerbrug og husdyrbrug spredtes op gennem Europa

dyrene overlevede i så store flokke at de kunne holde arealerne lysåbne om sommeren.

Ville det ikke være mere realistisk at fokusere på at genskabe naturen, som den så ud for 6000 år siden, med vægt på skovområder, frem for at fokusere på de store flokke af græssende dyr, som rewilderne hævder er udryddet af menneskene? Der er forskning der viser at Danmark i efteristiden var skovdækket og ikke lysåben og at det var klimaet og ikke mennesket, der udryddede de store græsædere. Klimaet ændrede sig og dyrene mistede herved deres fødegrundlag.

<https://videnskab.dk/naturvidenskab/forskere-den-danske-urskov-var-taet-og-ikke-synderligt-paavirket-af-elge-og-urokser/>

<https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

https://snm.ku.dk/snmnyheder/alle_nyheder/2014/2014.2/en_smoking_gun_paa_istidens_megafauna_uddoen/

Rewilding er en udokumenteret ideologi og kan endda være til skade for vores natur.

<https://videnskab.dk/naturvidenskab/forskere-rewilding-savner-evidens-og-kan-ende-med-at-skade-biodiversiteten/>

Både som dyrlæge men også som almindelig borger med kendskab til dyr og deres behov, er jeg meget bekymret for dyrevelfærden hos de indespærrede dyr i samtlige NNP. Forvaltningen af dyrene er ens.

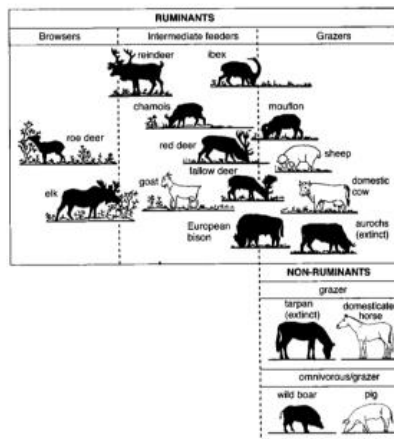
I samrådet d. 22.02.24. udtalte Miljøministren at der ikke føde nok til dyrene i NNP og dermed også underforstået "urørt" skov, vil man reagere med tilskuds fodring, flytning af dyrene eller beredsskabsplaner.

I projektbeskrivelsen for Ulfshale ser jeg ingen beredsskabsplaner beskrevet?

Men da denne indtil videre har været ens for samtlige forvaltningsplaner, antager jeg ikke dette vil være anderledes i Ulfshale. Disse beredsskabsplaner er ubrugelige.

HVAD SPISTE DE STORE GRÆSSERE?

Græssere
og nippere

Beredsskabsplanerne består i at fælde træer, så de græsædende dyr kan æde kviste, knopper og bark, hvilket slet ikke er korrekt foder for heste og kvæg, der ikke er browsere, men dyr der primært lever af græs.

Hvordan vil man foretage et proaktivt tilsyn af dyrene når de kun tilses på bestandsniveau? Hvordan kan dyrenes huld vurderes gennem en lang pels og på afstand? Kan der først ses knogler og ribben gennem en lang tyk vinterpels, har dyrene sultet og derfor lidt i lang tid.

Siden hvornår er det blevet en almindelig og anerkendt praksis, at undlade at passe og fodre dyr i vores varetægt?

Dyr vi sætter bag hegn er og bliver ikke vilde. Der er "holdte" dyr, dyr vi har ansvaret for.

Hvorfor skal der nu udsættes dyr overalt i den danske natur, når der er forskning der viser at dyrene aldrig har været her i de store flokke som rewilderne påstår? Vil en sådan forvaltningsændring påvirke arterne positivt?

DYRETÆTHEDER/GRÆSNINGSTRYK I SKOVEN og NNP

Hvordan defineres dyretætheder. Intet sted i forvaltningsplanerne har jeg set at der tages hensyn til arealets beskaffenhed. Lysåbenhed, jordbundsforhold, sump, oversvømmelse, søer mm har stor betydning for dyrenes mulighed for at søge føde og mulighed for at søge ly og tørt leje.

Hvem fastsætter antallet af dyr i skovene (og NNP)? Er det mon biologer der mener at et naturligt græsningstryk, er når der er HELT dødbid og sult ikke er noget problem, så længe dyrene bare kan flytte sig?

NATURLIG HYDROLOGI

Med lukning af dræn og grøfter vil store dele af skovene blive sumpet, oversvømmet og ufremkommelig til stor gene for publikum i skoven og de dyr der skal sættes ud i skoven. Mange arter ikke trives i de sumpede og våde områder. De træer der der ikke bliver fældet vil være mere følsomme for storm og stærk vind. Hvordan sikres publikum og dyr for disse væltede træer?

Hvordan vil der sikres at alle de udsatte dyr kan tilses, og intet dyr vil sidde fast i de sumpede, våde ufremkommelige områder uden at blive observeret?

Jeg er bekendt med at NST selv har udtrykt bekymring for dette.

EN LILLE “ BØN”

Forvaltning af den danske natur og dermed også skove er baseret på rapporter der helt ukritisk anpriser Rewilding og “urørt” skov. Rapporter der er bestilt og betalt af Miljøministeriet. Rapporter der er baseret på sysninger, formodninger og forhåbninger. Virkningen af Rewilding og “urørt” skov er udokumenteret og mangler langsigtede videnskabelige undersøgelser.

Som mange andre der er bekymret for den forandring og udokumenterede forvaltning af EN NATUR VI ALLE EJER, kan jeg kun opfordre til at stoppe op, stikke en finger i jorden og gentænke hele denne ideologi, som Rewilding og “urørt” skov er.

Vi vil alle bevare og forbedre vores natur, men der skal ske på et veldokumenteret og videnskabeligt grundlag.

Mvh
Dyrlæge Lotte Bøgedal

Margit Bloch

Kære NST,

Vi har grunden Ulvshalevej 263 og er meget glade for naturen i området og bakker op om NNP'en. Vi ønsker fortsat at biodiversiteten får forrang og bakker op om flere græssere og at de er reproducerende. Vi bakker også op om et bredt overgangs-bælte på Ulvshalevej i skoven med færreste i enderne, for at skabe den bedste sammenhæng mellem de to områder. Biler og dyr kan sagtens dele vejen, som det ses i mange andre lande.

Specifikt for vores grund ønsker vi opretholdelse af trampestien ind i skoven på den modsatte side af grunden/vejen - her går en velbenyttet sti ind i skoven som fører ind til den større sti. Her ønsker vi en låge eller stente, så vi fortsat kan bruge stien uden at skulle under hegnet på maven 😊.

Vi ønsker så få biler i området som muligt, vi ønsker uforstyrret natur og at besøgende værner om naturen uden skrald og toiletpapir - dette gælder også langs kysten og Camønoen/stisystemet. Vi ønsker derfor, at hovedbesøgspunkterne (og også parkering) koncentrerer omkring naturskolen/besøgscentret, og ikke spredes og bygges yderligere ud end det ses i dag.

Forslag: for at få grundejerne i området til at tage gode valg for biodiversiteten på egen grund, vil det være skønt med en lille folder/link til hjemmeside, som hvert hus kan få og lade sig inspirere af, så den private jord spiller sammen med NNP.

Vi ønsker jer god vind med projektet,
Mvh Mikkel og Margit

Marianne Kongshøj

Jeg er **Ulvshaleskoven**.....Jeg er **Naturnationalpark Ulvshale Skov**

Mennesker, der kommer her, kalder mig en naturskov.....Hos mig bliver den slags sat i system.
Der bliver
Her får væltede træer og nedfaldne grene lov til, atlavet veteranisering, det betyder, at grene
bliver
ligge i skovbunden. Det tiltrækker mange insekter.....sprængt væk, det giver bedre
kontrol i skoven.
og fugle.....Hvis fuglene bliver nervøse, må de flytte.

Jeg har en rigdom af forskellige træsorter.....Ha, ha nu skal alle uønskede arter
fældes, det er
og urter. Det bliver meget beundret af de.....invasive arter, de kloge siger, at de
skygger for
besøgende, de siger, at der er en stor variation.....meget.

Der er mange trampestier i hele skoven.....Nu bliver mange af trampestierne
spærret af
De bliver også holdt åbne af dyrelivet i skoven.....flotte el hegn. Så må dine "vilde" dyr
finde andre
Her er både hjorte og ræve, de er trygge her.....græsgange..
Hvis der kommer el hegn, kan mine dyr jo ikke.....Det er da helle ikke det, der er
meningen. Her
komme rundt.....skal være geder, heste og køer. Og tyre
en gang
Så tør mange mennesker ikke komme her.....i mellem.
længere, jeg vil savne de mange besøgende.....Bare ærgreligt, det her er på naturens
vilkår.

Det var dejligt, så længe det varede.....Jeg er femtiden - du er fortiden.
Fat det nu.
Mange har haft glæde af naturen her.....Du skal lige lære et nyt ord
BIODIVERSITET.
Tak, det skulle du da bare have sagt straks.....Selv tak.

Venlig naturhilsen - Marianne Kongshøj

Marianne Stolt, Ejnar Stolt & Klaus Vedel Simonsen

Om der skal være en naturnationalpark eller ej – det er ikke op til en Nordbo at tage stilling til. Dog er det op til en Nordbo at reagere, når en sådan Naturnationalpark kan have direkte konsekvenser for den eneste passage til Nyord og mulighederne for at komme frem og tilbage.

Nyord har kun en vej herfra og den går gennem Ulvshale skov. Det er vores hovedfærdselsåre og er livsnødvendig for os. Det er den vej vi bruger, når vi skal på arbejde, købe ind, besøge venner og alt andet der hører en hverdag til. Denne hovedfærdselsåre er også livsnødvendig for Nyord i forhold til at udrykningskøretøjer også skal denne vej - både ambulancer og redningskøretøjer. Nogen vil sige, at så er det godt vi har en helikopter, der kan reagere hurtigt. Der findes kun 1 helikopter tilknyttet Sjælland og Øerne - og er den optaget til anden side, så er der kun vejen tilbage og så skal det gå hurtigt. En helikopter er heller ikke til meget hjælp i forhold til en evt. brand. Her skal brandbiler kunne komme

hurtigt frem, da husene ligger tæt i vores lille by og Nyord by har stor kulturel betydning for hele kommunen i forhold til turister. Det er også denne vej, som de over 300.000 endags turister der besøger Nyord hvert år bruger. Mange af disse turister er ”bløde” trafikanter, der kommer gående eller cyklende.

Vi har stor bekymring over at vores hovedfærdselsåre skal lukkes af med færister, som absolut vil gøre turen fra Nyord endnu længere og mere besværlig end den er i dag. Vores bekymring er også at der skal gå store køer og heste frit rundt på vejen. Dette er en skræmmende tanke og især i betragtning af alle de gående og cyklende som bruger Ulvshalevej, vil kunne møde dem. Mange af brugere har også hunde med – det virker heller ikke gennemtænkt. Vi mener ikke at hunde og store køer og heste er en god kombination – det virker som en ulykke der venter på at ske.

Vi deltog på det møde som Naturstyrelsen havde arrangeret d. 22.11.2024. Her kunne vi høre, at der ville blive arbejdet på en vejstrækning, hvor der skulle indgå færister – en strækning på 200 m. Ved godt de på mødet oplyste at strækningen ville blive 700 m. Men tænker at det var taktik, så 200 m. ville være nemmere at sluge for Nordboerne. På mødet blev der også oplyst at der var sat penge af til 2-3 stillinger som skulle passe dyrene og parken. Slutteligt kunne jeg forstå, at det væsentligste argument for at have en stor park var at dyrene kunne medbringe frø og andet godt i deres pels fra den ene ende til den anden ende af parken.

Vi mener på ingen måde, at der er forsvarligt med nogen form for spærring, på en strækning der fungerer som hovedfærdselsåre. Eller lovligt for den sags skyld jf. færdselslovens §88 stk 4. Vi mener heller ikke der er andre eksempler på Nationalparker i Danmark, hvor der går en hovedfærdselsåre igennem. De veje som går gennem de forskellige parker er private eller grusveje/ stier – ej en hovedfærdselsåre. Det virker ikke gennemtænkt og lidt som en hovsa løsning at der skal ligge en nationalpark i Ulvshale - måske naturstyrelsen og regeringen skulle kigge efter et mere egnet område. Et område hvor man ikke tager en hel befolkningsgruppe som gidsel i forhold til at kunne komme til og fra deres bopæl uden at møde diverse store pattedyr på vejen og bumle over færister. Eller for den sags skyld kunne have mulighed for at få hurtig hjælp fra læger og beredskab som alle andre borgere i dette land.

Ang. de frø som dyrene skulle bringe rundt i parken, så mener vi at dette allerede sker i stort omfang, da der lever hundredvis af råvildt i skoven, som løber rundt og over Ulvshalevejen hele dagen.

Hvis planen om Nationalpark Ulvshale skal gennemføres, så må vi insistere på, at parken skal opdeles i 2 zoner – én på hver sin side af vejen. Hvis det er meget vigtigt, at de store køer og heste skal kunne bevæge sig fra den ene zone til den anden – vil vi foreslå at det kunne være et job for de 2-3 personer som vil blive ansat. De kunne drive dyrene frem og tilbage med det mellemrum der vurderes vigtigt.

Vi håber at dette høringssvar vil blive taget vel imod og vil give stof til eftertanke.

Venlig hilsen

Marianne Stolt Petersen, Ejnar Stolt & Klaus Vedel Simonsen

Bilag

Færdselsloven § 88

1. § 88

Ingen må lade heste, kreaturer m.v. færdes på vej, uden at de er forsvarligt bevogtet. De må ikke tøjres således, at de kan nå ind på vejen. Såfremt de ikke er tøjret, skal de være adskilt fra vej ved forsvarlig indhegning, jf. dog stk. 3-5.

1. Stk. 2.

Hunde må under færdsel på vej ikke føres i bånd fra motordrevet køretøj, hestekøretøj eller af ridende.
1. Stk. 3.

Kravet om indhegning efter stk. 1 gælder ikke for vejstrækninger i en nationalpark omfattet af en tilladelse efter lov om naturbeskyttelse og vejstrækninger i andre områder, hvis der ikke er adgang for kørsel med motordrevne køretøjer for andre end ejeren eller forpagteren, herunder kørsel, der foregår på ejerens eller forpagterens foranledning, og personer med gyldigt parkeringskort og institutionskort udstedt i medfør af bekendtgørelse om parkeringskort for personer med handicap og institutionskort.

1. Stk. 4.

For vejstrækninger med adgang for kørsel med motordrevne køretøjer for andre personer end de i stk. 3 nævnte gælder kravet om indhegning efter stk. 1 endvidere ikke, **hvis vejstrækningen ikke fungerer som en væsentlig færdselsåre.**

Marie Vej Ugelvig

Hej

Jeg er lige blevet opmærksom på, at mit høringssvaret aldrig er kommet frem til jer.

Så jeg forsøger igen, selvom jeg ved fristen er overskredet.

Jeg synes ideerne i nationalparken er virkelig gode og kan fuldt støtte mig dem. Min eneste opfordring til jer er at risikovurdere på placeringen af de to færister i Ulvshalevej i en beredskabssituation. Vi blev selv evakueret fra skoven ved stormen i oktober og i en sådan situation ville jeg nødigt også have skullet forholde mig/forcere flere forhindringer end dem skov og vind allerede gav.

Fx muligheden for at der havde været større dyr på vejen eller grene der havde kilet sig ned mellem ristene midt på vejen som begge dele ville være svære at håndtere i mørke og dermed give en ekstra barriere for at kunne evakuere Nyord og sommerhusene i skoven.

Så en opfordring herfra til at lave en risikovurdering på det, hvis det ikke allerede er sket.

Bedste hilsner

Marie Vej Ugelvig

Martin Vestergaard

Hej Jørgen

Jeg synes planen ser så fin ud.

Fx var jeg glad for at der også skal lysnes en smule omkring de store ege ved dansepladsen: -Jeg har netop i denne weekend været på lavlejr, og de gamle ege var de eneste vi fandt sjældne laver på bl.a. en rødlistet. Jeg har dog den bøn at lys-stillelsen ikke bliver for abrupt. Lav-specialisterne talte om at en ringbarkning af de skyggende træer vil være bedst, så mikroklimaet gradvist ændrer sig. En hurtig fældning af det hele vil kunne betyde at laverne forsvinder, men de vil have bedst af mere lys og den ene af egene er også ved at blive skygget ud, så indgrebet er nødvendigt.

DBH

Martin

Mette-Elisabeth Nielsen & Frank Figge Larsen
Høringssvar vedr. Naturnationalpark Ulvshale Skov

1. 1/3 del af arealet fra den nuværende P-plads inddrages til parkering på grunden Cypresvænget 22.

- Vi solgte grunden Cypresvænget 22 til Naturstyrelsen i 2023. I første omgang blev vi spurgt om vi ville sælge en del af grunden (en 1/3 del), som så kunne anvendes til udvidelse af den nuværende P-plads.
Det mente vi ville være noget ”rod”, med en sådan opdeling. Så vi gik med til at sælge (i øvrigt overordentligt billigt) – så hele grunden sælges til Naturstyrelsen under forsetning af at ’kun’ den 1/3 del som ligger nærmest den nuværende p-plads inddrages til p-pladsudvidelsen. Samt at der etableres en afskærmning (fx kvashegn).
Vi aftalte endvidere dialog og samarbejde omkring etableringen. Så vi forventer at blive kontaktet og inddraget før beslutning og etablering.

2. Lågeplacering i forbindelse med Cypresvænget

På kortet/forslaget til lågeplacering, ligner det at der er sat en låge ind, umiddelbart overfor vores indkørsel til Cypresvænget 24 (fra Ulvshalevej). Vi forslår denne rykket ca. 6-8 meter, så den placeres umiddelbart overfor den sti, som fører op til Ulvshalevej fra Cypresvænget. Umiddelbart overfor er en trampesti ind i skoven (så alt andet ville også være skørt).

3. Lyddæmper på låger, nær sommerhuse

Med hensyn til låge foreslår vi, at der monteres en form for lyddæmper på låger nær sommerhuse, så de ikke ’klapper’ højt. Fx noget gummi eller andet der kan tage klap-lyden

Med venlig hilsen

Mette-Elisabeth Nielsen

Frank Figge Larsen

Mia Gramkow

Hej,

Jeg havde dybest set et spørgsmål, og måske også lidt en bøn?

Er parken/skoven cykel-fri?

Der er flere ting i det:

- Med det stigende antal turister og autocampere, så er der inden for de sidste 3-5 år kommet et voldsomt boom i cyklister inde i skoven. Både på de store brede stier såvel som de små stier (og udenfor stierne!)

Vi snakker hele familier på udflugt til mountainbikere der ræser igennem skoven.
Til de turister der lufter deres hunde (uden snor) på en rask cykeltur.

Umiddelbart kan jeg ikke helt se at cykel aktiviteter hænger sammen med:

- Stille natur aktiviteter.
- Naturen med første prioritet, mennesker dernæst.

- At respektere dyrelivet (mountainbikerne skræmmer fugle som pattedyr, og ødelægger skovbunden).
- At skoven skulle være handicap venlig (mere end én gang har jeg set gangbesværede nærmest falde, når cyklisterne suser forbi!)
- Det er så skønt at folk lufter deres hunde, men.. når de cykler med dem UDEN snor, så er det ikke skønt længere.

Osv.

Så mit spørgsmål var: Er det tilladt at cykle i skoven? (Og i så fald, hvorfor? Stierne er ikke brede nok! Cyklisterne bliver irriteret.. de gående bliver irriteret.. det er ikke en heldig situation.)

Og min bøn:

Kunne selve skoven ikke nok blive en cykel-fri zone? På den måde vil vi kunne tilgodese flest mulige gæster i skoven, og holde os inden for en ramme af stille naturoplevelser med respekt for flora og fauna.

Venligst Hilsen,

Mia Gramkow

Michael Stolt, Ellen Birgit & William Houman, Alice Schou Nørgaard, Henrik Sandberg & Runa Stolt Hellesø

Indhold:

1. Indledning
2. Naturnationalpark i et Unesco biosfære reservat
3. Naturtyper der er under pres fra naturen selv.
4. Skal det nødvendigvis være så stort og så sammenhængende?
5. Nogle praktiske udfordringer.
6. Konklusion.

Til pkt. 1: Indledning

Dette høringssvar er udarbejdet af en gruppe mennesker, der bor eller har ejendom på Nyord.

Efterfølgende er nogle få andre fra øen blevet hørt, om de vil være medunderskrivere.

Hvad vedkommer en naturnationalpark på Ulvshale folk på Nyord? Svaret giver næsten sig selv, vi er naboer og vejen til Nyord går gennem Ulvshale, og så er der jo også den finte, at naturnationalparken måske kan vokse. I første omgang nok ikke til selve Nyord, men der er jo et stort vandområde med småholme. Det er statsareal og kunne måske komme i spil engang.

Nyord har helt tilbage fra 1950'erne oplevet forløb med fredninger og oprettelser af reservater. Senest for godt 20 år siden deltog øens beboere i det, man kan kalde "en stort anlagt borgerinddragelse" i forbindelse med "Pilotprojekt Nationalpark Møn". Der kom som bekendt ingen nationalpark på Møn. Til gengæld fik Nyord nogle sidegevinster ud af pilotprojektet, bl.a. at staten opkøbte ca. en 1/4 del af Nyord. Siden da har der været et godt samarbejde med Naturstyrelsen Storstrøm, som jo er statens lokale repræsentant.

Til pkt. 2. Naturnationalpark i et Unesco biosfære reservat.

Møn, de omkringliggende øer og farvande blev i 2017 udpeget til Møn UNESCO biosfære. Sagt uhyre kort og alt for forenklet handler denne udpegning om at mennesker, herunder myndigheder og organisationer skal arbejde på at opnå en mere bæredygtig udvikling, hvor mennesker i størst muligt omfang lever ”i pagt med naturen”. Tanken er også, at man i respekt for naturen kan udvikle lokale bæredygtige produkter og eksempelvis omlægge arealer til en mere naturvenlig drift og producere og sælge grøntsager, kød, æg, mv. der har haft en mindre miljøbelastning.

I Unesco biosfære tankegangen forstås mennesket som en del af naturen. Det har mennesket være siden jægerstenalderen. I nyere tid har mange mennesker fjernet sig fra naturen. Man kan diskutere, om ”gamle naturerhverv” som landbrug og fiskeri egentlig ikke i ret høj grad er blevet til en form for industri med en uhensigtsmæssig stor naturbelastning.

En del af biosfære-tankegangen er, at mennesker i højere grad skal passe på naturen, men også at naturen skal bruges, når det sker på en så bæredygtig måde som muligt.

Natursynet og filosofien bag naturnationalparkerne er, som vi har forstået det, fundamentalt anderledes. Her skal naturen have fred for menneskers indblanding og i videst mulig grad passe sig selv. Taler vi om naturnationalparker med skov, som Ulvshale, må der eksempelvis ikke fældes træer til kommercielt formål, kød fra naturplejedyrene må ikke handles og en producent af urtecremer må ikke samle urter i naturnationalparken til en produktion med salg for øje. Naturen skal sikres mod menneskers indblanding og have lov at trives og udvikle sig på naturens egne præmisser.

Mange kan nok blive enige om, at mennesker har presset naturen helt ud over det anstændige. Både i Danmark og i resten af verden. Det skal naturnationalparkerne så råde bod på. I nogle nøje udvalgte områder.

Vi har stor respekt for at Ulvshale er på vej mod at blive en af Danmark kommende naturnationalparker. På en måde er det en gave. Vi er derimod bekymrede over det til tider næsten fundamentalistiske natursyn, der ligger bag.

- *Vi opfordrer til, at man i den kommende naturnationalpark på Ulvshale i videst muligt omfang inddrager tankerne fra UNESCOs biosfæreprogram.*
- *Sigter man derhen, kunne Ulvshale måske ligefrem blive Danmarks første ”Biosfære Nationalpark”. (Vi er godt klar over, at den idé nok ikke når så langt, men vi mener det ikke desto mindre)*

Til pkt. 3. Naturtyper der er under pres af naturen selv.

Ulvshales mangfoldige natur er, som det er blevet sagt mange gange, et resultat af naturens kræfter eksempelvis med strandvoldene af rulleflint fra klinten, aflejringerne af sand i klitter osv. Menneskers ageren har haft betydning. Overgræsning fra kreaturer, udnyttelse af kugleflint og der kunne nævnes et utal af eksempler på andre påvirkninger fra både natur og mennesker.

Tager man nu den menneskelige indflydelse mere eller mindre ud af regnearket og lader en måske ret ensidig og ensartet naturpleje overtage, rejser disse spørgsmål sig: Bliver naturen mangfoldig, eller bliver naturen mere ensartet.

Hvad vil der eksempelvis ske med det lille vandhul på engen ved ”Vogterhuset”, eller med nogle af hullerne fra kugleflintudvindingen inde i skoven. Blander mennesker sig ikke, kan man frygte, at mange af disse små vandhuller vil vokse til og blive til tørvemoser. Dermed forsvinder nogle rigtig fine små biotoper.

På samme måde kan man forestille sig, at invasive arter kan tage overhånd, hvis man lader naturen råde. På en af orienteringsvandringerne blev der gjort opmærksom på, at eksempelvis ahorn og normansgran er en udfordring nogle steder i skoven. Det er brombær givetvis også visse steder. Bjørneklo, japansk pileurt og hybenrosen er andre invasive arter, der hurtigt kan blive en udfordring.

Som vi har forstået, skal mennesker blande sig så lidt som muligt i naturens udvikling i en naturnationalpark, og vi er klar over, at naturens udvikling skal ses over endda meget vide tidshorisonter. Alligevel har vi en bekymring for, at den nu meget varierede natur vil miste værdifuld diversitet ved en meget ensartet naturpleje med primært kreaturer og heste på hele arealet. Sagt forenklet så tror vi faktisk, at en gravko og nogle motorsave kan være vigtige virkemidler i naturplejen, hvis man ønsker biodiversitet.

- *Vi vil opfordre til, at mangfoldighed, udvikling og bevarelse af den meget alsidige biotop prioriteres højere end dogmet om, at mennesker "skal lade naturen være i fred". Vi anerkender at kreaturer, heste og geder er vigtige virkemidler i naturplejen, vi vil dog opfordre til at der også bruges andre virkemidler, hvor det er nødvendigt i forhold til at tilgodese mangfoldighed.*

Til pkt. 4: Skal det være så stort og så sammenhængende?

Et andet mantra i beslutningen om naturnationalparker og senere også i forhold til udpegningen af potentielle naturparker er: At det skal være sammenhængende store arealer, og at arealerne i hvert fald til at begynde med skal være statsejede.

1.000 hektar er så vidt vi husker den nedre arealgrænse. Ulvshale blev med sin relativ lille størrelse til trods udpeget. Selvfølgelig fordi Ulvshale er naturmæssigt interessant, men måske også fordi arealer øst for Storebælt var i undertal.

Der er mange gode biologiske argumenter for, at naturnationalparkerne skal have en vis størrelse, og at arealet til en hvis grad skal være sammenhængende.

Men er det pinedød nødvendigt?

I arbejdet mod pilotprojektet om en eventuel nationalpark på Møn opererede man med en plan, hvor der var 2 kerneområder. Et kerneområde med Høje Møn i øst og et kerneområde med Ulvshale og Nyord i vest. Mellem disse 2 kerneområder var det så tanken, at andre småområder kunne opstå som en mosaik af mindre biotoper mellem kerneområderne. Disse småstykker skulle trækkes ind i nationalparken ved frivillighed, eller ved opkøb af arealer der blev til salg. Med tiden kunne mosaikken blive stadig tættere og virke som "biologiske trædesten" mellem de 2 store områder i øst og vest. Planen faldt, og det er vi ærgerlige over her ca. 20 år efter. Vi er nemlig ret sikre på, at en del mindre arealer allerede nu bare 20 år efter, kunne have været en del af en Nationalpark på Møn.

- *Vi opfordrer til, at man udfordrer forudsætningen om at naturnationalparken nødvendigvis skal bestå af et stort sammenhængende areal. Efter vores vurdering kunne en mosaik af tilhørende småarealer, der ikke nødvendigvis hænger fysisk sammen med Ulvshale være til stor gavn for dyr og planter – og mennesker.*

Til pkt. 5: Nogle praktiske udfordringer

Her vil vi ganske kort omtale 2 emner: Færste i Ulvshalevejen og udfordringen med parkering og autocampere.

Færste i vejen. Ulvshalevej er den eneste vej til og fra Nyord for motorkøretøjer, og vejen er meget trafikeret. Tillige er der mange gående og cyklende, der bruger vejen. Vi mener som udgangspunkt ikke, at færste er det store problem. MEN den foreslåede afstand mellem færstene er alt for stor. Af hensyn til trafiksikkerheden, af hensyn til cyklister og gående og af hensyn til dem der er utrygge ved at møde store dyr inde i en indhegning, bør afstanden være så kort som overhovedet muligt. Helt konkret gør vi opmærksom på, at det er uhensigtsmæssigt, hvis dyrenes passage inkludere "Ellesumpen". Sumpen kan virke som en spærring og få dyrene til at vandre eller slå sig ned på Ulvshalevej.

- *Vi opfordrer til, at afstanden mellem eventuelle færister i Ulvshale ikke overstiger 100 m. Det absolutte maksimum må være 200 m.*

Parkering og autocampere Møn tiltrækker et stort antal besøgende, det samme gælder som nævnt Nyord. Der er en stadig stigning i besøgstallet. I løbet af få år åbner en fast forbindelse under Fehmern Bælt. Sammenholdt med dette kan vi forvente, at mange vil besøgende vil søge mod den attraktion, en naturnationalpark må forventes at blive. Ved selvsyn har vi oplevet massiv bilturisme på den jyske vestkyst, blandt andet Rømø. Her er stranden overfyldt med biler og ikke mindst med de mere og mere populære autocampere. For at nævne bare et eksempel kunne begravelsesgæster ikke finde plads på Rømø Kirkes P-plads pga. rastende autocampere.

- *Vi opfordrer til, at der udvises rettidig omhu og at der laves en velovervejet plan for håndtering af et stort antal besøgende. Det kunne fx være at autocampere skal overnatte på campingpladser eller specielle pladser for autocampere. At sende dem til Nyord, og lade dem overnatte der i de store køretøjer på pladser og i rabatter, det dur simpelthen ikke, det vil give massive problemer. Vi er klar over, at nogle restriktioner i forhold til fx autocampere kan kræve national lovgivning, men der må være lokale løsninger også.*

Til pkt. 6: Konklusion.

Vi ser det som en gave, at Ulvshale er udpeget til at blive en af Danmark nye naturnationalparker. Vi er imidlertid ikke enige i alle dele af det natursyn, der ligger til grund for loven om naturnationalparker. Vi mener, at det er alt for firkantet, at menneskers ageren i naturnationalparkerne er begrænset til kun at være "betragterens".

Eksempelvis må kød fra dyr i en naturnationalpark ikke omsættes kommercielt. På Nyord ser vi en anden tilgang til naturpleje. Engene afræsses hvert år af et ret stort antal kreaturer. Blev de ikke det, ville engene ganske hurtigt blive til en stor rørskov. Kødet fra en del af dyrene bliver solgt og er populært. Det må man ikke i en naturnationalpark. Det der sker på Nyord er naturpleje, men ikke den rigtige naturpleje i forhold til den filosofi, der ligger bag naturnationalparkerne.

På samme måde gælder det eksempelvis med jagt og fiskeri. Det må man ikke eller i hvert fald kun efter særligt og meget restriktive regler.

Vi undrer os grundlæggende over denne dogmatiske og restriktive tilgang til naturpleje. Hvis naturbeskyttelse kun er lig med restriktioner, skræmmer det efter vores opfattelse folk væk og besværliggør en vigtig opgave, - nemlig at hjælpe vores hårdt pressede natur.

Vi er mere på linje med filosofien fra UNESCOs biosfære program og opfordrer til, at der søges inspiration her.

PS:

På Farø, lige der hvor motorveje fletter ud og ind mellem asfalten på motorvejen og tilkørselsrampen. Lige der midt i infernoet af susende biler, lastbiler og udstødningsgas er der en lille plet med buske, et lille bitte stykke natur. Måske yngler der et par fugle i buskadset? I kommer sikkert forbi en dag – lidt har også ret.

Poul Johansen

Høringssvar til "Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale"

- 1) I Ulvshalevej foreslås etableret 2 færister med en åbning for adgang for dyrene på en ca. 400 m strækning med den ene færist placeret umiddelbart vest for sommerhusområdet og den anden omtrent ved parkeringen med adgang til fugletårnet. Jeg mener, at denne model indebærer en

for stor risiko for konflikter mellem dyrene og færdsel på vejen. På strækningen mellem stien til fugletårnet og en vestlige del af Heden lukker skoven sig til begge sider tæt op til vejen. Syd for denne strækning består skoven af en ellesump, som dyrene næppe vil gå ind i. Det vil betyde, at dyrene vil benytte vejen til ophold og vandring, mens de passerer. Dette vil forøge risikoen for konflikter med trafik på vejen. For at minimere denne risiko vil jeg foreslå, at man indskrænker området, således at det omfatter færistene fra den foreslåede østlige grænse ved sommerhusene til den østlige grænse af ellesumpen (altså området ud for Heden). Samtidig bør man fælde træer på den nordlige del af strækningen mellem færistene. Det vil betyde bedre udsyn for både dyr og mennesker, som så bedre vil kunne orientere sig, når dyrene passerer. Naturstyrelsens egne undersøgelser har desuden vist, at selv smalle passager fungerer og ikke generer dyrenes færdsel over store områder (jf. afsnit 2 nedenfor).

- 2) På Telefonstien foreslås etableret indre hegn på flere delstrækninger, men med betydelig større strækninger, hvor dyrene kan passere end tilfældet er i dag. Telefonstien er en vigtig trafikåre for gående og cyklende og indgår i Camønoen. I dag er stien frahegnet med to enkelte smalle passager for dyrene afgrænset af færister. Ved at åbne for dyrenes færdsel på større strækninger af Telefonstien vil der opstå to væsentlige gener for den rekreative færdsel. For det første vil stien i større eller mindre grad blive trampet op og ødelagt af dyrene. For det andet kan dyrene søge ophold på stien og hindre færdsel. Jeg mener også, at det er unødvendigt at åbne for større adgang for dyrene over Telefonstien. Naturstyrelsens egne undersøgelser gennem mærkning af kvæg viser, at dyrene i dag – selv med deres meget lille mulighed for at passere Telefonstien – færdes uhindret over hele området både nord og syd for Telefonstien. Jeg vil derfor foreslå, at dette problem løses ved at beholde det indre hegn på hele strækningen langs Telefonstien.
- 3) I den østlige del af parken foreslås etableret et indre hegn omkring et indre dige. Diget skulle beskytte sommerhusområdet mod indtrængende vand fra vest. For mig at se er det et unødvendigt indre hegn. Jeg anbefaler, at Naturstyrelsen nøjere vurderer dette og får udført undersøgelser af, om dette dige overhovedet har nogen funktion i at beskytte sommerhusområdet mod indtrængende vand fra vest.

Poul Johansen
Bestyrelsesmedlem i Naturnationalpark Ulvshale

Tina Bartels
Høringssvar
NNP Ulvshale

En "Naturnationalpark" på knap 4 km². Seriøst, Naturstyrelsen?
I laver en ny, lidt større indhegning i et eksisterende naturområde med en glimrende biodiversitet. Men nu skal indhegningen altså kaldes for en naturnationalpark (NNP).

Der er så meget, jeg ikke forstår.
Når jeg efterfølgende skriver "projektbeskrivelsen", mener jeg "udkast til projektbeskrivelse" for NNP Ulvshale.

- Hvordan er I kommet frem til, at (Citat start:) "I den kommende forvaltning af Ulvshale forventes der at være behov for færre naturplejetiltag udover græsning af hensyn til habitatnaturtyper." (Citat slut). Citat er fra Faktaark om Naturnationalpark Ulvshale.

Når der i baggrundsnotatet for NNP Ulvshale side 12 står (Citat start:) "Natura 2000-planen afspejler ikke helt den største forvaltningsmæssige udfordring på flere af de lysåbne arealer på Ulvshale, nemlig vedvarende genvækst af vortebirk. Naturstyrelsen har i en årrække afprøvet forskellige indsatser mod genvæksten, herunder forskellige arter og racer af græsningsdyr, men er endnu ikke i en situation, hvor periodisk maskinel rydning kan undgås. Problemet hænger antagelig delvis sammen med luftbåren nettotilførsel af næringsstoffer i den meget næringsfattige natur" (Citat slut)

At kalde en indhegning for en naturnationalpark stopper jo ikke eksisterende genvækst af vortebirk. Eller genvækst af ørnebregne, kæmpe-bjørneklo, kæmpe-pileurt og canadisk gyldenris, som nævnt i projektbeskrivelsen. Planlægger NST at holde uønsket genvækst nede med maskinel rydning? Det er det, I kalder for Naturgenopretning? Hvordan hænger nødvendig og planlagt maskinel bekæmpelse af de nævnte vækster sammen med selve naturnationalpark konceptet? Sætning nr 2 i projektbeskrivelsen er (Citat start:) "Målet med naturnationalparkerne er at fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb", (Citat slut).

Eller er planen at udsulte de indhegnede dyr i en grad, så de æder den uønskede genvækst? I ved jo at dyrene indtil nu ikke har løst opgaven korrekt.

I projektbeskrivelsen står der (Citat start:) "Hvis tilbageblivende ikke hjemmehørende skovtræarter og/eller hjemmehørende skyggetræarter viser tegn på kraftig spredning, det vil sige, at afgræsningen ikke kan følge med frøspredning og opvækst, vil spredningen blive imødegået manuelt". (Citat slut).

Hvordan skal denne manuelle stopning af frøspredning og opvækst foregå i praksis?

Og i hvor mange år skal det fortsætte? Det er det, I kalder for Naturgenopretning?

Men er det ikke lidt selvmodsigende, når området som udgangspunkt skal være selvforvaltende?

I er jo nærmest inde og ændre hele ideen med Naturnationalparker, hvis NNP Ulvshales økosystem og udtryk baseres på at lave planlagte ikke tidsbegrænsede menneskeskabte justeringer af beplantningen i indhegningen. Ovenikøbet ændringer i antallet af hjemmehørende træer.

Hvad har jeg misforstået? Er det ikke hele essensen i urørte skove OG Naturnationalparkerne, at hjemmehørende træer skulle bestå og ikke-hjemmehørende træer skulle fældes?

Ifølge Naturstyrelsens (altså Jeres egne) retningslinjer forventes naturgenopretning i løvskove gennemført indenfor max 6 år efter forvaltningsplanernes vedtagelse.

Så der er en tidsplan for naturgenopretningen i NNP Ulvshale? Derefter betragtes indhegningen som urørt og lad vokse hvad vokse kan?

I skriver i projektbeskrivelsen (Citat start:) "Der ville, hvis mennesker ikke havde udryddet eller fortrængt arterne, være en rig fauna af store planteædende pattedyr og store rovdyr i Nordeuropa. Store pattedyr har påvirket økosystemer og bidraget med mange økosystemfunktioner i mange millioner år, hvoraf nulevende og nyligt uddøde arter af store pattedyr har påvirket økosystemer og arter de seneste 400-800 tusind år"(Citat slut).

Hvor har I de oplysninger fra??? At det har været som beskrevet i Danmark og i mange millioner år. Hvor mange millioner af år? Hvilke store pattedyr er der tale om? Hvilken indflydelse tillægger I istiderne?

I projektbeskrivelsen side 51 står der (Citat start:) "Den nærmere håndtering af krav til øremærkning afklares i dialog med Fødevarestyrelsen." (Citat slut). Hvad betyder det i praksis? For I skal vel bare - som alle andre - følge de gældende retningslinjer for øremærkning????

I projektbeskrivelsen side 53 står der (Citat start:) "I henhold til gældende lovgivning skal ådsler af de store planteædende pattedyr indsamles og bortskaffes efter reglerne om animalske biprodukter. Muligheder for anlæg af kadaverpladser, for at tilgodese den naturlige fauna, der er tilknyttet ådsler, undersøges i samarbejde med veterinærmyndighederne." (Citat slut).

Der stod noget lignende i udkastet til NNP Gribskov.

I den endelige projektbeskrivelse for NNP Gribskov, blev det ændret til (Citat start): "Ådsler og mærkning af dyr reguleres af den danske dyresundhedslovgivning, som i vidt omfang er en implementering af EU-retlige forpligtelser. EU-sundhedsregler indebærer, at døde opdrættede dyr, uanset om de er selvdøde eller aflivede, skal indsamles og bortskaffes. Det er derfor ikke muligt, at ådsler efter udsatte dyr bliver liggende i en naturnationalpark. Dette gælder dog som udgangspunkt ikke ådsler efter vildt" (Citat slut).

Altså, det har jo ikke været et problem for NST Bornholm, at bisoner selvdør i indhegningen i Almindingen. Og dermed laver små kadaverpladser.

De selvdøde bisoner findes nogen gange som skeletter eller i opløst tilstand og kan i sagens natur ikke indleveres til forarbejdning.

Som jeg har forstået det, registreres disse ikke indleverede kadavere under et bestemt nr. i CHR besætningslisten.

Men jeg må have misforstået noget.

Det kan ikke passe, at NST Bornholm ustraffet kan behandle udrydningstruede bisoner på den måde.

Når NST Kronjylland får 800.000,- i bøde for at sulte nogle ganske almindelige kreaturer til døde. Men det kunne da være interessant at vide hvilke danske veterinærmyndigheder, der medvirker til at godkende kadaverpladser fra selvdøde, indhegnede dyr.

Eller om efterladte, og dermed ulovlige, selvdøde dyr i indhegningen har indflydelse på EU tilskud. Det vil jeg også gerne have svar på, tak.

Dyrevelfærd for de indhegnede, udsatte dyr er selvfølgelig et problem, når udgangspunktet er, at der ikke støttfodres. Det gentages flere gange, "uden støttfodring".

Men uanset hvor meget ordet "græsningstryk" eller "bestandsregulering" bruges, så vokser græsset ikke i ca. 5 måneder om året.

Bestandsregulering betyder at de mest udsultede dyr skydes. Derefter sulter de tilbageværende dyr videre. Der kommer ikke græs til de tilbageværende dyr, fordi man skyder de mest udsultede dyr. De tilbageværende dyr sulter videre.

Til sidst vil jeg rose Jer for formuleringen af beredskabsplanen for forvaltning af de indhegnede dyr. Beredskabsplanen indgår i alle NNP projektplaner.

Den er formuleret på en måde, så NST ved at følge sin egen beredskabsplan aldrig behøver at støttfodre (tidligere: Tilskudsfodre). Hvilket jo i sin gru er hele meningen med Naturnationalpark konceptet. Beredskabsplanen sikrer ved sin formulering at muligheden støttfodring helt lovligt kan udelades, uanset dyrenes tilstand.

Altså støttfodring kan ikke udelades iflg. dyrevelfærdsloven, når dyrene sulter og/eller er i lavt huld.

Men hvis NST ansatte følger deres arbejdsgivers retningslinjer for støttfodring, vil støttfodring aldrig komme på tale.

Der er så meget, jeg ikke forstår.

Jeg glæder mig til at få Naturstyrelsens svar på mine spørgsmål.

Venlig hilsen
Tina Bartels

Trine og Philip Mellen

Goddag,

Efter en gennemgang af udkasten til Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale, og deltagelse i naturvandringen den 6. april 2025, her er vores observationer til jeres overvejelse.

Overordnet pointe: Da det erklærede mål er at forbedre biodiversiteten ("Målet med naturnationalparkerne er at fremme natur og biodiversitet ved at understøtte økosystemer med naturlige processer og dynamikker og minimal brug af forvaltningsindgreb.", s.3), er flere elementer i det foreslåede projekt i modstrid med dette og bør fjernes.

Indhegning: Denne dyre foranstaltning er nødvendig for at holde køer og heste inden for nationalparkens nye grænser. I betragtning af at bl.a. hjorte og ræve allerede færdes frit i dette område, er argumentet om, at biodiversiteten vil blive forbedret ved at tilføje en håndfuld kvæg og heste, en hypotese. Desuden vil tilføjelsen af hegn, heste og kvæg stressere dyrene og forringe vores naturoplevelse. Vi mener, at de eksisterende indhegnede områder, hvor heste og kvæg færdes, er tilstrækkelige og bør fortsat bruges til at validere hypotesen om forbedring af biodiversiteten.

Låger: Kort 3.2 i Projektbeskrivelsen beskriver et hegn omkring det sydøstlige dige, men også et ønske om at lade dyrene afgræsse dette og det sydlige område. Vi vil gerne henstille til, at der sættes låger i i begge ender, så gående fortsat kan gå på diget i dets fulde længde.

Udvidede parkeringsfaciliteter: Denne dyre foranstaltning er unødvendig, da der ikke har været eksempler på, at overfyldte parkeringspladser har spredt sig til veje, der støder op til parkeringspladserne. Desuden vil flere besøgende øge det negative pres på naturen og den biodiversitet man forsøger at forbedre med dette projekt.

Bredere sti mod telefonsti: Den vil på den ene side optage mere jord og naturen som i forvejen er begrænset. På den anden side vil den forøge færdslen af cykler og andre køretøjer og dermed forstyrre freden og dyrene.

Slåning på festpladsen: Dette er et af de smukkeste steder at se vilde blomster så slåning bør begrænses for at beskytte biodiversiteten.

Med venlig hilsen,

Trine og Philip Mellen

Vibeke Hjortlund & Claude Teisen-Simony

Høringssvar

vedr. færste på Ulvshalevej

Såvel trafiksikkerheden på Ulvshalevej som trivslen for det lokale erhvervsliv på Nyord ligger os stærkt på sinde. Naturstyrelsens beslutning om at åbne Ulvshalevej for naturnationalparkens afgræssende dyr risikerer at bringe begge dele i fare, og vi vil hermed opfordre til, at denne beslutning genovervejes og omgøres.

Ikke mindst traktørstederne på Nyord har stor betydning og er et trækplaster for lokalbefolkningen, sommerhusejerne og de mange turister, der kommer til Møn.

Som sommerhusejere på Ulvshale kører vi ofte til Nyord, også eksempelvis på mørke og tågede aftener i vinterhalvåret. Det vil være utrygt og fjerne lysten til at tage turen, hvis vi i fremtiden risikerer at kolliderer med en ko eller hest, som krydser vejen.

Tilrejsende turister uden lokalkendskab vil være særligt udsatte, og trods skiltning vil ulykker ske.

Erfaringer fra Sverige viser, at elge på vejene årligt er anledning til følgende:

Påkørsler: 40.000

Kvæstede: 4-5.000 personer

Trafikdræbte: 10-15 personer

Omkostning: 4-5 milliarder (DKK)

Turismen og trafikken til og fra Nyord er betydelig. Trafikmålinger fra Vordingborg Kommune for Ulvshalevej ud for Ulvshale Camping, dvs. trafik til Nyord og sommerhusene nord for Ulvshale Skov, udgør gennemsnitligt 854 køretøjer per døgn. Dvs.:

Årlig trafik ad Ulvshalevej: 312.000 køretøjer (kilde: Vordingborg Kommune)

Antal turister til Nyord: 330.000 turister (kilde: Nyord)

Naturstyrelsen planlægger at slippe kreaturer ud over en lang strækning af Ulvshalevej ved at etablere færste på tværs af vejen. Det skaber en overhængende fare for, at turister og trafikanter til Nyord og sommerhusene mod nord kommer til at påkøre Naturnationalpark Ulvshale's køer eller heste med risiko for både materielle skader og personskader samt naturligvis dræbte og kvæstede dyr.

Ved at etablere de pågældende færste påtager NST sig et meget alvorligt ansvar.

Hvis NST insisterer på påtage sig dette ansvar og etablere færstene, vil vi opfordre NST til at minimere risikoen ved at lægge færstene tæt på hinanden.

Erfaringer i området viser, at det fungerer fortræffeligt for dyrene med en kort afstand mellem færstene. Afstanden mellem færstene, der skaber passage over Telefonstien, er således blot 3 meter. NST's målinger på dyrene viser at de færdes uhindret og til stadighed mellem arealerne på begge sider af færstene.

Med dette afsæt kunne afstanden mellem eventuelle færste på Ulvshalevej begrænses til 3-6 meter.

Vi henstiller hermed til følgende:

At NST sløjfer etableringen af de planlagte færste.

At NST, hvis færstene gennemtvinges, begrænser dyrenes passage på vejen til højest 6 meter.

Vibeke Hjortlund, chefredaktør

Claude Teisen-Simony, best.medl. NNP Ulvshale, direktør

Foreninger, virksomheder, myndigheder mv.

Bestyrelse for Naturnationalpark Ulvshale

Høringssvar fra Bestyrelsen Naturnationalpark Ulvshale Vedr. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Høringssvaret er resultat af drøftelser i bestyrelsen og på bestyrelsesmøde d. 9. maj 2025.

Indledning

Bestyrelsen for Naturnationalpark Ulvshale har modtaget Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale i høring.

Vi hæfter os positivt ved, at bestyrelsens tidligere fremsendte input er tydeligt afspejlet i materialet, herunder f.eks.:

- Gode adgangsforhold til en bred vifte af naturoplevelser af høj kvalitet for besøgende med nedsat mobilitet.
- Etablering af stier uden for hegn, hvilket øger de rekreative muligheder for besøgende, der ikke ønsker at færdes i indhegninger med store pattedyr herunder beboere i sommerhusene.
- God balance mellem benyttelse og beskyttelse herunder intentionen om, at oplevelsen af et stille naturområde bibeholdes.
- Udvidelse af faunalommernes areal.

Bestyrelsen har fortsat en række bemærkninger, som præsenteres under følgende overskrifter:

Proces
Afgræsning af habitatnatur i parkens nordlige del
Det søndre dige
Færste Ulvshalevej
Telefonstien
Parkering og trafiksikkerhedsanalyse
Dyrevelfærd
Reproducerende bestande
Bestyrelsens rolle
Udviklingsmål
Frivillighed

Proces

Vi hæfter os positivt ved, at bestyrelsens tidligere fremsendte input er tydeligt afspejlet i materialet og tolker dette som en respekt for og anerkendelse af værdien og relevansen af bestyrelsens bidrag og ser frem til at fortsætte den gode proces også gennem resten af høringsfasen. Bestyrelsen anser det i den henseende for væsentligt, at der etableres en mulighed for, at bestyrelsen kan kommentere på eventuelle ændringer i projektbeskrivelse og forvaltningsplan efter den offentlige høringsperiode er afsluttet.

Bestyrelsen anbefaler, at bestyrelsen får adgang til en skriftlig oversigt over planlagte ændringer som følge af hørings svar (skriftligt høringsnotat), således at bestyrelsen har mulighed for kvalificeret at kommentere på planlagte ændringer inden vedtagelse af projektbeskrivelse og forvaltningsplan og derved fortsætte den gode proces for bestyrelsesarbejdet.

Afgræsning af habitatnatur i parkens nordlige del

I overgangsområdet mellem den nordlige kystlinje og den åbne strandeng findes en mosaik af klitnaturtyper med bla. habitatnaturtyper grå/grøn klit og klitlavning. Af projektbeskrivelsens afsnit 3.3 fremgår: 'Langs nordkysten af Ulvshale hegnes ikke. Her trækkes heget ud i havet mod øst og vest. Hvis denne løsning, mod forventning, ikke er holdbar, må der hegnes langs kysten.'

Bestyrelsen deler ikke Naturstyrelsens forventning om, at denne løsning er holdbar.

Vi gør opmærksom på:

- Natura 2000 områdets og fredningens bestemmelser for naturtilstanden på Ulvshale.
- At habitatnaturtyper grå/grøn klit og klitlavning m.fl. er sårbare overfor græsning og vil have vanskeligt ved at reetablere sig.
- At de omtalte habitatnaturtyper har en begrænset geografisk udbredelse.

Vi gør desuden opmærksom på:

- At klitterne langs parkens nordlige kystlinje yder naturlig kystbeskyttelse i forhold til stormfloder. Bevoksning af hjælme og marehalm holder på klitterne og er sårbare for græsning.

Afgræsning af habitatnatur i parkens nordlige del - fortsat

Bestyrelsen anbefaler, at de sårbare habitatnaturtyper frahegnes fra etableringstidspunktet. Såfremt dette ikke imødekommes, anbefaler bestyrelsen, at der som en del af etableringen klargøres til hurtigt at kunne etablere hegn ved at lade eksisterende pæle stå eller gennem opsætning af pæle og indkøb af hegn, således at en frahegning hurtigt kan etableres. Samtidig anbefales etablering af en intensiv overvågning med faste intervaller, f.eks. med støtte fra frivillige observatører, samt udarbejdelse af en beredskabsplan.

Bestyrelsen bemærker risiko for tilgroning og heraf følgende behov for maskinel og/eller manuel bekæmpelse af f.eks. rynket rose, birk, pil og bævreasp og foreslår inddragelse af frivillige i denne opgave.

Bestyrelsen gør desuden opmærksom på de aktive kystprocesser i nordkystens dynamiske krumoddesystem samt på, den lave vanddybde, særligt ved den østligste del af kyststrækningen.

Samlet set forudser vi en risiko for, at de store pattedyr får mulighed for at bevæge sig ud på de holme og øer, der er under etablering i det dynamiske krumoddesystem.

Det søndre dige

Af projektbeskrivelsens afsnit 3.3. fremgår, at det er et ønske fra Naturstyrelsen at afgræsse hen over det dige, der løber i den sydlige del af nationalparken og bla. beskytter områdets sommerhuse mod oversvømmelse.

Bestyrelsen gør opmærksom på tidligere erfaringer med græssende dyr på dette dige med markant slid som følge. Særligt på digets stejle sider.

Bestyrelsen udtrykker bekymring for dyrenes slid på diget og nedbrydning af diget og deraf følgende risiko for oversvømmelser. Bestyrelsen foreslår, at diget forstærkes, herunder at der etableres en rampe, så dyrene ikke slider hverken på toppen af diget eller på digets stejle sider.

Bestyrelsen foreslår, at man undersøger muligheden for at forstærke med det såkaldte affaldskalk fra Faxe Kalk.

Bestyrelsen opfordrer til, at der i forvaltningsplanen tilføjes en redegørelse for monitoring og vedligehold, således at diget ikke mister højde eller på anden måde beskadiges på grund af de udsatte dyrs aktivitet.

Færste Ulvshalevej

Bestyrelsen bemærker, at der for Naturnationalpark Ulvshale er den for naturnationalparker helt usædvanlige situation, at den **eneste** adgangsvej til og fra ca. 70 huse og ca. 300 sommerhuse er gennem naturnationalparken.

Dette er gældende for alle køretøjer og trafikanttyper herunder landbrugskøretøjer, bilister, ridende, cyklister, gående, kørestolsbrugere mv.

Bestyrelsen bemærker, at vejen er eneste adgangsvej til turistdestinationen Nyord med 300.000 årlige besøgende³. Trafiktællinger viser mere end 1300 biler pr. døgn i juli 2024.

Et mindretal i bestyrelsen ønsker på denne baggrund, at Ulvshalevejen frahegnes, hvorved naturparken deles i to. Et flertal i bestyrelsen deler ikke dette synspunkt.

Såfremt færste på Ulvshalevej fastholdes, anbefaler et flertal i bestyrelsen en ændret placering af den vestligste færst.

Færste Ulvshalevej – fortsat

Bestyrelsen noterer sig:

- At oversigtsforholdene kan forbedres markant ved at rykke den vestligste færst mod øst til der, hvor elle- askeskoven slutter og heden begynder.
- At denne placering vil medføre øget sikkerhed og tryghed for såvel bilister som cyklister og gående på denne eneste vejforbindelse til ca. 70 huse og ca. 300 sommerhuse.
- At den del af elle- og askeskoven, der ligger umiddelbart syd for Ulvshalevejen er meget våd og at det er sandsynligt, at dyrere vil fravælge det våde område som transportvej og i stedet vil gå på selve vejen mod øst, indtil de kommer til de tørre områder ved heden. Den nuværende placering af den vestlige færst vil således øge sandsynligheden for store dyr på vejen.

³ jf. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale s. 42

- At elle- og askeskoven har en begrænset udbredelse, så selv mindre indgreb, der måtte gennemføres for at forbedre oversigtsforhold, vil betyde markante reduktioner i denne naturtype.
- En placering af den vestligste færst øst for elle- og askeskoven vil lede de store græssere hen til et areal, hvor der er problemer med birkeopvækst og derfor vil understøtte, at dyrene naturligt kommer til det område, hvor der i forhold til naturpleje, er størst behov.

Bestyrelsen anbefaler, med afsæt i den særlige situation for Ulvshale og af ovennævnte forhold for sikkerhed, tryghed og natur, at den vestligste færst rykkes mod øst til overgangen mellem elle- og askeskov og hede. Bestyrelsen ser frem til at blive inddraget i udformning af passagen med særligt fokus på bla. oversigtsforhold, skiltning, adgang for alle trafikanter og sikkerhed for dyrene.

Telefonstien

De førnævnte særlige forhold i forhold til færdsel til og fra de ca. 300 sommerhuse har også betydning i forhold til sommerhusbeboernes rekreative færdsel.

Her tænkes på sikkerhed såvel som på brugere, der ikke føler sig trygge ved at færdes i indhegninger med store græssere.

Vi bemærker, at Telefonstien tillige benyttes af de populære langturs-cykelruter som Panoramaruten og langtursvandreruter som Camønoen.

Vi bemærker, at de to eksisterende passager af Telefonstien virker velfungerende for mennesker og for de store græsseres bevægelse i området.

Et flertal i bestyrelsen anbefaler, at hegn langs Telefonstien bevares som for nuværende.

Bestyrelsen bemærker, at der fra Telefonstiens vestlige side er let adgang for biler.

Bestyrelsen anbefaler tiltag, der modvirker uvedkommende motoriseret færdsel på Telefonstien.

Parkering og trafiksikkerhedsanalyse

Bestyrelsen udtrykker bekymring for, hvorvidt udvidelsen af kapaciteten på parkeringspladser er tilstrækkelig til at rumme de besøgende både til hverdag og arrangementer eller om der vil forekomme parkering uden for de etablerede parkeringspladser.

Vi ser afvikling af borgervandringen i foråret 2025 som et eksempel på god styring af parkering.

Bestyrelsen anbefaler fortsat opmærksomhed på parkering.

Bestyrelsen udtrykker bekymring for, om parkeringspladserne vil tiltrække overnattende autocampere, der forstyrrer naturen om natten.

Bestyrelsen anbefaler, at der arbejdes for en løsning før problemet opstår.

Bestyrelsen anbefaler, at trafikssikkerhedsanalysen omfatter stormflodsscenariet, herunder om der skal laves en beredskabsplan for at forhindre dyrene i at gå op på vejen og opholde sig der i en stormflodssituation.

Dyrevelfærd

Af projektbeskrivelsens afsnit 2.10 fremgår det, at etablering af Naturnationalpark Ulvshale og gennemførelse af forvaltningsplanen er afhængig af blandt andet tilladelser, godkendelser eller dispensationer fra en række love, herunder Dyrevelfærdsloven.

Desuden fremgår det i afsnit 4.3, at 'Det er hensigten, at tilsynet med de store planteædende pattedyr skal ske på bestandsniveau. Fastlæggelse af vilkår om tilsyn på bestandsniveau vil ske på baggrund af dispensationer fra de respektive myndigheder.'

Bestyrelsen noterer sig denne parks begrænsede areal, og at Naturstyrelsen i en årrække har forvaltet helårsgræssende kvæg og heste på Ulvshale uden dispensationer fra Dyrevelfærdsloven.

Vi finder det desuden gavnligt i forhold til den offentlige forståelse for forvaltningen af store planteædende pattedyr i naturnationalparkerne, at det ikke forvaltes med dispensation for Dyrevelfærdsloven.

Bestyrelsen anbefaler, at der ikke ansøges om dispensation for Dyrevelfærdsloven til etablering og forvaltning af Naturnationalpark Ulvshale.

Reproducerende bestande

Projektbeskrivelse og forvaltningsplan nævnes ikke risiko for mennesker ved reproducerende bestande.

Et mindretal i bestyrelsen har en bekymring i forhold til risiko for mennesker og en særlig bekymring i forhold til at færdes i reproducerende bestande med hund og til hest og opfordrer til, at det emne indbygges i teksten og i forvaltningsplanen.

Bestyrelsens rolle

Det seneste års samarbejde har vist, at bestyrelsen udgør en værdifuld ressource for naturnationalparken.

Samarbejdet har:

- tilført ressourcer, nyttig viden og kompetencer
- tilført en lang historik for stedets natur og kulturhistorie
- skabt en øget lokal forståelse og interesse for naturnationalparken
- skabt øget lokal forståelse for og tillid til processen.

Vi ser en stor værdi i, at bestyrelsen fremadrettet indgår i arbejdet med kvalificering, ideudvikling og overvågning.

På den baggrund undrer vi os over, at bestyrelsen kun i meget ringe grad er nævnt i forbindelse med det kommende arbejde.

Bestyrelsen anbefaler, at bestyrelsen rolle og potentiale indskrives i forvaltningsplanen. Gerne i et separat afsnit.

Bestyrelsen anbefaler, at naturnationalparkens bestyrelse indskrives i forvaltningsplanens afsnit 4.9 Principper for overvågning af udviklingen i området. Vi peger på, at bestyrelsen kan bidrage til overvågning af f.eks. faciliteter, besøgs mønstre, invasive arter, problemarter, effekt af spotpleje osv.

Bestyrelsen anbefaler, at naturnationalparkens bestyrelse indskrives i forvaltningsplanens afsnit 4.1 udviklingsmål. Se næste side.

Udviklingsmål

Vi peger på, at der kan opstilles udviklingsmål for andre områder end naturens tilstand i parken, herunder f.eks. frivillighed, formidling, udviklingsarbejde om tilgængelighed for særlige brugergrupper, samarbejde med naboer om naturens tilstand i tilgrænsende områder.

Bestyrelsen anbefaler, at der i afsnittet om udviklingsmål (4.1) tilføjes ambitionen om at definere relevante udviklingsmål for naturnationalparken i samarbejde med den lokale bestyrelse.

Frivillighed

Bestyrelsen ser mange muligheder i frivillighed i forvaltningen af naturnationalparken herunder samarbejde om f.eks. formidling, overvågning og naturpleje. Høvblegebanden ved Høje Møn er et godt eksempel på et sådant samarbejde.

Bestyrelsen anbefaler, at ambitionerne for frivillighed styrkes. Bestyrelsen gør opmærksom på de mange lokale foreninger, organisationer og enkeltpersoner, som kunne finde interesse i at indgå som frivillige – både i og uden for bestyrelsen.

Bestyrelsen gør opmærksom på, at Ulvshale er kerneområde for Møns UNESCO biosfære og det oplagte samarbejde med det veletablerede Møn UNESCO Biosfære ambassadørkorps.

Bådelauget Rex & beboere i sommerhusområdet Skoven

Høringssvar bådelauget Rex og beboere i sommerhusområdet Skoven

Ingen færste på Ulvhalevej

NNP Ulvshale adskiller fra andre NNPer ved, at den afskærer 2 områder, Nyord by og sommerhusområdet Skoven, fra resten af samfundet. Mange er utrygge eller tør slet ikke færdes blandt de udsatte dyr. Dette gælder særligt folk med hund eller børn. Derfor er den foreslåede løsning med færste på Ulvhalevej ikke acceptabel. Det må være en ret at kunne færdes uden at komme ind i folden. Ulvhalevej bør derfor frahegnes, hvilket stadig vil betyde et sammenhængende naturområde, bortset fra for de udsatte dyr, og vil ikke have indflydelse på biodiversiteten.

Der er en betydelig trafik Ulvhalevej, som er den eneste adgangsvej til Nyord, Møn-området næststørste turistattraktion, og sommerhusområdet Skoven. Især om sommeren er der en løb af forskellige trafikkanter, gående, motionsløbere, cyklende, børn på små cykler, folk med rollator eller kørestol foruden de mange personbiler, autocampere og last- og varevogne. Denne trafik kan ganske simpelt ikke afvikles forsvarligt blandt de udsatte dyr med kokasser og lignende på vejen.

Bevarelse af Telefonstien som i dag

Telefonstien er i dag frahegnet folden med to passager til de udsatte dyr. Denne løsning sikrer at gående og cyklende kan færdes uden at blive generet af de udsatte dyr, hvilket er meget vigtigt, da hele lokalområdet er en stor fold. Naturstyrelsens egne undersøgelser viser at den nuværende løsning giver fri bevægelighed for de udsatte dyr. Telefonstien er en del af Camønoen og cykelruter og en inddragelse i folden vil uden tvivl medføre en ødelæggelse af stien. Der er således ingen begrundelse for at bruge penge på at ændre de nuværende forhold.

Ingen reproducerende dyr

NNP Ulvshale er et meget lille område sammenlignet med mange andre områder, hvor der er udsat dyr, især hvis skoven, hvor dyrene kun sjældent opholder sig, fraregnes. Derfor kan man ikke uden videre overføre erfaringer fra andre områder. Udsættelse af reproducerende dyr vil øge risikoen for de der færdes i området og mange vil helt fravælge at bevæge sig ind i et område med tyre og hingste. Dette gælder især folk med hunde, børn og barnevogne, samt ryttere. Et fravalg af reproducerende dyr vil ikke påvirke biodiversiteten, men måske de udsatte dyrs trivsel, men her må menneskets trivsel trods alt sættes først.

Ingen græsning på diget mod syd

For 15-20 år siden blev det i et par sæsonen forsøgt med afgræsning af diget. Dette medførte store skader på diget, da køerne ofte vandrede på langs af diget og sled diget kraftigt. Og det er ikke nok at reparere diget for skader, der måtte opstå, idet der så vil være løst materiale, som vil udgøre en stor risiko for digebrud. Hvis kyststrækningen foran diget skal inddrages i folden bør der etableres en smal, befæstet overgang og der bør etableres en rampe op til diget så skrænten ikke er så stejl.

Ingen græsning ved nordstranden

Klitområdet ved nordstranden og området umiddelbart bagved er meget sårbart med klitplanter og lav som absolut ikke tåler afgræsning. Klitterne er højvandssikring for sommerhusene og den sarte vegetation bagved klitterne er meget sårbar og gendannes kun uhyre langsomt. Der har de seneste år været forsøgt med afgræsning af området med meget negative konsekvenser. Derfor det nødvendigt at områdes frahegnes fra starten.

Danmarks Idrætsforbund

DIF'S BEMÆRKNINGER TIL PROJEKTBESKRIVELSE OG FORVALTNINGSPLAN FOR NATURNATIONALPARK ULVSHALE

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har med stor interesse modtaget 'Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale, som er sendt i høring frem til den 20. maj 2025

Indledningsvis vil DIF gerne takke for projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, som rummer mange gode og velovervejede tiltag til at fremme biodiversiteten og udvikle muligheder for naturoplevelser. DIF har dog en række bemærkninger og forslag til justeringer, som fremlægges i det følgende:

Hegn og adgangsforhold

DIF finder det positivt, at det planlagte hegn omkring naturnationalparken udformes som et lavt kreaturhegn. Dette valg tager hensyn til både dyreliv og friluftsudøvere, idet hjortevildt kan passere hegnet, og friluftsudøvere kan rulle under eller hoppe over hegnet. Samtidig fremstår et lavt hegn væsentligt mere diskret i landskabet end høje vildthege.

Det er ligeledes positivt, at der i projektbeskrivelsen er skitseret mange indgange i form af sti-låger, ridelåger og færister, som konkret tilpasses de brugergrupper, der er tilknyttet hver enkelt indgang. Det giver bedre adgang til indhegningen, og dermed mulighed for at gå, løbe, cykle (og eventuelt ride gennem området, hvis rytterne tør ride ind til kvæg og ponyer). Dermed begrænses barrieren for færdsel i området og på tværs af området.

Udsætning af store planteædende pattedyr

DIF ønsker at udtrykke bekymring vedrørende valget af store planteædende pattedyr i området. Mange friluftsudøvere kan føle utryghed ved at færdes i nærheden af kvæg og heste. Vi havde derfor gerne set, at der blev taget større hensyn til friluftslivet i valget af planteædende pattedyr – eksempelvis ved at benytte får, geder eller hjortevildt, som vurderes mindre problematiske i denne henseende.

Det anerkendes dog, at valget af kvægrace er faldet på galloway, en race som generelt udviser en rolig adfærd over for mennesker, og som der er gode erfaringer med i lignende naturområder. Vi stiller os kritiske over for udsætningen af ponyer, idet disse kan udvise opsøgende adfærd over for andre heste og dermed skabe potentielt farlige situationer for ryttere. Ligeledes vil vi på det kraftigste fraråde udsætning af reproducerende bestande af kvæg og heste. Erfaringer viser, at især moderdyr kan udvise truende adfærd i beskyttelsen af deres kalve og føl. Vi ved også fra Danmarks Rideforbund, at reproducerende dyrehold, især hingste, kan være forbundet med direkte farer for de ridende.

Friluftsliv

I oversigten på side 24 fremgår det, at der er et begrænset antal tilladelseskrævende aktiviteter i Ulvshale skov. Vi finder dog listen mangelfuld, idet bl.a. motionsløbet Etape Møn ikke fremgår af listen. Herudover er det vigtigt at nævne, der er en del organiseret friluftsliv, som ikke kræver Naturstyrelsens tilladelser, bl.a. organiseret vandring, løb, ridning og cykling i grupper færre end 30 personer. Listen på side 24 kan således give det indtryk, at området kun har minimal betydning for organiseret friluftsliv, hvilket vi ikke er korrekt. Det er derfor vigtigt i den kommende proces og forvaltning af området, at anerkende foreningernes betydning i friluftslivet og sikre en løbende og konstruktiv dialog med disse om deres aktiviteter.

DIF opfordrer til at der også fremadrettet gives tilladelser til organiserede aktiviteter. Hvis det viser sig at medføre problemer, vil vi opfordre til dialog med foreningerne om, hvordan aktiviteterne kan justeres, så problemer undgås. Det kan være en ændring af ruteplanlægningen gennem området, det kan være en anden årstid, eller det kan være færre deltagere. Men giv i første omgang tilladelser, så aktiviteterne kan evalueres. Og juster så, hvis der er behov. Men udeluk ikke det organiserede friluftsliv.

DIF har tidligere været i dialog med Miljøministeren om denne problemstilling, og ministerens budskab har været klart. I et brev til DIF udtaler Miljøministeren bl.a.:

"Vi skal alle sammen have mulighed for at komme ud i naturen og få gode natur- og friluftsoplevelser..... Store arrangementer som f.eks. orienteringsløb i statens naturområder kræver allerede i dag ansøgning og tilladelse fra Naturstyrelsen med henblik på bl.a. vurdering af effekter på naturen. Den praksis vil fortsætte. Fremtidige aktiviteter i naturnationalparkerne er derfor som udgangspunkt velkomne."

Dette synspunkt bør efter DIF's opfattelse være retningsgivende for administrationen af aktiviteter i Naturnationalpark Ulvshale.

Faunalommer

Projektbeskrivelsen foreslår etablering af seks faunalommer, hvilket udgør en relativt stor del af det samlede areal. DIF anerkender behovet for at tilvejebringe rolige områder for dyrene og finder det fornuftigt, at der friholdes zoner for stiføring og faciliteter.

Det er dog afgørende, at faunalommerne ikke udvikler sig til permanente forbudszoner, hvor alle tilladelseskrævende aktiviteter konsekvent afvises. En adaptiv og fleksibel forvaltningspraksis bør tilstræbes, idet dyrenes adfærd og behov varierer med årstider og naturforhold.

DIF henviser i den forbindelse til den gode praksis, der gennem mange år har eksisteret mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund, hvor der i forbindelse med hvert enkelt arrangement aftales naturzoner (vildtlommer), som tager udgangspunkt i de aktuelle og årstidsbestemte forhold. En tilsvarende tilgang vil være hensigtsmæssig i forhold til administrationen af faunalommerne i Naturnationalpark Ulvshale.

DIF foreslår derfor, at de seks faunalommer administreres dynamisk, således at nogle områder kan åbnes for tilladelseskrævende aktiviteter i visse perioder, mens andre forbliver lukkede.

Overvågning og evaluering af konsekvenser for friluftslivet

DIF er tilfreds med, at der bliver lavet såvel kvantitative som kvalitative målinger og undersøgelser vedrørende borgernes brug af naturnationalparken. Dog vil vi nævne, at antallet af besøg i området ikke nødvendigvis giver et billede af friluftslivet i området. Det er vigtigt at få et indblik i aktivitetstyper og deres udvikling. Ligeledes er det vigtigt løbende at lave statistik på antallet af ansøgninger, tilladelser og afslag på organiserede aktiviteter i området samt begrundelsen herfor, ligesom det vil være givtigt at undersøge, hvor aktiviteterne evt. alternativt placeres.

For at sikre en meningsfuld sammenligning over tid, forventer vi, at relevante målepunkter og dataindsamlinger iværksættes hurtigst muligt, således at der kan opnås en tilstrækkelig baseline før naturnationalparken etableres.

Afslutning

Afslutningsvis vil DIF gerne understrege ønsket om et fortsat godt samarbejde med Naturstyrelsen om at sikre gode rammer for både natur og friluftsliv i Naturnationalpark Ulvshale. Vi håber, at vores bemærkninger og forslag vil blive taget i betragtning med henblik på at skabe en naturnationalpark, der tilgodeser både biodiversitet og borgernes mulighed for aktivt friluftsliv, og vi står naturligvis til rådighed for nærmere dialog om de kommende rammer.

Venlig hilsen

Casper Lindemann
Natur- og outdoorskonsulent

Danmarks Jægerforbund

Vedr. Offentlig høring af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Naturstyrelsen har den 18. marts 2025 udsendt projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale i høring, hvilket giver anledning til følgende bemærkninger fra Danmarks Jægerforbund:

Generelle bemærkninger

Vi vil gerne indledningsvis kvittere for den både gode og konstruktive dialog med såvel Naturstyrelsen som de øvrige organisationer i bestyrelsen for Naturnationalpark Ulvshale. Dette uddybes senere i høringssvaret.

Danmarks Jægerforbund støtter etableringen af naturnationalparker af hensyn til behovet for at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark og er samtidig af den opfattelse, at bæredygtig jagt og biodiversitet ikke er hinandens modsætninger.

Vi hilser den planlagte baselineregistrering/nulpunktstælling af områdets flora og fauna velkommen, så der er et godt udgangspunktet at træffe beslutninger ud fra i relation til, hvor mange kreaturer og heste, der skal supplere vildtet i afgræsningen.

Jægerforbundet er meget opmærksomt på at sikre digernes fortsatte funktion og har derfor med tilfredshed noteret sig de foranstaltninger, der ifølge forvaltningsplanen vil blive iværksat, hvis afgræsningen af digerne svækker deres egentlige funktion i form af at hold vand ude fra området.

Af hensyn til trafikssikkerheden vil jægerforbundet anbefale kortere afstand mellem færistene – maksimalt 150 meter – så det kun er på den strækning, at dyrene kan passere vejen. Flere aktuelle påkørsler af råvildt understøtter denne anbefaling.

Jagt

Specifikt i forhold til jagtlige aktiviteter er det jægerforbundets holdning, at de ikke må stride mod naturnationalparkernes biodiversitetsmæssige formål.

Vi er således imod den restriktive tilgang til jagt i naturnationalparken, som fremgår af projektbeskrivelsen, hvor vi mener, at der sagtens kan afholdes jagt, uden at det strider mod de biodiversitetsmæssige formål. Især hvis der f.eks. ikke er noget i vejen for, at der gives plads til andre friluft aktiviteter, der kan generere forstyrrelser og det på alle tider af året, også i dyrenes yngleperioder.

Jægerforbundet har dog med tilfredshed bemærket, at der i bemærkningerne til loven er indføjet, at ”... den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne”. Jægerforbundet lægger vægt på, at der via fornøden vildtforvaltning sikres sunde vildtbestande i naturnationalparken, herunder det stedlige råvildt.

Vi mener, at jagten/reguleringen bør varetages af kommunens lokale jagtforeninger i samarbejde med Naturstyrelsens lokale enheder, og vi ser således frem til en konstruktiv dialog med den lokale NST-enhed om såvel bestandsregulering som regulering af invasive arter, som jægerforbundet i øvrigt har en lang tradition for samarbejde med Naturstyrelsen om. Her vil vi særligt fremhæve behovet for at regulere ræve af hensyn til Nyords fugleliv.

Endvidere har vi noteret os tidligere miljøminister Lea Wermelins svar på spørgsmål 1038 (MOF alm. del) stillet 24. maj 2022 efter ønske fra Erling Bonnesen (V), hvor vi hilser det velkommen, at ”Principper for afskydning, bestandsstørrelser m.v. drøftes med lokale hjortevildtgrupper, naboer m.v.”, hvis der bliver behov for at planlægge bestandsregulering af f.eks. dåvildt i fremtiden i Naturnationalpark Ulvshale, idet de nævnte grupper kan bidrage med særlig viden om hjortevildtbestandene og deres færden i området.

Hegn

Vi anerkender, at hegning af naturområder kan være et redskab til at styrke biodiversiteten gennem afgræsning. Vi er meget tilfredse med, at der er planlagt etablering af forholdsvis lavt hegn med glatte tråde, der giver færre skader på vildtet og især sikrer dets frie bevægelighed. Med det planlagte tretrådet hegn bliver der behov for kontinuerlig rensning under hegnet for at sikre dets effektivitet.

Friluftsliv

Naturnationalparkerne er et nationalt projekt, hvor arealet og midlerne kommer fra staten og på den måde os alle sammen. Derfor mener Danmarks Jægerforbund overordnet, at i det omfang det ikke skader naturnationalparkerne formål med at øge biodiversiteten, så bør der i videst muligt omfang tages hensyn til de rekreative aktiviteter.

Vi har derfor med tilfredshed noteret os, at der både afsættes midler til friluftslivet og nye friluftsfaciliteter, og at der lægges op til et rigt friluftsliv i den nye naturnationalpark. Vi vil i den forbindelse opfordre til at sikre tilstrækkelige parkeringspladser og toiletfaciliteter. Dertil kommer farbare stier og spor inde i naturnationalparken, som naturligvis også skal vedligeholdes. Med planerne om at udsætte reproducerende bestande af heste og kreaturer vil jægerforbundet opfordre Naturstyrelsen til, at der foranstalles grundig orientering til kommende besøgende om sikker færdsel og adfærd i naturnationalparken.

Jægerforbundet bifalder den planlagte intelligente sti- og aktivitetsplanlægning, herunder de projekterede faunalommer af hensyn til vildtet. Med støtten til faunalommerne tilkendegiver vi samtidig, at vi gerne ser, at områderne i størst mulig grad friholdes for aktiviteter – netop af hensyn til vildtet.

Indflydelse Ved at den nuværende regering har etableret bestyrelser med deltagelse af lokale interessenter er der taget et vigtigt skridt i retning af den helt nødvendige lokale forankring, så naturnationalparkerne kan nyde folkelig opbakning og blive en succes. I den forbindelse er vi som nævnt meget tilfreds med den både gode og konstruktive dialog med såvel Naturstyrelsen som de øvrige organisationer i bestyrelsen for Naturnationalpark Ulvshale og håber, at den nuværende bestyrelsesstruktur og inddragelse af interessenterne fortsætter. Danmarks Jægerforbund

Af projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale fremgår det, at efter høringsperioden vil høringssvar og ændringer blive drøftet i bestyrelsen. Denne proces ser jægerforbundet frem til.

Nedlagt vildt/kadavere Danmarks Jægerforbund vil gerne henlede opmærksomheden på tidligere miljøminister Lea Wermelins besvarelse af MOF alm. del spørgsmål 728 i 2022, hvori det fremgår, at *"[v]ed behov for større reguleringer af bestandene af f.eks. krondyr og dådyr vil nedlagte dyr blive udtaget af naturnationalparken med henblik på bl.a. konsum."*

Den tidligere miljøministers udmelding til fremtidig håndtering af nedlagt vildt finder vi etisk korrekt, og den flugter med jægerforbundets mål for nedlagt vildt og kadavere: Nedlagt hjortevildt i naturnationalparkerne bør primært anvendes til konsum, mens enkelte regulerede dyr kan blive liggende af hensyn til biodiversiteten, lige som selvdøde dyr kan blive liggende. Med en mulig fremtidig bestand af dåvildt kan det blive nødvendigt at udtage større mængder dyr ud fra ovenstående princip.

Dyrevelfærd

Jægerforbundet er endelig tilfreds med, at den skitserede beredskabsplan af hensyn til dyrevelfærden er indtænkt fra begyndelsen. Danmarks Jægerforbund har i øvrigt gennem Vildtforvaltningsrådet udtalt sig om rewilding, hvor af det klart fremgår, at sætter man dyr bag hegn, har man også påtaget

sig ansvaret for dem i forhold til sygdomme, sult, tørst og andre dyrevelfærdsmæssige elementer. Det ansvar forventer vi naturligvis, at Naturstyrelsen lever op til i den kommende Naturnationalpark Ulvshale.

Giver ovenstående anledning til spørgsmål eller kommentarer, så ring eller skriv meget gerne til undertegnede.

Venlig hilsen

Danmarks Jægerforbund

Stig Andersen

Danmarks Naturfredningsforening Vordingborg

Her følger høringssvar fra DN Vordingborg til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale:

Indledende bemærkninger

Lovgrundlaget

”§ 61 a. En naturnationalpark kan efter tilladelse fra miljøministeren etableres på et større statsejet område...

Stk. 2. En naturnationalpark skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn, med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser.”

Det er på dette grundlag, at vort høringssvar skal læses.

Hensyn til handicappede

Vi finder det positivt, at der er indarbejdet gode muligheder for, at handicappede kan få adgang til og nyde de mange forskellige naturtyper i naturnationalparken i form af ny boardwalk igennem ellesumpen og forbedret fugleskjul ud til Gåsesøen og ny oversigtsrampe på digekronen ud mod Stege Bugt. Sidstnævnte ønsker vi kun udført som rampe, der ligger fladt på digekronen og ikke løftes yderligere op over terræn, da dette ikke er nødvendigt for at få en god udsigt over Stege Bugt og Horsnæs. Det sikrer diget i sig selv. Placeringen bør være som vist på kort 3.3. Der er ingen grund til at flytte til anden position på diget.

Fint at befæste stierne med grus og etablering af ramper over ofte vandfyldte lavninger i skoven.

Afgræsning

Fælles stor fold

Det er også godt, at der etableres en stor samlet indhegning på tværs af Ulvshalevej med tilhørende færiste, der vil sikre dæmpning af hastigheden på Ulvshalevej og give vildheste og kvæg adgang til et varieret udbud af fødemuligheder på begge sider af Ulvshalevej.

Vi ønsker den vestlige færist rykket mod øst, så den etableres, hvor ellesumpen ophører. Derved ledes dyrene ned mod heden, hvor tilgroning er et problem, og vi undgår at dyrene bruger Ulvshalevej som sti ned til den tørre overgang til heden. De vil nok undgå at gå lige ind i ellesumpen. Derved forbedres trafiksikkerheden også på Ulvshalevej, idet passagen over Ulvshalevej samtidig reduceres i længden.

Reproducerende dyr

Fint, at der sættes på reproducerende Exmoor vildheste i lighed med Knudshoved Odde og ligeledes med reproducerende Galloway kvæg i lighed med Høje Møn. Dermed sikres mere varieret afgræsning. Der søges ikke dispensation fra Dyrevelfærdsloven i Ulvshale NNP. Det bør specificeres, at dette udelukkende skyldes, at naturnationalparken er lille, og det samlede areal forholdsvis let kan

overskues af tilsynspersonalet.

Geder

Vi har ikke noget imod brug af ikke-reproducerende geder, som vi igennem snart 40 år har gode erfaringer med i Jydelejet og på Høvblege på Høje Møn. De er gode til at holde busk- og træopvækst nede, så man mest muligt kan undgå indsættelse af maskinel bekæmpelse. Vi finder blandingen af afgræsning med kvæg, vildheste og geder optimal for sikring af en varieret afgræsning. Det synes som om øget kvælstofnedfald fra luften i de seneste årtier har gjort eksempelvis Ulvshale Hede mere næringsrig i forhold til tidligere, og det nødvendiggør et målrettet brug af geder i perioder. Alligevel er der pt sat entreprenør ind på Ulvshale Hede til at fjerne birkeopvækst på trods af, at gederne faktisk har gået i området.

Faunalommer

Vi støtter ideen med faunalommer for at give græsserne rolige forhold.

Hegning

Telefonstien

Vi ønsker hegningen ved Telefonstien bibeholdt som nu. De nuværende passager over Telefonstien fungerer jo udmærket. Åbnes der mere op for kreaturpassage flere steder, ødelægges stien mere og gør den ujævn at færdes på for cyklister og vandrere. Den vil også være sikrere at færdes på med kun de nuværende overgange, og reparationsarbejdet minimeres. Det skal bemærkes, at Telefonstien er en del af Camønoen og Panorama-cykelruten.

Ved overgangen over diget, til strandengen på den anden side af diget, bør der anlægges en ler- eller kridtrampe på begge sider, da overgangen er temmelig stejl. Det vil styrke digeovergangen og mindske nedslidning. Der bør kun etableres en kort åbning på fx 8-10 meter og ikke de 150 meter, der foreslås i planen. Nødudgangene i den anden ende af strandengen etableres bare med tråd-åbning ligeledes med 8-10 meters åbninger.

Mågenakken

Vi finder hegningen på Mågenakken uhensigtsmæssig, da den går helt ud i grøn og grå klit, hvilket vil nedbryde dem på sigt og vanskeliggøre genetableringen af dem der, hvor de forsvandt i stormfloden. Naturtypen bør beskyttes, da den er en sjældenhed i Øst-Danmark.

Det er heller ikke hensigtsmæssigt at tillade afgræsning på klitlavningen med bølget sandflade med rensdyrlav. Afgræsningen vil hurtigt nedbryde både bølgelinjer og laverne. På arealet er den sjældne myreløve dokumenteret. Arealet bør fastholdes afhegnet som nu.

Frivillige naturplejegrupper

Vi ønsker indføjet i forvaltningsplanen, at det vil være muligt for frivillige arbejdsgrupper at lave spotpleje i tæt samarbejde med Naturstyrelsen. Det vil forankre naturnationalparken i lokalbefolkningen og forbedre naturen. DN Vordingborg har eksempelvis 2 frivillige naturplejegrupper i Klinteskoven på Høje Møn. En tilsvarende mulighed ønskes indført i NNP Ulvshale. Denne mulighed kunne tilføjes på s. 59, der beskriver frivilliges overvågningsopgaver.

Overnatningsfaciliteter

På side 41 står: "...i den nærliggende nye skov Hegnede er der i 2024-25 etableret nye sheltere..." Der er forkert. Der er pt ingen sheltere i Hegnede Skov.

På side 43 nævnes, at der anlægges en helt ny shelterplads i Hegnede Skov. Det er mundtligt oplyst til bestyrelsen, at det bliver en flerbruger-shelter med lagkageform. Det er fint til større grupper såsom spejdere og skoleklasser. Vi ønsker imidlertid fra DN's side anlagt en lille shelter på grønningen nord for. Den skal kunne benyttes af et par vandrere eller en lille børnefamilie, der har shelteren for sig selv

i lidt mere rolige omgivelser.

Vi må imødesee en øget turisttilstrømning i de kommende år, når naturnationalparken er en realitet – ikke mindst når Femern Bælt-forbindelsen åbner. Det er derfor vigtigt, at de primitive overnatningsmuligheder i naturen er tilstrækkelige i området.

De gamle ege på festpladsen

DN har ved de gamle ege fundet sjældne laver - bl.a. en rødlistet. Vi er derfor glade for planerne om at lysne om egene. Vi har dog et ønske om, at lys-stillelsen ikke bliver for abrupt. Lav-specialister mener, at en ringbarkning af de skyggende træer vil være bedst, så mikroklimaet ændrer sig gradvist. Gerne så kronedækket fra nabotræerne successivt mindskes/forsvinder i 10 m afstand fra egetræernes kroner. En hurtig fældning af det hele vil kunne betyde, at laverne forsvinder, men de vil have bedst af mere lys, og den ene af egene er også ved at blive skygget ud, så indgrebet er nødvendigt

Danmarks Vilde Natur Storstrøm

Til Naturstyrelsen

Danmarks Vilde Natur afdeling Storstrøm har med glæde læst Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Vi hæfter os ved det positive i både placering, nye områder, dyrehold og at nuværende fritidsfaciliteter fastholdes så der ikke laves for omfattende nye tiltag, der ville kunne forstyrre dyreliv og påvirke biodiversitet negativt.

Vi er meget tilfredse med både hensigten om mere lysåben skov, tiltaget om reproducerende kvæg og heste, samt forslaget om geder der skal afgræsse afgrænsede områder af NNPen midlertidigt.

Vi er også meget tilfredse med at der ikke opføres shelters, samt at en af de nye ruter vil ligge udenfor NNPen (ifht indenfor hegnet), lige på den anden side af hegnet.

Færste og låger der giver adgang igennem NNPen via Ulvshalevej synes vi også er en rigtig god løsning.

Vi glæder os til implementeringen og håber at igangsættelse af forvaltningsplanen startes så hurtigt det er muligt.

Mvh Danmarks Vilde Natur,
bestyrelsesmedlem Maja Kirkegaard

Dansk Islandshesteforening & Islandshesteforeningen Skinfaxi

Høringssvar til Naturnationalpark Ulvshale.

Som rytterrepræsentant for Dansk Islandshesteforening og den lokale Islandshesteforening Skinfaxi indsendes her følgende bemærkninger til projekt- og forvaltningsplan vedr. Naturnationalpark Ulvshale. Lokalforeningen Skinfaxi er hjemhørende i den kommune, hvor naturnationalparken Ulvshale skal etableres. Lokalforeningen Skinfaxi har godt 200 medlemmer.

I dag har rytterne fri adgang til at ride i statsskoven Ulvshale men med den nye forvaltningsplan begrænses rytternes mulighed markant og vi kan måske godt sige, at den faktisk udelukker rytterne fra at ride i området fremadrettet. Mange rytterne vil slet ikke fremadrettet kunne benytte området af sikkerhedsmæssige årsagen. Undersøgelser blandt ryttere i Danmark viser at 87% ikke tør at benytte arealer med store græsser i hegning. Vedhæftet sammendrag fra undersøgelse og artikel med adfærdsforsker Janne Winther Christensen.

Der er undersøgelser som viser at mange rytterne vil være udelukket fra, at kunne benytte statsskovene når der udslippes reproducerende dyrehold især hingste, som kan være forbundet med direkte farer for ridende. Janne Winter Christensen, adfærdsforsker ved Aarhus Universitet bekræfter at der er en risiko forbundet med færdsel med heste blandt kvæg og heste.

Ulvshale er en meget lille Naturnationalpark (Danmarks mindste) og mange steder vil der være begrænset overblik over, hvor dyrene befinder sig.

Der går en færdselsvej med trafik direkte gennem parken og der ligger et større sommerhusområde i begge ender af parken. Der vil blive etableret færister. Som repræsentant for rytterne ønskes det, at der etableres så få færister som muligt. Hestene ser ikke disse færister i en flugtsituation eller i tilfælde, hvor en rytter falder af og hesten løber væk. En hest der forsøger at løbe hen over en færst, vil uundgåeligt føre til, at hesten skal aflives.

Reproducerende dyr:

Det er med stor bekymring, at vi ser at der i forvaltningsplanen foreslås, at der udsættes reproducerende kvæg og heste.

Det fremgår direkte af forvaltningsplanen, at hingste kan være opsøgende over for andre hesteracer og at de kan opsøge andre heste med henblik på, at indlemme hestene i deres flok eller kæmpe mod andre heste for at bevare territorium. Det ser vi som direkte farer for rytterne. Netop dette har rideorganisationerne påpeget lige fra det første høringssvar omkring "naturnationalparker" og "urørt skov". Ridning hvor der er "vilde" heste - og i særdeleshed reproducerende "vilde" heste - er ganske enkelt ikke foreneligt med at rytterne kan bruge området. Vi må derfor forvente kompenserende arealer hvor vi fortsat kan ride i området på Ulvshale.

Vi og enkelte andre organisationer har hele tiden italesat over for naturstyrelsen, at der ikke er enighed i bestyrelsen om der skal være reproducerende dyr i NNP Ulvshale eller ej.

Der italesættes hele tiden fra naturstyrelsen og folk med særlig interesse for biodiversitet, at reproducerende dyr vil øge biodiversiteten og øge dyrenes velfærd. Det er ingen videnskabelige undersøgelser som viser at biodiversitet øges ved reproducerende dyrehold og det handler ikke om dyrevelfærd når der tales om reproduktion.

Hvis staten skal avle dyr bør staten finde andre arealer, hvor deres dyr kan opdrættes.

Derfor finder vi det meget uheldigt, at man fra naturstyrelsen ikke lytter til alle brugergrupper og forsøger at imødekomme de forskellige behov. Naturbeskyttelsesloven gælder for alle og der bør være fokus på at det skal være forsvarligt og sikkert for alle brugergrupper at færdes på statens arealer.

Dyreholdet som findes i dag på Ulvshale er hegnet ind på mindre arealer og er ikke reproducerende samt vant til at der er færdsel i området. Det betyder at rytterne frit kan ride i området uden at komme i direkte kontakt med dyrene.

Hegn og udsætning af reproducerende dyr, er en hindring for ridning i naturen. Det er ikke en gisning – det er faktisk. Naturridning har en overvægt af ældre kvinder som holder sig aktive både fysisk og mentalt af denne motionsform. Det må tillige kunne forventes, at denne gruppe ikke er så risikovillig i forhold til uforudsigelige hændelser på rideturen.

Ved at give tilladelse til at opsætte et hegn og udsætte store reproducerende græsser, er Naturstyrelsen medvirkende til at afholde en brugergruppe fra at komme i naturen. Jeg vil i den forbindelse gerne henvise til Naturbeskyttelseslovens 3 ligestillede formålsparagraffer.

Naturbeskyttelsesloven:

§ 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

Stk. 2. Loven tilsigter særligt

1) at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,

2) at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og

3) at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Stk. 3. Der skal ved lovens administration lægges vægt på den betydning, som et areal på grund af sin beliggenhed kan have for almenheden.

Jeg vil gerne have Naturstyrelsens vurdering af, hvorledes man forholder sig til loven: ”at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet” i relation til at give tilladelse til at opsætte et hegn og udsætte store græsser.

Ridning uden for hegning:

Det er et stort ønske fra rytterne at der etableres et spor ude langs hegning, som kan benyttes af rytterne. Der har været et særligt møde mellem naturstyrelsen og rytterrepræsentanten med henblik på at drøfte forskellige løsninger. Her sagde naturstyrelsen at man tænkte, at det nok kunne imødekommes med et spor uden for parken. Der skal etableres et arbejds spor til maskiner og tilsyn med dyrene langs hegning og det vil være oplagt, at sporet også kan benyttes til ridning. Efterfølgende har naturstyrelsen meddelte på et bestyrelsesmøde, at man ikke ser det som en mulighed for rytterne. Det finder vi naturligvis meget beklageligt da det formentlig vil kunne bidrage til at løse en del udfordringer som rytterne står med. Vi ved at man i andre naturnationalparker arbejder med sådan en model, hvor rytterne kan benytte arbejds spor til ridning fx Fussingø.

Jeg vil derfor gerne have Naturstyrelsens svar på, hvorledes der at arbejdes med kompenserende tiltag i området jævnfør aftale med Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet: ”Kompenserende tiltag I de tilfælde, hvor etablering af naturnationalparker begrænser friluftaktiviteter, bør det gennem kompenserende foranstaltninger tilstræbes, at aktiviteterne kan videreføres uden for naturnationalparken og i geografisk nærhed til naturnationalparken”

Vi håber meget på at der kan findes en løsning hvor også rytterne som brugergruppe kan bevare deres mulighed for at ride i området.

Vi opfordrer til at muligheden for sikker færdsel i området med hest bevares i højere grad end hvad der lægges op til i projekt- og forvaltningsplanen.

Med venlig hilsen

Nina Andersen

Rytterrepræsentant for Dansk Islandshesteforening og Formand for den lokale Islandshesteforening Skinfaxi.

Danske ryttere frygter ulykker med kvæg i indhegnede naturområder

En omfattende spørgeskemaundersøgelse med svar fra 2700 ryttere, udført af Dansk Islandshesteforening og Dansk Rideforbund i samarbejde med Rambøll, viser at langt de fleste ryttere er bange for at ride i de mange nye indhegninger i bl.a. Naturnationalparkerne

Af: Kristina Christensen. Foto: Ridespor.dk

Ridning i naturen er en hobby, som mange dyrker for at få motion og lade op mentalt - på lige fod med f.eks. orienteringsløb, mountainbike eller kajakroning. Det fysiske og psykiske velvære, som kommer af at dyrke motion i naturen, har alle disse grupper tilfælles.

Nu viser den ny undersøgelse, at mange danske ryttere frygter for sikkerheden ved at ride i de nye hegnede naturområder med store græssere som fx kvæg.

Høj deltagelse og interessante resultater

Med 2715 besvarelser har undersøgelsen nået en deltagelse, der langt overgår de oprindelige forventninger, og det giver den iflg. Rambøll et stærkt statistisk grundlag.

Det er ryttere af enhver slags, både konkurrence-, allround- herunder pararyttere på alle slags hesteracer, der har besvaret undersøgelsen. Dog flest kvinder og ryttere på islandske heste.

Umiddelbart er Tove Urup Madsen, projektleder i Ridespor Danmark - et projekt under Dansk Islandshesteforening og Dansk Ride Forbund overrasket over aldersfordelingen på respondenterne. Hun mener, at undersøgelsen rammer en brugergruppe, der holder sig aktive såvel fysisk som mentalt, men som ikke er så risikovillige i forhold til uforudsigelige hændelser på en ridetur.

Af besvarelseserne ses, at flertallet af respondenterne beskriver sig som skovtursryttere, og de angiver at ride i naturen mere end 6 gange om måneden. De vurderer sig selv som meget øvede ryttere.

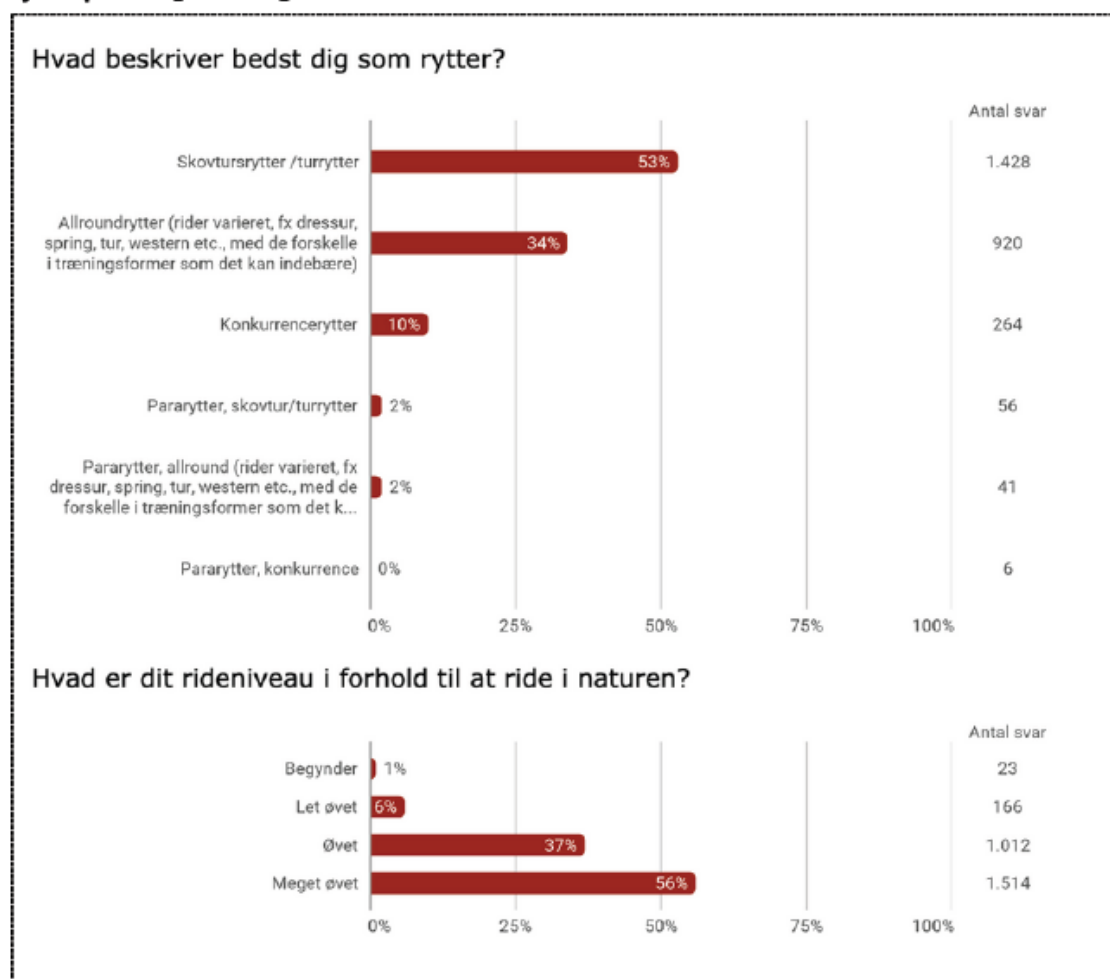
52% af besvarelseserne er fra personer i alderen 40 -59 år, og hele 27% er over 60 år.

Man kan således godt tale om, at undersøgelsen rammer ind i en gruppe af modne mennesker, der holder sig aktive såvel fysisk som mentalt.

Det interessante er, mener Tove, at respondenterne tilsammen vurderer barriererne for at ride i naturen ret ens.

– Et markant svar i undersøgelsen er, at 75% angiver, at de opfatter græssende dyr som kvæg, heste mv. som en væsentlig barriere, der ville afholde dem fra at ride i naturen. Derudover svarer 67 % af rytterne, at de selv har oplevet eller kender nogen, der har været i en farlig situation under ridning blandt kvæg. Til sammenligning er der 38%, der angiver ridning på trafikfarlig vej, som en barriere, der kunne afholde dem fra at ride i naturen, siger hun.

Rytterprofil og erfaringer

Figur 1. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Rytterne er ikke bare skræmt af historier og fantasier

Rytternes vurdering af, at ridning blandt græssende dyr som kvæg og heste kan være forbundet med fare understøttes af adfærdsforsker Janne Winther Christensen. Hun forsker bl.a. i frygtreaktioner hos heste og er lektor på Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, sektion for Adfærd, Stress og Dyrevelfærd (BSW), Aarhus Universitet.

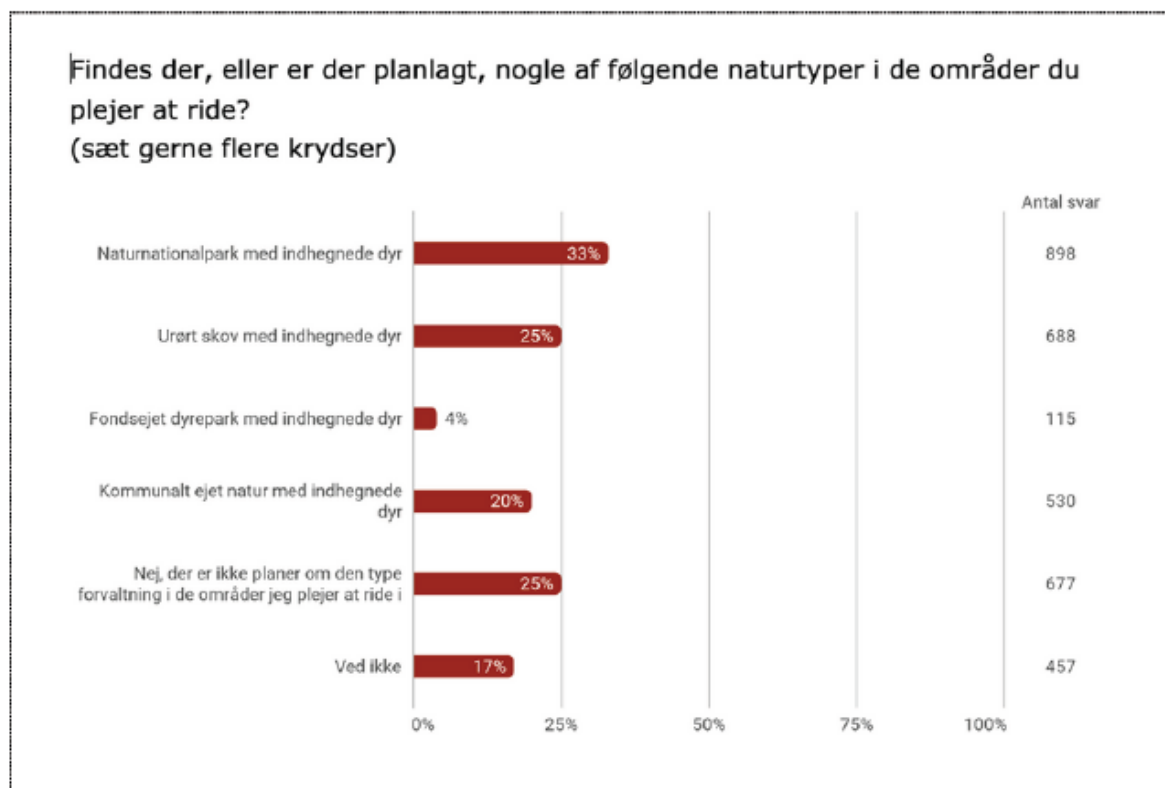
Dyrearter som kvæg og heste har en naturlig motivation for at være opsøgende overfor ukendte heste og i nogle tilfælde også hunde, og det kan udgøre en sikkerhedsrisiko, forklarer hun i et interview på side 16.

Hun peger på vigtigheden af både at tilvænne de besøgende dyr til at være trygge ved de løse dyr i indhegningerne og på at træne dyrene i indhegningen til at holde afstand, når der kommer besøg. For hvis dyrene bag hegn er trænet til at trække sig tilbage, mindskes risikoen for konflikter.

Tankevækkende at mange ser ind i at ride i indhegnet natur

Lisbeth Maria Hansen, der er næstformand i Dansk Islandshesteforenings naturkomité supplerer Tove:

– Når majoriteten af rytterne angiver græssende dyr som en barriere og flere har oplevet farlige situationer, viser undersøgelsen noget væsentligt og som ses af graferne herunder - nemlig, at 82% af rytterne angiver, at der findes eller er planlagt natur med indhegnede dyr, i de områder de plejer at ride i.

Figur 2. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Lisbeth forklarer videre:

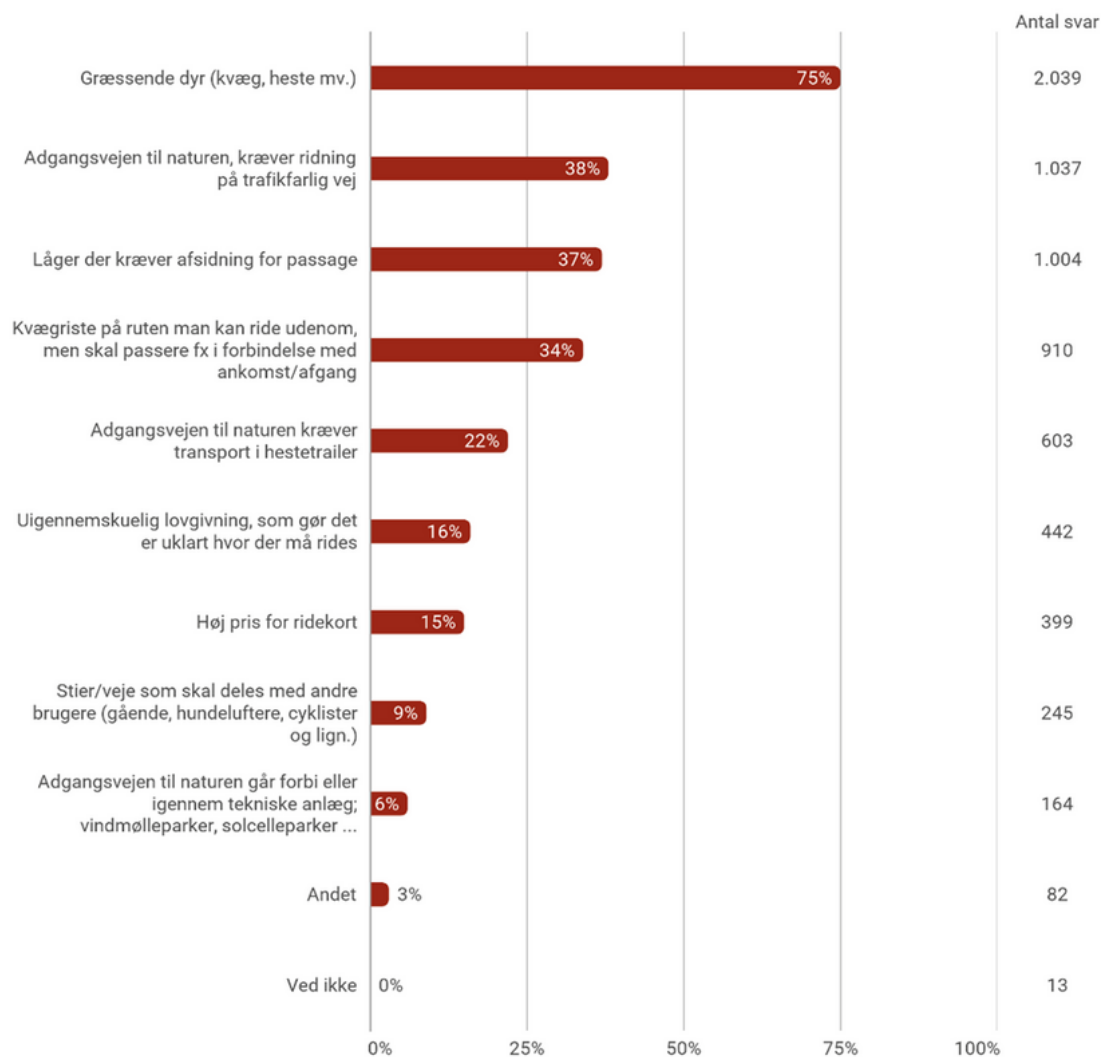
– Af figur 1-5 ses, at 13 % er parate til at ride blandt kvæg, men kun 6 % er parate til at ride blandt kvæg, uanset oversigtsforhold, låger mv.

49 % angiver dog, at de er villige til at ride i indhegninger med hjortevildt, og 36 % angiver, at de også vil være villige til at afprøve kræfter med at ride blandt får.

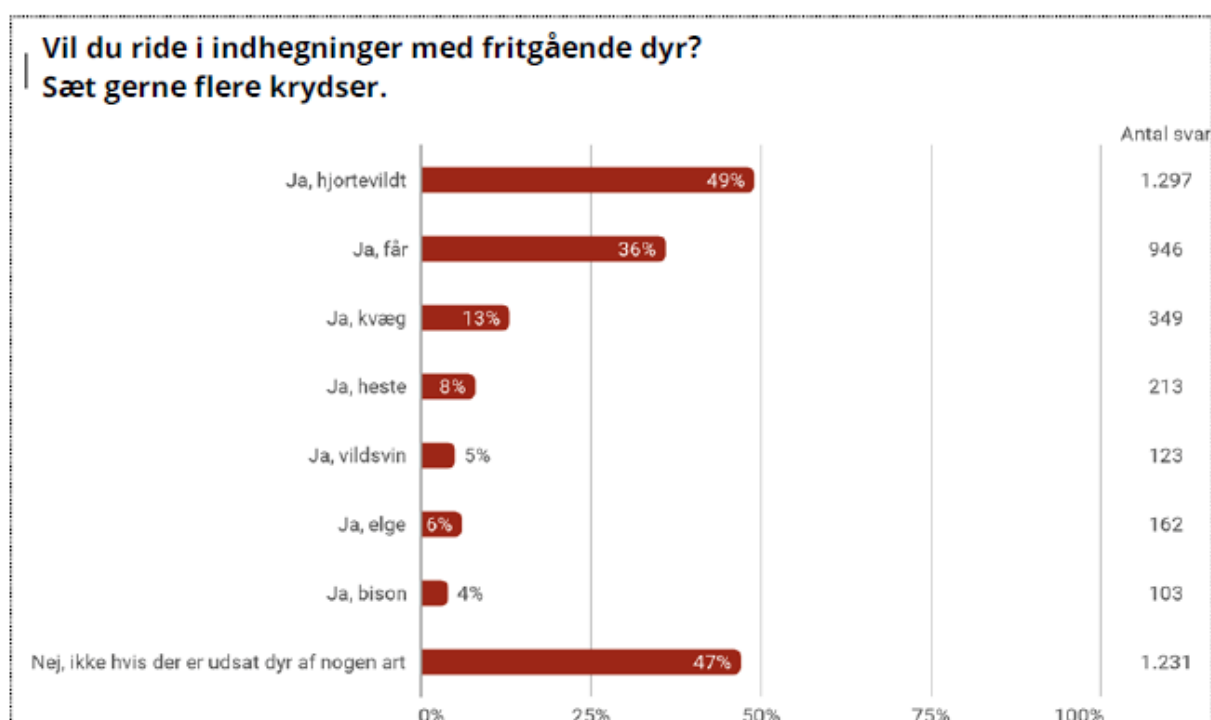
Barrierer for at ride i naturen

Hvad opfatter du som de væsentligste barrierer, der ville afholde dig fra at ride i naturen?

(sæt max 3 krydser)

Figur 3. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Figur 4. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Tove Urup undrer sig også og spørger retorisk: Er Naturnationalparkerne kun for 6 procent af rytterne? – er det virkelig godt nok?

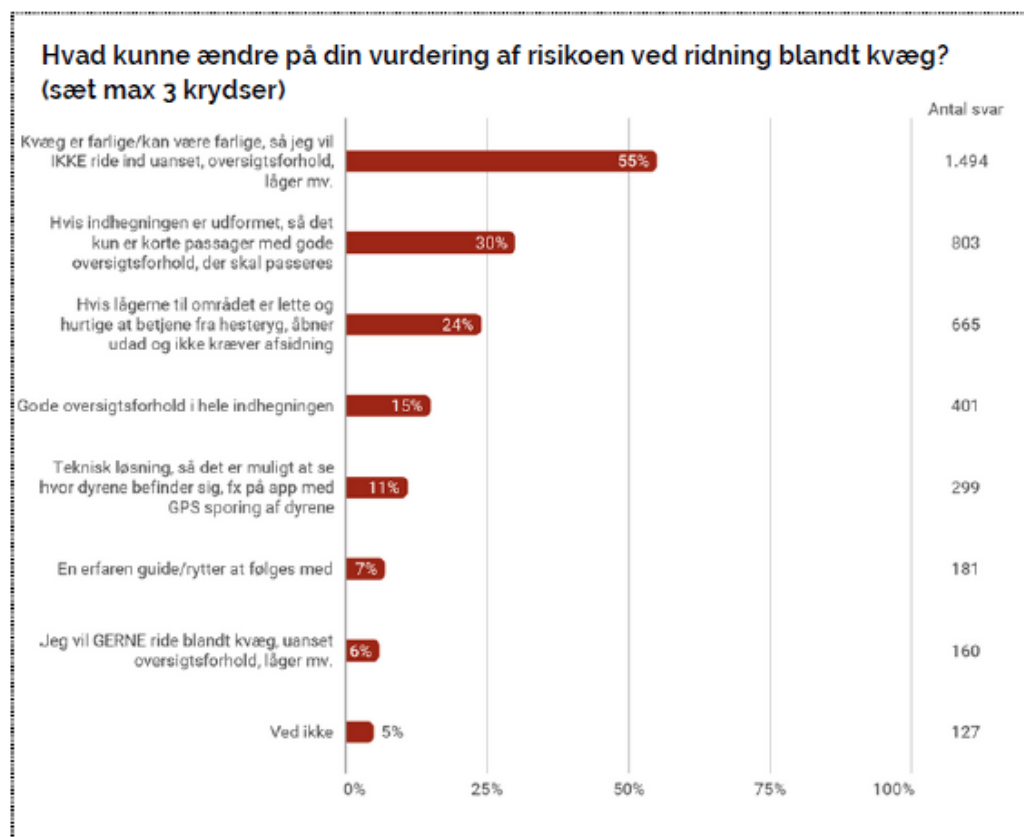
Hvad betyder resultaterne for fremtiden?

Undersøgelsen giver rideorganisationerne et klart billede af de risici og bekymringer, som rytterne står overfor i relation til den stigende brug af indhegninger og udsætning af store græssere i naturen.

Undersøgelsen cementerer, at det er erfarne ryttere med stor rutine i at ride ud i naturen, som er forbeholdne overfor at ride i indhegninger med dyr.

For rideorganisationerne betyder det en synliggørelse af, at det er nødvendigt at myndigheder tager hensyn til rytteres erfaringer og ønsker, når der arbejdes med alternative ridemuligheder udenfor de indhegnede områder. F.eks. at nye ridemuligheder ikke placeres tæt på indhegninger med kvæg eller andre store græssere.

"Er Naturnationalparkerne kun for 6 procent af rytterne? – er det virkelig godt nok?" - Tove Urup Madsen.

Figur 5. Uddrag af "Rapport vedr. udfordringer og barrierer ved ridning i naturen", november 2024

Rytteres risikovillighed på spil

Politisk set giver undersøgelsen nu rideorganisationerne et stærkt grundlag at fremføre deres sag på, mener Tove Urup Madsen:

- Vi er blevet bekræftet i, at meget få ryttere vil og kan ride blandt store græssere. Den risikovurdering, rytterne i undersøgelsen tilkendegiver at de må tage, gør det ikke foreneligt med at få en god ridetur. Ridning er jo, på lige fod med øvrige friluftaktiviteter, der hvor vi mentalt lader op, men det kan vi jo ikke, hvis vi konstant er i frygt for det uventede.
- Miljøminister Magnus Heunicke har tidligere udtalt, at hegning af naturområder vil beskytte både dyrelivet og mennesker. Men ifølge denne undersøgelse anser mange ryttere hegningstiltag som en hindring og som en trussel mod deres sikkerhed.
- Samme Magnus Heunicke har netop i en pressemeddelelse omkring udviklingen i Fussingø Naturnationalpark udtalt: "Når vi nu sætter hegn op, sikrer vi, at de store dyr ikke havner i trafikken eller på landmændenes marker. Omvendt bliver hegnet hverken en hindring for den øvrige natur eller menneskers adgang til området." På baggrund af vores undersøgelse, kan vi på faktabaseret baggrund sige, at det jo ikke kan være mere forkert.
- Undersøgelsen er med til at kaste lys over en vigtig debat om, hvordan vi sikrer både naturens bevarelse og mennesker og dyrs sikkerhed, når vi skal deles om de samme områder. I Rideorganisationerne vil vi nu tage diskussionen videre til politikerne, og påpege de faktiske konsekvenser af at introducere store græssere i de danske naturområder.

Sikkerhed i indhegnet natur: Vigtigt, at de dyr, der udsættes, trænes, så de ikke udviser opsøgende adfærd

For at sikre, at dyr i indhegnet natur ikke udgør en risiko for besøgende til hest eller med hund, bør de gennemgå et trænings-setup og screenes, inden området åbnes. Derudover skal deres adfærd overvåges og trænes for at forhindre opsøgende adfærd, som kan skabe farlige situationer.

Af: Kristina Christensen

I to undersøgelser foretaget af Dansk Islandshesteforening – den seneste i samarbejde med Dansk Rideforbund understøttet af Rambøll, viser adskillige eksempler på, at løse kvæg og heste har opsøgt ryttere, hvilket har givet anledning til farlige situationer.

Projektleder Tove Urup Madsen, Ridespor Danmark har derfor kontaktet og spurgt adfærdsforsker Janne Winther Christensen om, hvad nøglen er til et trygt møde mellem store græssere og besøgende. TÖLT var inviteret med til interviewet.

Kan det overhovedet blive en tryk oplevelse? Og hvad skal der til for at få succes med, at hegning af naturområder både beskytter dyrelivet og de mennesker, som bruger områderne rekreativt. Det har Miljøminister Magnus Heunicke tidligere udtalt er hensigten.

Ifølge rideorganisationernes seneste undersøgelse, som er bragt i denne udgave, anser mange ryttere hegningstiltag som en hindring og som en trussel mod deres sikkerhed.

To grundlæggende aspekter for sikkerhed

Ifølge Janne Winther Christensen er nøglen til et trygt møde mellem store græssere og besøgende et struktureret træningsforløb, en grundig screening og løbende monitorering. For heste og kvæg er det især vigtigt, da disse arter har en naturlig motivation

Janne Winther Christensen er adfærdsforsker, lektor på Institut for Husdyr- og Veterinærvidenskab, sektion for Adfærd, Stress og Dyrevelfærd (BSW), Aarhus Universitet. Hun bliver ofte brugt som ekspertkilde i de danske medier, idet hun forsker i dyrevelfærd, adfærd og stressbiologi hos heste.

for at være opsøgende overfor ukendte heste og i nogle tilfælde også hunde, og det kan udgøre en sikkerhedsrisiko, forklarer hun.

For en tryk oplevelse for både dyr og mennesker er der to vigtige faktorer at tage højde for. De besøgende dyrs reaktioner og de udsatte dyrs reaktioner. Her er det både vigtigt at tilvænne de besøgende dyr til at være trygge ved de løse dyr i indhegningen og træne dyrene i indhegningen til at holde afstand, når der kommer besøg. Hvis dyrene er trænet til at trække sig tilbage, mindskes risikoen for konflikter.

Opsøgende adfærd er en naturlig motivation hos heste og kvæg og den skal, ifølge Janne Winther Christensen, på en eller anden måde stoppes, sådan at dyrene nærmere tænker: "Kom-vi går lige væk", hvis der kommer nogen på besøg i indhegningen fremfor at tænke, "Kom, lad os undersøge det".

Hvordan kan man lave træning af dyrene?

Janne Winther Christensen foreslår milde "straffemetoder", som for eksempel vandpistoler for at ændre opsøgende adfærd. Der kan tilsættes en ubehagelig lugt, hvis vandstrålen i sig selv ikke er nok. Alternativt kan man give dyrene erfaring med at blive drevet fra hesteryg af ryttere og heste med erfaring med drivning af kvæg og heste. Det vil sandsynligvis ændre de fleste dyrs motivation til at være opsøgende overfor besøgende heste og ryttere.

I Danmark er der ingen kendt praksis for at træne dyr udsat som naturplejere, og Janne siger, at hun ikke er bekendt med nogen praksis for de kommende indhegninger - hverken fra Naturstyrelsens eller kommunernes side.

Men hun forklarer, at hun har opfordret til det.

- Al træning skal ledes af erfarne trænere, som har kendskab til dyrene og deres adfærd. Står man med en gruppe dyr, der er meget opsøgende, så mener jeg ikke, at de er egnede til at gå frit i et område, hvor der besøgende. Det er fuldstændig hovedløst at sige "Bare gå eller rid herind", hvis ikke man på forhånd har undersøgt, hvordan dyrene reagerer. For adfærd kan altid ændres. Forstærkningen eller "straffen" skal bare være konsekvent og effektiv.

I sidste ende handler det om at skabe et miljø, hvor dyrene vælger at trække sig væk, når der kommer nogen forbi.

Nødvendigt med et træningsset-up

Dermed bliver træning og tilvænning ikke kun de folks ansvar, der kommer i indhegningerne som besøgende og som medbringer heste eller hunde. Det er også nødvendigt, at nogle tager ansvar for dyrene inde i indhegningerne. Ellers bliver det privatpersoner der kommer til at teste, hvordan dyrene i indhegningen reagerer, og så kan der ske det, som ikke må ske, siger Janne.

Nemlig at de græssende dyr nærmer sig, fordi de er nysgerrige, hvorefter at rytterens hest bliver bange og løber væk, og således oplever de græssende dyr at få "succes" med en opsøgende adfærd.

Eller hvis f.eks. en flok kvæg føler sig pressede af en hund, og nærmer sig hunden. Så vil folk automatisk begynde at trække sig væk med deres hund, hvorved kvæget lynhurtigt lærer, at det er en adfærd, man får succes med. Det skal man for alt i verden undgå, og det ansvar kan man ikke overlade til private personer, siger Janne Winther Christensen.

Samtidig forklarer hun, at der mangler viden på området. Der er ifølge Janne ikke lavet forskning, der fortæller nøjagtigt hvilke forudsætninger, der skal til for at mødet mellem dyr og mennesker i indhegnet natur bliver sikkert.

Hun er dog ikke i tvivl om, at det skal foregå i et ordentligt trænings-setup, for ellers risikerer man at få trænet dyrene til præcis det modsatte, af hvad man gerne vil. Det er meget komplekst, for det kommer an på den enkelte flok. Hvor meget og hvor opsøgende den er, siger hun, for succesen afhænger også af de besøgendes adfærd.

Janne understreger, at træningen af tamhestene, skal foregå gradvist. "Straffen" for at vise tilnærmelsesadfærd fra de store græsseres side skal dog ikke være gradvis - det vil gøre den mindre effektiv.

Forskning i egnede fremgangsmåder mangler

Der er sat 870 mio kr af til etablering af Nationalparker i Danmark.

Ville det ikke være smart, hvis der var sat penge af til forskning i, hvordan man træner de dyr, der skal gå bag hegnene, når intentionen er, at alle skal kunne færdes trygt inde i de hegnede områder?, spørger Tove Urup Madsen.

– Jo, og man kan sagtens lave forskningsprojekter i nogle af de eksisterende naturplejeprojekter, hvor man har dyr til at gå, som man ikke ønsker skal være opsøgende. Man ville kunne undersøge effektiviteten af at ændre dyrenes motivation for ikke at være opsøgende.

– Ud af f.eks. 20 flokke er der måske nogle flokke eller individer, der af en eller anden grund bliver ved med at vise en opsøgende adfærd. Man kan så forsøge at identificere hvilke faktorer, der ligger til grund for adfærden. Det kan f.eks. være dyrenes tidligere erfaringer med mennesker, dyrenes temperament, eller besøgende som på trods af skiltning fodrer dyrene eller på anden måde – bevidst eller ubevidst – belønner dyrene for opsøgende adfærd. På sigt vil det sandsynligvis give en mulighed for at udpege og på forhånd udelukke individer, der ikke er egnede til at gå i et givent naturplejeprojekt.

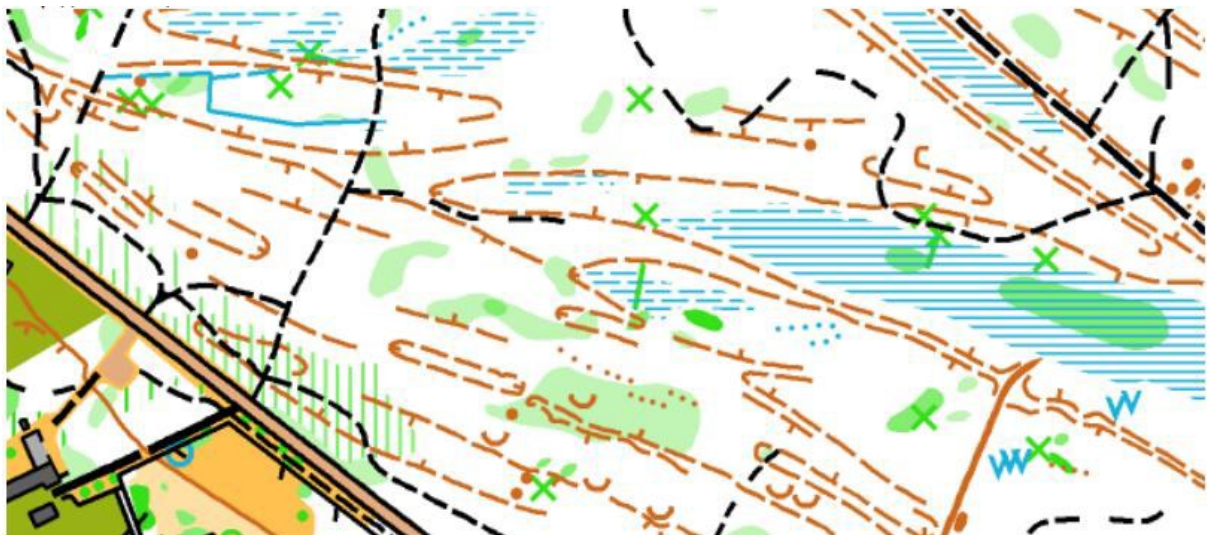
– Forhåndsviden om dyrene er og bliver en nøgelfaktor for sikkerheden, afslutter forskeren.

Dansk Orienterings-Forbund

Til Naturstyrelsen

Indgivet via nnpulvshale@nst.dk

Høringssvar fra Dansk Orienterings-Forbund til *Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale*

Udsnit af orienteringskort over Ulvshale, 2021. I fremtiden bliver det spændende at se tilbage på de kommende års orienteringskort over området, som vil afspejle, hvordan naturen kommer til at ændre sig.

Dansk Orienterings-Forbund ser med velvilje på etableringen af naturnationalparker med formålet at give naturen et tiltrængt løft samt at give flere danskere mulighed for mere spændende naturoplevelser, som det er beskrevet i Aftale om naturnationalparker i Danmark.

Vi finder det vigtigt at understrege, at **friluftsliv er mere og andet end stier og ruter**, informationstavler og individer på skovtur. Friluftslivet er også frivillige foreninger, der søger tilladelse til at afholde organiseret aktivitet. Ildsjæle i orienteringsklubberne lægger et stort arbejde i at forberede afvikling af aktiviteter til glæde for børn og voksne fra nær og fjern. Aktivitet som oftest finder sted i de statslige naturområder.

Et styrket friluftsliv hænger derfor sammen med adgangsforholdene og reel mulighed for at få tilladelse til aktivitet. Dette er helt afgørende for orienteringssporten. **Der er få store, sammenhængende naturområder i Danmark og dem vi har, må derfor kunne rumme flere formål.** Det væsentligste for Dansk Orienterings-Forbund er derfor, at vi også fremover fortsat har adgang til at afvikle organiseret aktivitet i naturnational-parkerne, herunder i Ulvshale

Fortsat plads til tilladelseskrævende aktiviteter under hensyntagen til naturen

Selv om den rekreative brug af Ulvshale primært karakteriseres som "stille" og selvorganiseret friluftsliv, benyttes naturområdet også til organiseret orienteringsløb. Ulvshale byder på store orienteringsmæssige kvaliteter og udfordringer med stor variation i terrænet. Terrænet er særegent og skoven er en af de eneste, hvis ikke den eneste med sten-strandvolde i hele Østdanmark.

Det er både glædeligt og en selvfølge, at der ”(...) altid skal foretages en konkret vurdering af den enkelte aktivitet, som kræver tilladelse fra Naturstyrelsen, i forhold til de øvrige hensyn i bl.a. naturbeskyttelsesloven (...)” og at ”Ved ansøgning om aktiviteter, der kræver tilladelse, vil Naturstyrelsen lægge vægt på objektivt konstaterbare forhold og på baggrund af disse samt relevante rammer og regler, særligt naturbeskyttelseslovens §§ 1 og 2, afgøre om der kan gives en tilladelse.” (s. 42). Ud over at følge almindelig forvaltningspraksis, er denne fremgangsmåde også helt i overensstemmelse med den mangeårige praksis i samarbejdet mellem Naturstyrelsen og Dansk Orienterings-Forbund, herunder de lokale enheder og foreninger.

Orienteringsklubberne er vant til at indtænke naturhensyn i planlægningen af orienteringsaktiviteter, herunder ved udvælgelse af start- og målområde, hvor belastningen er størst, samt ved planlægning af orienteringsbanernes forløb og placeringen af de enkelte poster. I tilfælde hvor der er forekomst af arter, som kræver et særligt hensyn, tages der allerede i planlægningsfasen højde for dette, og ved konstruktiv dialog med Naturstyrelsen kan der ofte findes løsninger, så aktiviteten kan afholdes og følsom natur ikke påvirkes unødigt.

At tilladelser gives på baggrund af en konkret vurdering ud fra objektivt konstaterbare forhold, betyder også, at der ikke kan opsættes generelle regler for, hvilken type aktivitet der kan og ikke kan lade sig gøre. Dermed må der som sådan ikke være noget, der er forandret, hvad angår mulighederne for orienteringsaktivitet i naturnationalparken. Vi læser projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen som et udtryk for, at den nuværende praksis med ansøgning og behandling af tilladelser vil fortsætte i tråd med det gode samarbejde om at tilgodese både naturhensyn og organiseret friluftsliv.

Ingen bemærkninger til placering af faunalommer

Vi har ingen bemærkninger til placeringen af faunalommer, da disse relaterer sig til placeringen af blivende friluftsfaciliteter såsom stier og shelters, og dermed ikke danner grundlag for behandlingen af ansøgninger til tilladelseskrevende aktiviteter. Vi anser derfor ikke faunalommerne i sig selv som værende en forhindring for at tillade orienteringsløb inden for disse zoner. Som så meget andet kan faunalommerne indgå i vurderingen af, om der kan gives en tilladelse. Orienteringsklubberne er vant til at arbejde med såkaldte naturzoner i planlægningen af deres aktivitet, og vi har forståelse for, at naturen kan være følsom på visse tider af året. Derfor ser vi frem til at fortsætte den gode praksis med i de konkrete tilfælde at finde løsninger, som tilgodeser både natur og friluftsliv inden for naturnationalparkens areal.

Bemærkninger vedr. henvisning af aktivitet til andre statsejede arealer

Vi noterer os, at man vil forsøge at gøre tilstødende statsejede arealer mere attraktive for at reducere potentielt ”forstyrrende” aktiviteter i naturnationalparken (s. 54-55). Konkret nævnes Nyord, Stege-Udby og Hegnede Skov som eksempler, ligesom det beskrives, at der vil forsøges henvist til disse og andre arealer ved afslag på aktivitet.

Det giver mening med tanke på f.eks. shelterpladser og booking af overnatninger. Men i et orienterings-sportsligt perspektiv er det aldeles uholdbart.

Orienteringsløbets facilitet er selve skoven. Der er tale om ganske få, typisk en enkelt årlig aktivitet som tabel 2.6 viser, som finder sted i løbet af en enkelt dag. For at afvikle et orienteringsløb kræves et område af en vis størrelse. Og så er der de forskellige terrænmæssige elementer, som gør det enkelte naturområde unikt og sportsligt interessant. Derfor kan et orienteringsløb vanskeligt bare flyttes til et andet, nærliggende areal. Det vil sjældent være et egentligt, reelt alternativ.

Nyord er uden skov, men til gengæld med et stort vådområde og fuglereservat, som ikke har nogen orienteringsmæssig relevans. Stege-Udbyskoven er markant mindre og ikke i nærheden af at kunne tilbyde de samme orienteringssportslige udfordringer som Ulvshale. Hegnede Skov ligeså og endnu mindre. Således udgør disse områder langt fra ligestillede alternativer i forhold til at kunne facilitere et orienteringsløb.

Derudover gør vi opmærksom på, at der i Naturstyrelsens two-pager ”Mulig Naturnationalpark Ulvshale Skov” er beskrevet, at *”I nær tilknytning til den mulige naturnationalpark findes der ikke andre statsejede arealer, hvor udførsel af friluftaktiviteter og udbygning af friluftsfaciliteter kan finde sted.”* Det er glædeligt, at man alligevel siden er lykkedes med at udvide mulighederne for overnatning i det fri på de tilstødende arealer, men vedr. orientering må vi give two-pageren ret: der findes stadig ikke andre statsejede arealer i nær tilknytning til Ulvshale, hvor orienteringsaktivitet med sportslig relevans kan udføres.

Vi foreslår, at det konkret skrives ind i forvaltningsplanens afsnit 4.4 v. ”Tilladelseskrevende aktiviteter” samt evt. også i projektbeskrivelsens afsnit 3.4 v. ”Tilladelseskrevende aktiviteter”, at Naturstyrelsen ved behandling af ansøgninger om tilladelseskrevende aktiviteter efter behov vil afsøge mulighederne for i dialog med ansøgerne at finde løsninger, så aktivitet kan tillades i naturnationalparken samtidig med, at der tages tilstrækkeligt hensyn til dyr og sårbar natur.

Bemærkninger til valg af hegn og dyr

I orienteringsløb færdes man ikke kun på veje og stier, men også på tværs i terrænet (fladefærdsel). Deltagerne skal selv finde vej, hvilket betyder, at den enkelte principielt løber sin egen vej fra post til post. Derfor er ethvert hegn i princippet en forhindring for orienteringsaktivitet, medmindre man kan og må passere hegnet. I dette tilfælde er der tale om et lavt kreaturhegn på 100-120 cm og med 3 eller 4 tråde. Den præcise udformning af hegnet har stor betydning for menneskers mulighed for at passere hegnet, herunder især børn og ældre. **Vi opfordrer til, at der vælges hegn med færrest mulige tråde** – hellere 2-trådet end 3-trådet og hellere 3-trådet end 4-trådet, de steder hvor det er muligt.

Hvis det er muligt at opsætte stenter/trappestiger, som ikke vil kunne passeres af dyrene, ser vi også gerne dette anvendt som en løsning med jævne mellemrum langs hegnet for at lette menneskelig færdsel.

Vi ser det som meget positivt, at langt de fleste indre hegn fjernes.

Vi er tilhængere af, at de græssere der udsættes bliver mindre dyr, herunder geder. Beskrivelsen af galloway-kvæget og exmoor ponyernes adfærd bekræfter vores forventning til, at man fortsat vil kunne færdes uden begrundet frygt inden for indhegningen. Vi hæfter os f.eks. ved, at hestene ikke opsøger kontakt og opholder sig på de åbne områder om dagen, hvilket betyder, at orienteringsløbere og heste vil have god mulighed for at se hinanden på afstand. Vi har gode erfaringer med at afvikle orienteringsaktivitet i områder med gallowaykvæg, herunder både i Ulvshale, Klinteskoven på Møns Klint samt i Mols Bjerger.

Vi finder det dog problematisk, at der foreslås udsætning af hingste og tyre. **Vi opfordrer til, at der udsættes ikke-reproducerbare bestande.** Dermed vil det opleves som trygkere at færdes i naturnationalparken, og risikoen for uheld og konfrontationer mellem dyr og mennesker vil mindskes.

Styrket friluftsliv

Aftale om naturnationalparker i Danmark skal give et tiltrængt løft til naturen og ”samtidig skal naturnationalparkerne give mere spændende naturoplevelser og dermed mulighed for at flere danskere kommer ud i naturen.” I Dansk Orienterings-Forbund er vi eksperter i at give spændende

naturoplevelser. Vi giver danskere i alle aldre mulighed for med et kort i hånden at komme ud og opleve naturen fra en ny vinkel i eget tempo. Vi ser derfor frem til fortsat at samarbejde med Naturstyrelsen om at give flere danskere mere spændende naturoplevelser, også i naturnationalparkerne. Vi ser også frem til, at der efter endt etablering af naturnationalpark Ulvshale vil være **plads til lige så meget rekreativ aktivitet**, som det har været tilfældet før etableringen – ligesom det blev understreget af den daværende miljøminister under udformningen af de første naturnationalparker.

Dansk Orienterings-Forbund står naturligvis til rådighed for uddybninger.

Med venlig hilsen

Poul Kristian Mouritsen

Dansk Orienterings-Forbund Dansk Orienterings-Forbund
Formand

Kell Sønnichsen

Formand for Skovudvalget

Bo Hem Simonsen

Dansk Orienterings-Forbund Dansk Orienterings-Forbund
Direktør

Johanne Valbjørn Gydesen

Naturkonsulent

Dansk Ornitologisk Forening Storstrøm

Hej Naturstyrelse

Tak for den fremsendte projektbeskrivelse og forvaltningsplan for NNP Ulvshale.

I Dansk Ornitologisk Forening (DOF), har vi i Storstrøm lokalbestyrelse behandlet materialerne til høring og har følgende kommentarer:

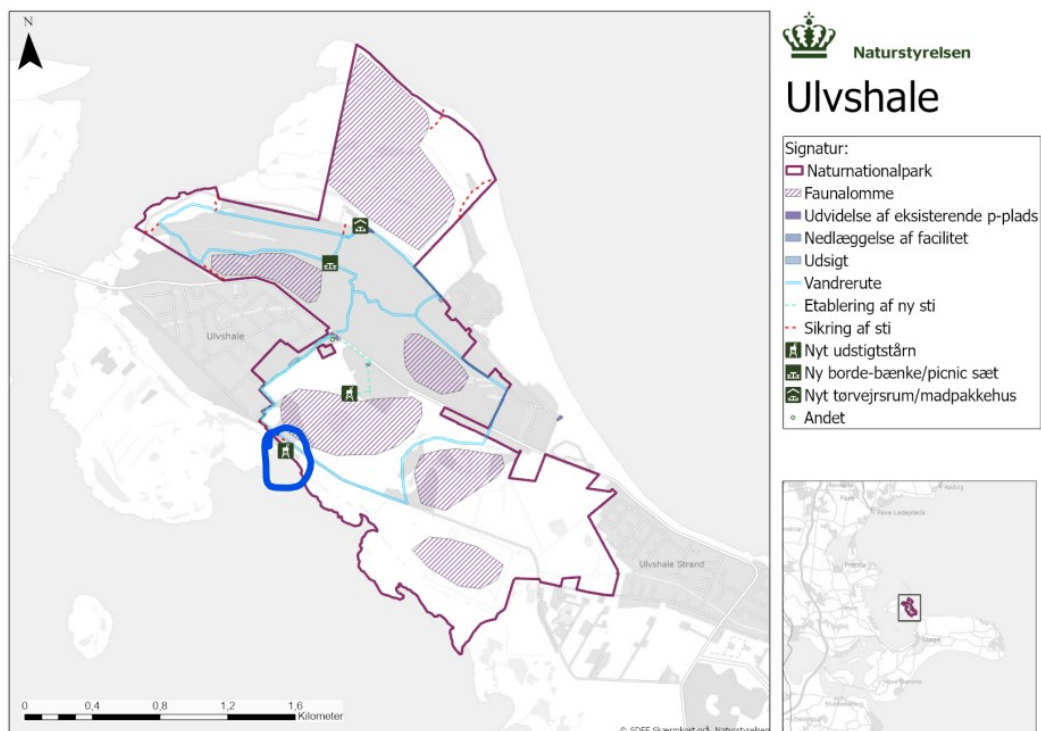
Bestyrelsen var enig om, at Naturstyrelsen har passet området godt igennem de seneste år og stadig gør det. Her i vinter har de bl.a. bekæmpet opvækst af birketræer på (Enebær-) Heden. Det er nødvendigt, hvis området ikke skal gro til og de lys- og varmekrævende arter dermed forsvinde.

Bestyrelsen var desuden enige om, at det er et godt og grundigt høringsdokument, som Naturstyrelsen har udarbejdet.

Udsigtsplatform mod Stege Bugt

På side 41 under faciliteter omtales ønske om at etablere en udsigtsplatform med udsigt over Stege Bugt og adgangsvej for brugere med nedsat mobilitet. Se nedenstående kort.

” Der etableres, hvis tilladelser kan opnås, en udsigtsplatform i den sydvestlige del af parken. Herfra vil der være vidtstrakt udsigt over Stege Bugt og øerne Lindholm og Tyreholm. Denne platform forbindes med stien fra naturcenteret til Telefonstien. Platformen og stien gøres tilgængelig for brugere med nedsat mobilitet og vil blive placeret udenfor hegn.”

Kort 3.3 Planlagt friluftsmæssig infrastruktur og faunalommer i naturnationalparken.

Der er rigtig god udsigt over bugten fra diget. Se nedenstående foto.

For at give brugerne den nævnte udsigt, er der derfor ikke brug for den nævnte udsigtsplatform. Det anbefales at spare pengene, og anvende dem på noget andet. *Hvis formålet egentlig er at give kajak- og kanoroere mulighed for at lægge til der, må det frarådes, da det vil give en uønsket forstyrrelse af fuglelivet i området, også i yngletiden.* Vi mener, at Dansk Kano- og Kajakforbund kom med et ønske om en sådan anløbsbro ved et af bestyrelsesmøderne. Den bør ikke etableres.

Det er derimod en god idé at etablere den nævnte sti egnet for brugere med nedsat mobilitet fra naturcentret ud til et udsigtssted, evt. med bænke, placeret på diget.

Indhegninger for græssende dyr med eller uden kreaturriste på Ulvshalevej og fold på tvær af vejen.

Hvis vi ser på spørgsmålet ud fra, hvad der er godt for vilde dyr og planter i området, så spiller det nok ikke den store rolle, om der er én sammenhængende fold eller to delt af Ulvshalevej.

Dansk Vandrelaug

Høringssvar fra Dansk Vandrelaug

Vedr. Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale maj 2014

Vi har interesseret læst oplægget til vandreruter og låger og bifalder planen i den henseende.

Mest relevant for os er følgende: s.41, markerede ruter og s.39, indgange og adgang

Vi forstår Naturstyrelsens intention om at beskytte grå og grøn klit ved den nordlige del af Mågenakken ved at nedlægge ruten her som markeret rute. Det er positivt, at man stadig kan opleve den del af området, idet ruten bevares som trampesti med tilhørende låger.

Placeringerne af låger ved Sandvejen og ved Skansen, som i planen, er vigtig for de vandrere, der ønsker at vandre ved Mågenakken.

Vandrere fra Dansk Vandrelaug sætter pris på det stille friluftsliv og på at kunne opleve Ulfshales rigdom i naturtyper og arter. Vi ser, at planen tilgodeser disse behov bl.a. ved at have indtænkt markerede ruter, som netop går gennem varierede landskaber og naturtyper. Vi ser også en fordel ved, at stierne er af varierede længder. Vi bifalder, at afmærkningen forbedres.

På vegne af Dansk Vandrelaug
Inger Skov

DGI Storstrømmen

DGI Storstrømmens høringssvar vedrørende Naturnationalpark Ulvshale

DGI Storstrømmen støtter etableringen af Naturnationalpark Ulvshale. Vi ser frem til de mange muligheder, som parken vil tilbyde for at fremme friluftsliv og naturforståelse blandt befolkningen.

Vi ønsker med dette selvstændige høringssvar at fremhæve to områder, hvor vi på borgenes og idrætsforeningernes vegne ser et behov for opmærksomhed:

1) Vigtigheden af afmærkede stisystemer/vandreruter

DGI Storstrømmen anbefaler at udvide og styrke netværket af markerede vandreruter, hvorfor vi med dette høringssvar udtrykker vores bekymring for oplægget i projektbeskrivelsen.

Af projektbeskrivelsens fremgår det at gæsterne i dag i høj grad benytter de afmærkede stier, hvilket bekræftes af Naturstyrelsens egne tællere. Af side 41 fremgår samtidig at man ønsker at nedlægge én af de nuværende vandreruter samt sammenlægge de resterende fire af de nuværende vandreruter til tre nye vandreruter.

Et stærkt netværk af markerede vandreruter vil sikre tilgængeligheden til hele området for alle besøgende, uanset deres erfaring med friluftsliv. Disse ruter vil ikke kun gøre det lettere for folk at navigere i området, men også fremme sikkerheden og øge oplevelsen af naturen.

Vi ønsker også at påpege, at projektbeskrivelsen forklarer, at den markerede vandrerute langs Mågenakken nedlægges. Dog uden begrundelse herfor.

Dette fraråder vi i DGI Storstrømmen. Vi mener, at bevarelsen af denne rute er vigtig for at sikre fortsat adgang til dette naturskønne område og for at opretholde en bred vifte af vandremuligheder for besøgende.

Tydelig information om og skiltning af vandreruterne er desuden afgørende for at sikre brugerne en god oplevelse.

2) Vigtigheden af tilstrækkelige faciliteter og nem tilgængelighed

I DGI Storstrømmen anbefaler vi desuden, at der i planlægningen sikres tilstrækkelig med faciliteter til gavn for friluftslivets brugere. Dette gælder både tilgængelighed til toiletter, borde/bænkesæt samt parkering. Særligt angående parkering i nærheden af Naturcentret som det mest benyttede startsted for en oplevelse i Naturnational anbefales det at sikre gode parkeringsmuligheder.

Vi ser frem til at følge udviklingen af Naturnationalpark Ulvshale og håber, at vores input vil blive taget i betragtning.

På vegne af DGI Storstrømmen

Henrik Holmer

Bestyrelsesformand DGI Storstrømmen samt udpeget bestyrelsesmedlem for Naturnationalpark Ulvshale.

Erhvervsstyrelsen

Kære modtager i Naturstyrelsen

Hermed Erhvervsstyrelsens høringssvar vedr. nedenstående høring.

Fasttrack svar vedrørende projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) har modtaget projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen i høring.

OBR vurderer, at projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen ikke er erhvervsrettet regulering og derfor ikke skal forelægges OBR, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger. OBR har på den baggrund ingen bemærkninger til projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen.

Såfremt Naturstyrelsen ikke er enig i denne vurdering, bedes I vende tilbage med henblik på, at OBR vurderer de administrative konsekvenser af national erhvervsrettet regulering.

Med venlig hilsen

Annette Pia Andersen

ERHVERVSSTYRELSEN

Bedre Regulering

Foreningen Fri Natur

Til Miljøministeriet, Naturstyrelsen

nnpulvshale@nst.dk

Høringssvar fra foreningen Fri Natur vedrørende etablering af naturnationalpark Ulvshale på Møn

Præsentation af Fri Natur

Fri Natur er en landsdækkende forening, som ønsker flere og større sammenhængende naturområdet – uden hegn.

Fri Natur har følgende formål:

- Fri Natur arbejder for fri, varieret og tilgængelig natur.
- Fri Natur arbejder for større og sammenhængende naturområder i Danmark.
- Fri Natur betragter ikke hegnede arealer som vild natur.
- Fri Natur arbejder for levevilkårene og den frie bevægelighed for det naturligt forekommende vildt.
- Fri Natur tager afstand fra storskala natureksperimenter, herunder indhegnede naturnationalparker, der fjerner habitater og begrænser friluftslivets reelle adgang.
- Fri Natur arbejder for, at ændringer eller etablering af natur, er baseret på bredt funderede videnskabelige retningslinjer, hensyn til klima, praktiske erfaringer og lokal forankring.

Kort fortalt; er Fri Natur imod den nye forvaltningsstrategi, som i disse år hersker i Danmark. I stedet bør man kigge til, hvordan de øvrige nordiske lande forvalter deres naturarealer, klit, hede, mose og skov.

Baggrund

Statens skove har oplevet en forbedring af mange arters levevilkår igennem de sidste 30 år siden man indførte naturnær skovdrift. Dette er sket sideløbende med voksende aktivt varieret friluftsliv og bæredygtig skovdrift med brug af træ til byggematerialer m.m.

Den nedgang i arter i Danmark, hører for størstedelen til i det åbne land. Fri Natur ser med bekymring på udsigten til, at man med planerne for urørt skov vil udskifte forvaltningsmetoderne med nye metoder, som ikke miljøvurderet - og gennemføre planer som ikke er miljøvurderet.

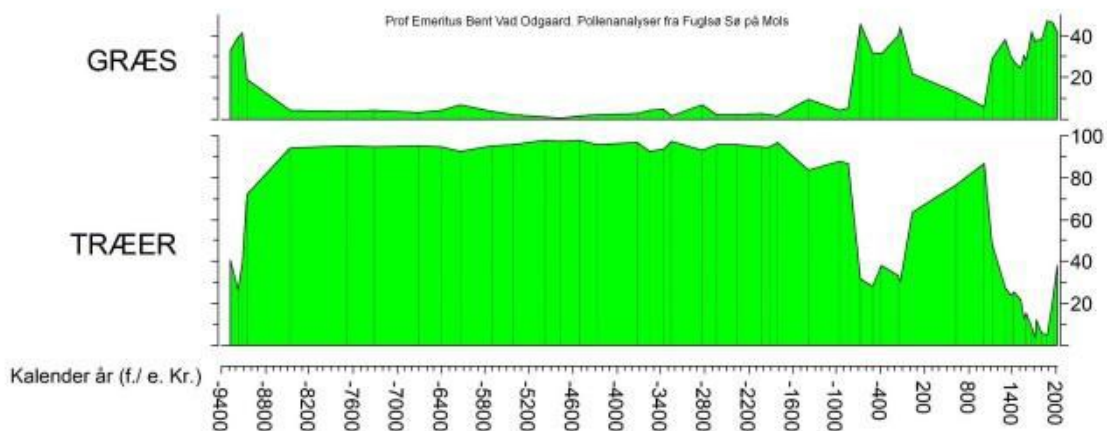
Fri Natur er imod de ændringer der beskrives i konceptet for urørt skov.

Data om den oprindelige natur i Danmark

Danmark var naturligt dækket af skov inden landbruget blev udbredt, startende for 6000 år siden. At fælde skov og skabe lysåbne- og semi-lysåbne arealer – særligt med græsning af dyr bag hegn, som skal være ”vilde” - er ikke at skabe oprindelig, vild natur, men vil være at indføre en menneskeskabt natur, som ikke har oprindelig karakter.

På nedenstående grafer ses Ben Vad Odgaards pollental fra Fuglsø på Mols. Her ses sammensætningen af vegetation siden sidste istid på Mols. Lignende analyser er foretaget for en lang række søer – de viser at den lysåbne natur med græsning er opstået med menneskets stigende indflydelse.

Fri Natur er bekymret over at disse data ikke indgår i grundlaget for de nye metoder - og særligt Naturstyrelsen planer for urørte skove (samt naturnationalparker) med indhegnede, græssende dyr.

Kilde: Odgaard & Sørensen 2015: Florahistorie i Mols Bjerge: Nye undersøgelser af pollen og planterester i gamle sølag samt <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-under-oestjysk-soe/>

Klimabelastning

Forvaltningsplanerne om urørt skov medfører en nedgang i skovenes positive bidrag til CO₂-balancen.

Samlet set vil 75.000 HA blive omdannet til konceptet for til urørt skov (inkl. naturnationalparker), og der genplantes ikke nye træer som erstatning. De fældede træer efterlades til dels i skovbunden i stedet for at blive anvendt som CO₂ neutralt byggemateriale. Bunker af grene og stammer efterlades til at blive nedbrudt med udledning af CO₂ og metan til følge.

Fri Natur opfordrer til fortsat at lade gamle træer dominere i skovene og gradvist at søge sammensætningen af træer blive forandret til at passe til oprindelige arter med plukhugst, så både klimabalancen og hensynet til det eksisterende liv i skovene tilgodeses.

Reduceret CO₂-optag.

En aktivt drevet naturnær skovdrift øger skovens tilvækst og dermed CO₂-optag sammenlignet med urørt skov og særligt urørt skov med græsning. Studier har vist, at aktivt skovbrug kan øge CO₂-optaget med op til 20%. Ved rydning af ikke-hjemmehørende træarter er CO₂ optaget typisk 2-3 gange højere end optag for hjemmehørende arter. Et eksempel er grantræer, idet de vokser hurtigere. Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optagelse. Det er også på den måde, vi sikrer sunde

træer til de næste mange generationer. Når der fjernes træer, mister vi CO₂ oplagringen, Dette er uansvarligt, når der ikke genplanter i samme omfang. Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen mangler stadig at sætte tal på den isolerede klimaeffekt af tiltagene med at omlægge 75.000 HA skov til urørt skov med disse metoder. Miljøministeriet har planer om at 250.000 ha skal tilplanter med skov. Dette er hovedsageligt ved private jordejere. Men vi forudser at planerne kan være svære at få effektueret ligesom landbrugets frivillige aftale om stop af drift på lavbundsjordene.

Øget import af træ

Urørt skov og ophør med bæredygtig skovdrift vil reducere mængden af bæredygtigt, certificeret dansk træ til byggeri i Danmark. Planerne vil øge behov for import af træ fra andre lande, med negative konsekvenser for både betalingsbalance, miljø og klima. Transport af træ over lange afstande øger CO₂-udledningen og kan føre til ulovlig og ikke-bæredygtig skovhugst i andre lande. Danmark har skrevet under på en afskovningsforordning som træder i kraft med udgangen af 2024. Her skal sikres bevarelse af skove og sikring af træ til møbelindustri og byggeri. Her bør Miljøstyrelsen derfor indstille hugsten og undlade at iværksætte planerne om urørt skov, som hovedsagelig sker i Østdanmark. Savværker skal bruge løvtræ til produktion af møbler, gulve og andre bygningsmaterialer.

Veteranisering

Det forekommer unaturligt, at påføre levedygtige træer skade for at lave kunstige træhabitater for insekter, svampe, fugle og pattedyr - når man kunne fokusere på at beholde gamle træer. Ved veteranisering bliver træet aldrig rigtigt stort og "gammelt".

Øget risiko for skovbrande

Urørt skov med ophobning af dødt ved, bunker af grene og tæt vegetation øger risikoen for skovbrande, der udleder store mængder CO₂.

Fældninger i yngletiden

Det er et problem, at fældningerne af træer sker langt ind i fuglenes yngletid, som Fri Natur har kunnet konstatere sker på Naturstyrelsens områder, hvor hyrede firmaer forestår rydningerne. Der er ikke kun tale om enkelte træer med motorsav, men store områder, der ryddes fuldstændigt med skovningsmaskiner. Det medfører drastisk tab af leve, yngle og fourageringssteder for fugle og dyr.

Manglende respekt for historien, hvordan Ulvshale blev opkøbt og etableret

Med den nye forvaltningsstrategi vil Naturstyrelsen vanære historien om, hvordan Ulvshale blev etableret og skabt med tilplantninger, så arealerne i dag fremstår som et unikt stykke natur.

Uddrag af fredningsafgørelse reg. Nr. 08206.00

*Ulvshale Skov var en fællesskov med mange hundrede ejere, men i løbet af de sidste årtier af 1800-tallet lykkedes det højskoleforstander Frede Bojsen fra Rødkilde Højskole at opkøbe over halvdelen af grunddelene, og i 1896 blev skoven udstykket, så Bojsen fik et samlet ejerskab over den vestlige del af skoven og græsgangen vest herfor. **Herefter var kreaturerne forment adgang** og frem til Bojsens død i 1926 blev der foretaget tilplantninger, bl.a. sluttede bevoksninger af skovfyr på den hidtidige græsgang.*

Nu vil Naturstyrelsen indsætte græssere stik imod den oprindelige fredning. Husk at en hegning er som at skulle etablere en bygning, derfor kræves en landzonetilladelse. Hvis ikke denne er givet, vil hegningen være ulovlig, og kan påklages til Nævnenes Hus.

Mistet artsrigdom

Der er ikke lavet en systematisk kortlægning af den biologiske mangfoldighed inden projektets begyndelse. Hvorledes kan planernes resultater evalueres, når der ikke er en baseline? Professor i Biodiversitet, Carsten Rahbek har netop påpeget dette. Vi ved ikke nok om, hvilke arter som allerede nu er i vores natur.

En ensidig fokusering på urørt skov og rewildings-driftsmetoderne kan føre til tab af artsrigdommen i danske skove. Kraftig reduktion af granbevoksninger medfører færre rede- og skjulesteder for. Fredede planter såsom orkidéer risikerer at forsvinde i grene, kvas og mørke eller øget vandstand. Forsker har netop påvist, at overgræsning resulterer i mindre biodiversitet.

Af samme grund frygter Foreningen Fri Natur at etablering af en naturnationalpark bevirker en nedgang i artsrigdommen, da det er et stort eksperiment med udrulningen af Naturnationalparker i Danmark, som skovrider Søren Oldenburg udtalte ved Nordsjællands Ridelaugs generalforsamling den 21. februar 2024.

Fakta: Ulvshale er karakteristisk ved at have en meget høj biodiversitet. Her er Blandt andet registreret 9 arter af flagermus samt springfrø og spidssnudet frø.

Ligesom strandtudse og grønbroget tudse er set. Af sommerfugl er bl.a. hvid admiral, der er knyttet til almindelig gedeblad i skovlysninger. I Ulvshale er registreret seks arter af beskyttede gøgeurter., nemlig majgøgeurt, kødfarvet gøgeurt, skovhullæbe, sumphullæbe, bakkegøgelilje og koralrod. Sidstnævnte har været kendt fra en enkelt forekomst på kanten af en gammel flintegrav på Mågenakken.

Ydermere er stilkekrat og eneklit, som er indeholdt i Natura 2000 og ønskes bevaret. Dette er i strid med en udsættelse af græssere. Det vil med stor sandsynlighed ske en forringelse af artsrigdommen.

Store planteædende pattedyr på Ulvshale bliver bestande af kvæg og ponyer, med udgangspunkt i de bestande, der allerede afgræsser store dele af arealerne i dag året rundt. Der suppleres med helårsgræssende geder, evt. periodevis inden for mindre midlertidige hegn, hvis det skønnes nødvendigt f.eks. for at begrænse opvækst af birk på heden.

Fri Natur mener ikke, at store græssere skal have udvidet arealer og da slet ikke når dyrevelfærdsloven ikke overholdes. Geder har ALDRIG været naturligt forekomne i Danmark og har derfor ingen berettigelse til udsætning i en naturnationalpark.

På Ulvshale er der desuden en naturligt forekommende bestand af rådyr. De vildtlevende rådyr m.fl. skal kunne færdes frit i området, som de altid har gjort.

Bekymring for overgræsning og tab af arter

Der planlægges nu indhegninger med kreaturer, heste og geder, hvordan lader det sig gøre, når en fredningskendelse fra 1929 og 1946 siger, at der er forbud mod græsning, samt forbud mod jordbearbejdning, som netop sker, når de store græssere udsættes i skoven. Disse to fredninger er nu ophævet og græsning er tilladt.

I nedenstående afgørelse af beskriver man ekstensivgræsning. Her er vi stærkt bekymret for overgræsning, da naturværdier vil gå tabt. Ulvshale udmærker sig netop ved forekomst af mange hjemmehørende og sjældne arter som tarmvridrøn, vinterege samt ene.

Uddrag fra Fredningen nr. 08206.00

*Den østligste del af fredningsområdet – hele matr.nr. 147 Ulvshale, Stege Jorder og del af matr.nr. 250 Ulvshale, Stege Jorder - er omfattet af **Overfredningsnævnet kendelse af 19. december 1929***

om fredning af del af Ulvshale Skoven (bilag 1). Følgende er citat fra fredningsnævnets afgørelse, som er blevet stadfæstet af Overfredningsnævnet: "Udvalget for Naturfredning har til Begrundelse af sin henstilling om disse Arealers Fredning henvist til, at disse med deres Bevoksning har beholdt et saa stort Præg af sin Oprindelighed, at her foreligger et Parti af en saa ejendommelig og her i Landet enestaaende Karakter, at det saavel naturhistorisk som æstetisk er meget værdifuldt" Fredningen indeholder bl.a.

- forbud mod gravning efter og fjernelse af sten-, grus- og sandmaterialer
- krav om opretholdelse og pleje af naturligt forekommende træarter samt vildtvoksende danske løvtræer og ene
- **forbud mod græsning i skoven**
- fri offentlig adgang til fods på arealerne

*Den resterende vestligste del af fredningsområdet – del af matr.nr. 250 Ulvshale, Stege Jorder - er omfattet af **Overfredningsnævnets kendelse af 16. december 1946 om fredning af Ulvshale m.m. på Møn** (bilag 2).*

Fredningen indeholder bl.a.

- **forbud mod enhver form for jordbearbejdning**
- forbud mod gravning og fjernelse af sten-, sand- og grusmaterialer
- forbud mod opførelse af bygninger

Begge fredninger foreslås ophævet. Med hensyn til fredningen fra 1946 kun for så vidt angår den del af fredningen, som omfatter matr.nr. 250 Ulvshale, Stege Jorder.

Nogle steder i skovene indhegnes arealer som skal afgræsses af store dyr. Erfaringer fra rewilding og naturpleje viser, at der kan opstå situationer, hvor sårbare områder overgræsses. Dette kan skade truede planter og naturtyper. Dette er fornyelig dokumenteret af en forsker, som netop konstaterer at arter forsvinder, når dyr går på arealer hele året. Postulatet om at indhegnet natur er vild natur virker selvmodsigende, når dyrene ikke kan søge bedre græsgange.

Hvordan kan man forvaltningsmæssigt udarbejde to så forskellige fredninger, hvis formål er at bevare de sjældne hjemmehørende arter. Det er i modstrid med århundredes viden om bevarelse om sårbare naturtyper, at der på alle naturtyper over hele landet skal udrulles den samme strategi som: er udsætning af græssere.

Begrænset adgang for friluftslivet

Skovene bør være tilgængelig for alle mennesker. Hegn, store utilregnelig dyr, låger, øget vandstand skaber enkeltvis og i kombination begrænset adgang og tilgængelighed. Det vil forhindre mange mennesker i at bruge skoven til motion, rekreation og naturoplevelser. Befolkningens fysiske og mental sundhed vil blive påvirket negativt af planerne. Forskere har gennem tiden dokumenteret, hvordan ophold i naturen reducerer stress, forbedrer humøret og øger immunforsvaret og færre sygedage og hospitalsophold har en gavnlig samfundsøkonomiske virkning. Regeringen burde have fortaget en 360

graders analyse af disse tiltag inden en ændring fra naturnær skovdrift til naturnationalparker og konvertering af skove til ”urørt skov”.

Manglede analyser af risiko for friluftslivet

Fri Natur vil minde om, at der ikke er foretaget en kortlægning af friluftslivet i områderne, der står overfor forandring, ligesom, der ikke er foretaget en risikovurdering og kortlægning af ulykker i naturplejeprojekter, som kunne afdække risikoen for friluftslivets mangfoldige aktiviteter.

Færre muligheder for friluftslivet

Planerne for Urørt skov vil begrænse mulighederne og sikkerheden for diverse fritids- og sportsaktiviteter, f.eks. spejdeture, skovture for familier, børnehaver, skoler og lejrskoler, trailløb, orienteringsløb, mountainbiking, overnatninger i skovene, hestevognskørsel, hundeslædekørsel, ridning og vandreture med hund mm. Disse aktiviteter er vigtige for at fremme et aktivt liv og socialt samvær - generel sundhed i Danmark.

Særligt, når der udsættes store husdyr eller store, vilde arter vil de fleste friluftaktiviteter blive påvirket negativt.

I en national undersøgelse erklærer 26,1% af de adspurgte sig enige eller delvist enige i, at ”jeg ville føle mig utryk ved at færdes i naturnationalparkerne, hvis der er sat kvæg og/eller heste ud” (KU 2022). Tilgængeligheden bliver dermed væsentligt reduceret for mange brugergrupper.

Øget risiko for ulykker

Visse områder vil blive hegnede og der har allerede været utallige sammenstød mellem dyr fra indhegninger og dem der har vovet at gå ind i områderne. Det viser nedenstående liste, over ulykker med borgere og færden med store græssere. Også i Lille Vildmose har Aalborg kommune advaret borgerne mod elgene. Ja, de er sky med meget farlige ved situationer med mennesker og andre dyr som heste og hunde.

Der er usikkerhed om hvor ansvaret kan placeres - hos den enkelte, hos dyreholderen eller Naturstyrelsen? Ulykkerne kommer og Fri Natur vil mene at når Naturstyrelsen har udsat dyrene er det også her ansvaret skal placeres – særligt, når man ikke har foretaget de nødvendige forudgående analyser.

Og hvem der har ansvaret for ulykker, hvis mødet mellem store græssere og skovgæster bliver fatal, når man som organisation, institution eller forening har børn, gæster og/eller sportsudøvere med i hegningerne?

Eksempler på hændelser, der er kommet i medierne

2024 Ko angreb borger i sommerhusområde på Horns Herred

2023 Minister i natur-sag: Ko trampede på soldat

2022 Skræmmende oplevelse i Mols Bjerge på kanten til det livstruende

2022 (2020) Angrebet af rasende ko. Hyggetur med børnene blev til mareridt

2021 Turister omringet i Mols Bjerge og angrebet af tyr

2021 Kvinde angrebet af ko

2021 Køer drev syvårig på flugt. Nu er dyrene blevet fjernet

2020

2019 Heltmodig datter reddede far fra vild tyr

2017 Opråb fra Lille Vildmose: Hold jer fra elgene | TV2 Nord

2017 Overfaldet af vilde køer. 67-årig kvinde hårdt kvæstet på Helgenæs

2017 Mand trampet ihjel af ko i Broager

2017 Angrebet af køer i indhegning. Jeg slap mirakuløst med liv og førlighed i behold
2017 John Henriksens hund blev mast ihjel: - Naturstyrelsen har ikke gjort nok
Bag disse artikler skjuler der sig mørketal med mange nærvedhændelser og ulykker, som ikke har nået mediernes overskrifter.

Alternative forslag:

Fri Natur støtter en bæredygtig naturnær skovdrift, der sikrer både biodiversitet, CO₂-optag og fri adgang til naturen for alle. Naturnær skovdrift indebærer en række forskellige tiltag, herunder:

- Fri adgang for alle: Områderne skal være tilgængelige og sikre for alle mennesker - også os med hund, så vi alle kan nyde naturens sundhedsfremmende effekter i vores fælles natur. Flora og fauna har brug for spredningskorridorer for at kunne spredes og vandre frit. Fri Natur foreslår at sætte naturen fri og lade skovene dominere landskaberne.
- Pleje af lysåbne områder: Lysåbne områder er vigtige for mange danske arter og

bidrager til et mere varieret landskab – begræns hegninger med græssere til kun de områder hvor periodevis afgræsning på de eksisterende lysåbne arealer.

Danmark ligger for nordligt til at understøtte græsning hele året. Tørt græs er ikke at sammenligne med hø. Der er ingen næring tilbage. Græssers fordøjelse er ikke egnet til at skulle nedbryde cellulose i knopper, grene og bark – og er ikke ”naturlige” fødeemner for de fremavlede husdyrtyper.

Indretning af mindre hegninger skal udføres væk fra stier og veje, således at vi der ikke ønsker at færdes blandt kvæget/dyrene får alternative ruter.

- Brug af plukhugst: Plukhugst sikrer en kontinuerlig tilvækst af træer og dermed en jævn CO₂-optag, samt forsyner vores land med certificeret, bæredygtigt tømmer til bæredygtigt byggeri.

Kilder:

- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift>
- <https://bevaradedanskeskove.dk/>
- <https://frinaturdanmark.dk/>
- <https://www.facebook.com/frinatur>
- <https://www.facebook.com/groups/312861966884220>
- <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/skov/skov-og-klima/>
- <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danishforests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>
- <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/skovbrug/privatskovdrift/naturnaer-skovdrift> :
- https://dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_ID=2078
- <https://www.geoviden.dk/6-000-aars-skovrydning-kan-aflaeses-underoestjysk-soe/>

Med venlig hilsen på vegne af Foreningen Fri Natur

Formand, Joachim Parbo

Foreningen Nyord

Høringssvar i relation til Projektbeskrivelse og Forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale afgivet af Bestyrelsen for Foreningen Nyord.

Bestyrelsen har gennemgået ovennævnte plan ("Planen") og har i den sammenhæng følgende bemærkninger og forbehold:

Ulvshalevej og store pattedyr. Vejen gennem Ulvshale er den eneste forbindelse til Nyord og er således kritisk infrastruktur. Der er en betydelig trafik og som det bemærkes i Planen, besøges øen af op til 300.000 årligt. Besøgsantallet er stigende fra år til år. Vejen er smal og sigtbarheden, som følge af den tætte skov til begge sider, begrænset. Det fremgår af Planen, at der vil blive etableret et fritgående kvæghold på op til 55 stykker kvæg og op til 25 heste. Dertil kommer en antal geder. Det er mange dyr på et beskedent areal. Vi har allerede udfordringer med råvildt, der pludseligt kommer ud af skoven med dertil hørende pludselige opbremsninger eller værre, en påkørsel.

Flokke af dyr, der pludseligt befinder sig på vejen, udgør en sikkerhedsmæssig risiko. Såvel kvæg som heste er dyr, der kan bevæge sig hurtigt. Den gående eller cyklende trafik vil være endnu mere udsat. *Vi opfordrer til, at der sker en hegning langs vejen, så Naturnationalparken opdeles i to zoner. I det omfang, at dette ønske ikke kan efterkommes, opfordres til, at der etableres faunapassager eller at færreste etableres med en meget kort afstand (maksimalt 200 m.) så passagemuligheden for de store dyr er afgrænset og at dette kombineres med, at skoven ryddes i betydeligt omfang i begge vejsider, så sigtbarheden øges og risikoen for ulykker mindskes.*

P-pladser: Planen indeholder et forslag om en vis øgning af P-pladser. Det bemærkes samtidig, at en øget turisme må forventes. Dette sammenholdt med den generelle tendens, at antallet af besøgende er stigende, gør at kravet om parkeringsmuligheder er stort. Er der ikke tilstrækkelige P-pladser, vil der blive parkeret på vejen.

Det ser vi med stor tydelighed på Nyord, hvor kapaciteten af P-pladser – især i sommersæsonen – er begrænset. Det har den effekt, at der parkeres på indfaldsvejen til byen, hvilken udgør en sikkerhedsrisiko og samtidig en trafikbarriere for de fastboende.

Der opfordres til at sikre, at et stort antal P-pladser er til rådighed, så der ikke parkeres på Ulvshalevej og at der skiltes med "parkering forbudt".

Overnatning. Planen henviser til shelters på Nyord og i Hegnede skoven, hvis overnatning ønskes. Vi ser en betydelig turisme med autocampers, en overnatningsform, som er stærkt stigende. På Nyord har vi gentagne gange gjort opmærksom på problemet, idet gæsterne overnatter på den i forvejen overfyldte P-plads, tømmer toiletbeholdere på det offentlige toilet ligesom vi har erfaret, at naturen sommetider benyttes til toilet. Der må forventes et stigende antal autocampere som følge af besøg til Naturnationalparken.

Vi opfordrer til, at ophold med autocampere alene må ske på campingpladsen – og at der skiltes tydeligt herom i hele området – således også i Naturnationalparkens område og ikke mindst på Nyord, som vil være et naturligt sted at søge hen for mange besøgende.

Færreste. Planen indeholder et krav om to færreste, hvilket alene er påkrævet i det omfang fællesindhegningen fastholdes (jfr. ovenfor). Færreste ser vi som en udfordring generelt for såvel den kørende som gående trafik. Særligt for den gående og cyklende trafik, vil det være et stort irritationsmoment, da riste eller trafik gennem låger gør fremdriften vanskelig. Mange Nyordboere og gæster til øen er vandrere eller cyklister. *Der opfordres til at gennemtænke en passagemulighed, der ikke er via en rist og/eller en tung låge. En særlig problematik er, at ambulancer eller andre redningstjenester forsinkes.*

Hunde. Vi har på Nyord en del erfaring med naturplejekvæg og ganske som NST andre steder i landet har erfaret, er kombinationen af kvæg/heste og hunde en udfordring. *Vi opfordrer til, at hundeluftere ikke bør have adgang til Naturnationalparken.* Såfremt vores opfordring til at etablere to zoner (jfr. ovenfor) minimeres problemstillingen, da Ulvshalevej vil være sikker – også for hundeluftere.

Friluftsrådet Storstrøm

Friluftsråd Storstrøms høringssvar til Naturnationalpark Ulvshale.

Naturstyrelsen Storstrøm har d. 18.3.2025 sendt projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale i høring med frist 20.5.2025

Friluftsrådet Storstrøm har været repræsenteret i bestyrelsen for Ulvshale. Bestyrelsen i Friluftsrådet Storstrøm har løbende debatteret arbejdet i bestyrelsen for Nationalpark Ulvshale, og vi har med stor interesse læst projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen. Friluftsrådet er paraplyorganisation for mange foreninger og brugergrupper, der alle har det til fælles, at brugen af naturen er vigtig. Naturen er danskernes foretrukne motionsarena, og vi arbejder aktivt på, at adgangen til grønne områder bibeholdes og udvides, så folkesundheden og livskvaliteten ikke svækkes.

På Sydsjælland, Lolland og Falster med øvrige øer er landbrugets udnyttelsesgrad høj og jorden er på private hænder. Fonde har opkøbt store arealer, der udlægges til natur, men for alle områder gælder, at der er begrænsninger for befolkningens adgang og brug. Statsskove i området er få, og har dermed en helt særlig betydning som oaser for mennesker. Vores høringssvar skal ses i lyset af, at vi ikke ønsker yderligere begrænsning i brugen af naturen.

Forhold Friluftsråd Storstrøm finder meget positivt:

Først vil vi gerne tilkendegive, at processen og dialogen i bestyrelsen har været respektfuld overfor forskellige synspunkter og ønsker.

Vi finder det positivt, at der har været fokus på, at alle har ret til, og skal kunne færdes i naturen. Naturstyrelsen Storstrøm har vist imødekommenhed ift. dette. Det er blandt andet kommet til udtryk ved, at der har været enighed om, at der etableres gangarealer, hvor borgere med handicap, folk med barnevogne m.v. har mulighed for at færdes. Ligeledes har alle været enige i, at de steder hvor der etableres hegn, færiste m.v. opsættes låger, så alle har mulighed for at komme rundt i hele området.

Vi ser med stor velvilje på, at Naturstyrelsen Storstrøm vil følge tæt, hvorledes tiltagene i Naturnationalparken vil påvirke friluftstivet bl.a. ved tælling af brugere af området.

I Friluftsråd Storstrøm er der forhold, der også vækker bekymring:

Fritgående vilde køer og heste, samt reproduktion af disse.

Det fremgår af høringsmaterialet, at Naturstyrelsen Storstrøm ikke blot ønsker, at der skal være fritgående vilde heste og køer, men at dyrene også skal være reproducerende. Det vil medføre, at der kommer til at gå hingste, føl, tyre og kalve tøs i de områder, hvor mennesker også færdes.

Vi er oplyst, at der, fra flere medlemmer i Nationalparkens bestyrelse, er givet udtryk for bekymring ift. fritgående køer og heste. Der bor mange mennesker, der har Ulvshale som deres nærområde, og hvor de er vant til, at færdes frit med og uden hund (i snor) m.v., og hvor det at gå mellem vilde heste og køer skaber utryghed. Fritgående heste og køer vil også få

indflydelse på rytteres frie færden i Naturnationalparkens område. Der er lavet undersøgelser i Danmark, hvor det slås fast, at den overvejende del, af rytterne ikke tør ride i områder, hvor heste og køer er hegnet inde.

Friluftsråd Storstrøm anerkender folks bekymring som værende reel ift. at færdes mellem løsgående vilde køer og heste, og ser med bekymring på reproduktion af disse. Der er evidens for, at der kan opstå farlige situationer, hvis mennesker kommer imellem hopper, kvier og deres afkom. Ligeledes udgør hingste og tyre en potentiel, fare for mennesker. **Vi anbefaler derfor**, at der ikke arbejdes med reproduktion, da det øger risikoen for farlige situationer væsentligt. Naturstyrelsen Storstrøm anerkender i øvrigt, i høringsmaterialet, denne risiko. Friluftsrådet forestår, at hvis det fastholdes, at der skal være reproduktion af landbrugsdyr i Naturnationalparken, at man så venter minimum 5 år før det iværksættes. Det vil give et erfaringsgrundlag ift. at køer og heste i en årrække har haft adgang til hele Naturnationalparkens område.

Fritgående hingste udgør en særlig risiko for ryttere og deres heste. Denne risiko fremgår af forvaltningsplanen, hvor det beskrives, at hingste kan være opsøgende over for andre hesteracer med henblik på at indlemme hestene i deres flok eller kæmpe mod andre heste for at forsvare territorium. Risikoen for farlige situationer for mennesker øges betydeligt. Argumentet for at udsætte reproducerende dyr i Ulvshale er bl.a. at de vil øge biodiversiteten og give dyrene en mere naturlig adfærd. Der ses ikke at være fremlagt fagligt belæg for dette. I Friluftsrådet Storstrøm er vi af den opfattelse, at de negative aspekter vægter så højt, at reproducerende heste og køer i hvert fald i første omgang skal undgås.

Dispensation for dyrevelfærdsloven:

Det fremgår af høringsmaterialet pkt. 4.3. at Naturstyrelsen ønsker, at tilsynet med de vilde køer og heste skal ske på bestandsniveau, på baggrund af dispensationer fra de respektive myndigheder. Det fremgår, at det konkret drejer sig om dispensation fra dyrevelfærdsloven. Bestyrelsen i Friluftsråd Storstrøm ønsker ikke at der søges dispensation fra dyrevelfærdstoven. Når man vælger at hegne dyr inde, er vi af den opfattelse, at man forpligtes til at overholde lovgivningen på området. Naturnationalpark Ulvshale er Danmarks mindste Naturnationalpark. Vi mener, at det er muligt at tilse og fodre dyrene i det nødvendige omfang. Vi ser positivt på, at Naturstyrelsen har udarbejdet en beredskabsplan for hold af dyr.

Venlig hilsen

Jens Ole Suldrup

Formand Friluftsrådet Storstrøm

Grundejerforeningen Mågenakken

Høringssvar fra Grundejerforeningen Mågenakken

Grundejerforeningen (GF) Mågenakkens høringssvar til Naturstyrelsens (NST) projektplan for Naturnationalpark Møn er behandlet på foreningens generalforsamling 27. april 2025.

Høringssvaret omfatter følgende hovedindsigelser og anbefalinger:

1. Stormflodsfare for GF Mågenakken
2. Flydespærringer er problematiske og bør opgives
3. Unik natur på Ulvshale Nordstrand bør sikres med hegnslinje på inderside af grå-grøn klit
4. Hegnslinje mellem GF Mågenakken og NSTs areal bør bevares

Re. 1. Stormflodsfare for GF Mågenakken:

NSTs planer vil skabe stormflodsfare på Mågenakken. Som konsekvens af planerne om at tillade græsning i klitterne vil den naturlige kystsikring, som klitrækken i området udgør, blive nedbrudt. Det viser konkrete erfaringer med NSTs hidtidige hegning af et afgrænset område på Ulvshale Nordstrand. NSTs hegning har i en årrække gået helt ude langs stranden. Dermed er de yderste klitter mod stranden med f.eks. hjelme og marehalm samt klitrækkens kratbevoksning blevet afgræsset af heste og køer.

Afgræsningen har medført, at dyrene tramper klitterne i stykker.

Dertil er hjelme, marehalm og krat, som holder på sandet, blevet så kraftigt afgræsset, at der opstår sandflugt.

Sammen med påvirkning fra havet med højvande og storme har det ført til en beklagelig udjævning af klitterne, ligesom kratbevoksningen langs kystlinjen langsomt er skyllet væk af vinterstorme. Således har vinterstorme flere gange haft mindre gennembrud af klitten, hvor sandet fra klitten er ført flere hundrede meter ind over arealer bag klitrækken.

Den gradvise nedbrydning, forårsaget af de tunge dyrs afgræsning af den naturlige klitrække og kystsikring, banede vejen for det helt store gennembrud af klitrækken ved Oktoberstormen i 2023, hvor store dele af Ulvshale Nordstrand blev oversvømmet af det salte havvand. Dette medførte store skader på naturen.

Det store gennembrud af klitrækken ser GF Mågenakken som en klar indikation af, at der foreligger en betydelig fremtidig trussel med forhøjet stormflodsfare og risiko for oversvømmelse af foreningens medlemmers huse og matrikler.

Ulvshale Strand oplevede ingen andre gennembrud af klitrækken eller det kunstige dige end på området, der blev afgræsset og nedtrådt af afgræssende dyr. Diget er i øvrigt beskyttet af forbud mod al færdsel på det.

Re. 2. Flydespærringer er problematiske og bør opgives

Som konsekvens af ovenstående pkt. 1 vil GF Mågenakken hermed i stærkeste vendinger modsætte sig NSTs planer om benytte flydespærringer som hegning ud i havet.

Flydespærringerne er en dårlig idé af en række andre grunde:

- a. Flydespærringerne kan ikke flyde, for generelt udgør Ulvshale Nordstrand af store, meget lavvandede områder og større sandbanker. Det indebærer, at flydespærringerne skal strække sig flere hundrede meter ud, og helt ud til Nyord-sejlrenden, hvis NST skal sikre at holde dyreholdet inde i indhegningen. Ellers vil dyrene blot gå udenom flydespærringerne ved lavvande, hvor man ofte kan gå helt tørskoet ud til Nyord-sejlrenden.

- b. Kystlinjen og sandet flytter sig konstant som konsekvens af havstrømmene. Erfaringerne gennem de seneste årtier viser, at der gennemsnitligt lægges 3-5 meter til kystlinjen hvert år, hvilket indebærer, at flydespærringerne konstant ville skulle flyttes udad i havet.
- c. Flydespærringerne vil blive beskadiget af havet og de årlige vinterstorme og vil derfor have behov for løbende vedligehold og reparation. Herunder er tang en stor udfordring. Flydespærringerne vil konstant blive overdynt af tang, som netop ophobes i meget store mængder ud for NSTs arealer på Ulvshale Nordstrand.

Re. 3. Unik natur på Ulvshale Nordstrand bør sikres med hegnslinje på inderside af grå-grøn klit

Ulvshale Nordstrand omfatter en mosaik af helt unikke naturtyper. Herunder den meget sjældne naturtype grå-grøn klit med ekstraordinær artsvariation af f.eks. lav, svampe og insekter samt sammenhængende forekomst af rensdyrlav. Institut for Ecoscience på Aarhus Universitet har som led i forskningsprojektet BioWide (Biodiversity in Width and Depth) gennemført et 'prøveflade' studie i området. I en rapport fra 2020 beskriver de fund af en række arter, som ikke før er konstateret i Danmark samt dokumentation for dusinvis af meget sjældne rødliste-arter i dette helt særlige område. Vi har med bekymring observeret, at en stor del af den Natura2000 beskyttede nordligste del af den grå-grønne klit gik til, da den nordligste del af den grå-grønne klit blev lagt ind i NSTs hegning. Det medførte, at den grå-grønne klit blev trampet i stykker af de store dyr og i dag er gået til i græs. Dette er et stort tab for Ulvshale Nordstrands unikke natur.

Ydermere gik en stor del af den grå-grønne klit til, da NST, Biosfære Møn og Vordingborg i et eksperiment med naturpleje afbrændte dele af den i foråret 2020.

Da NST senere udvidede afgrænsningen af Ulvshale Nordstrand helt ud til kysten på det sydligste af Ulvshale Nordstrand, blev den beskedne overlevende del af den unikke grå-grønne klit på foranledning af GF Mågenakken heget ude, så den ikke blev trampet i stykker af kreaturerne. Dette lille område af grå-grøn klit er det eneste bevarede på NSTs arealer, hvorimod GF Mågenakken har bevaret både hjelm og marehalm, samt grå-grøn klit på foreningens arealer, som i dag er større end NSTs bevarede areal.

Ifølge NSTs projektplan er det hensigten at fjerne heget omkring den bevarede del af den grå-grønne klit, hvorved det med afsæt i de konkrete erfaringer kan forudses, at den grå-grønne klit med sin helt unikke artsvariation helt vil forsvinde fra NSTs arealer på Ulvshale Nordstrand.

GF Mågenakken vil med henvisning til både den altoverskyggende stormflodsfare for området og de påpegede udfordringer omkring flydespærringen kræve, at hegnslinjen langs stranden placeres indenfor klitrækken og kystvoldene, så de og deres beskyttende bevoksning af hjelme og marehalm samt kratbevoksning kan bevares.

GF Mågenakken vil med henvisning til beskyttelse af den unikke natur langs kysten, herunder specielt den helt særegne grå-grønne klit, kraftigt henstille, at hegnslinjen går indenfor den grå-grønne klit, så den grå-grønne klit ikke indgår i hegningen og dermed bliver ødelagt af afgræssende kreaturer. Hvis NST mod forventning tilsidesætter denne henstilling, så skal den særlige indhegning omkring den tilbageblevne del af den grå-grønne klit bevares. Det sarte naturområde trues tillige af bævreasp, der breder sig aggressivt i området bag klitterne. Vi vil opfordre til, at NST helt fjerner lunden af invasiv bævreasp, som er kilde til den voldsomme spredning af opvækst fra den allersydligste del Ulvshale Nordstrand.

Bævreaspen fandtes ikke tidligere i området, idet bævreaspen invaderede den grå-grønne klit for få årtier siden. Bævreaspen er således invasiv og bør fjernes. Det har ikke været muligt for NST at forhindre opvæksten af bævreasp i at brede sig, hvilket tydeligt ses i området, hvor bævreaspen nu helt

er ved at overtage denne unikke kystnatur. Hvis ikke den invasive bævreasp helt fjernes, bør hegningen mod syd således omfatte lunden af bævreasp.

Re. 4. Hegnslinje mellem GF Mågenakken og NSTs areal bør bevares

Husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav ift. nabobeboelse er på 50 meter.

GF Mågenakken ønsker ikke at få hegnslinjen lagt helt op til GF Mågenakkens skel til naturnationalparken. Det vil indebære gener fra såvel dyrenes gødning som de besøgende i naturnationalparken. Hvad sidstnævnte angår, oplever GF Mågenakkens beboere på Mågenakken 20 og 22 allerede en stor ulovlig offentlig trafik af vandrere på deres matrikler, der ikke ønsker at gå ind i NSTs hegning.

GF Mågenakken er dog rede til et kompromis om at opretholde den nuværende hegnslinje, som tidligere er fastlagt i fællesskab med NST. Her er afstanden mindre end 50 meter fra nabobeboelsen. Alternativt vil GF Mågenakken påkalde sig Husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav med henblik på overholdelse af denne.

Afstanden til hegningen skal også gælde ud for lunden af invasiv bævreasp.

NST har tidligere lovet at få fjernet opvæksten af invasiv bævreasp mellem lunden af bævreasp og GF Mågenakkens skel. Hvis NST holder dette løfte og flytter hegningen tilbage fra det fælles skel, tilbyder GF Mågenakken at påtage sig vedligeholdet af dette areal udenfor hegningen som frivillige naturplejere. Det gør vi med henvisning til foreningens succesfulde vedligehold af GF Mågenakkens eng mellem Ulvshale-skoven og Mågenakkens vej. Ifølge videnbasen Arter.dk om arter i den danske natur er GF Mågenakkens eng i meget bedre tilstand med større biodiversitet end NSTs tilstødende arealer.

Note re. geder.

GF Mågenakken har i to sammenhængende år haft en større flok geder til at afgræsse foreningens fælles eng. Gederne var primært udsat for at afgræse rødelt og birk, de tog noget af det friskeste birk, men rørte slet ikke rødelt. Derimod afgrævede de en række buske og træer vi var kede af, såsom enebær, som de spiste som slik! Af hensyn til Ulvshales mange ener og sjældne arter opfordrer GF Mågenakken derfor til at NST kun benytter geder til punktafgrævning af særlige områder.

Note re. slåning.

GF Mågenakken har opnået de allerbedste resultater ved årligt at slå vores eng i september måned. Det har totalt standset al opvækst på engen, ligesom en række af vores sjældne arter har fået fantastiske vækstvilkår herunder flere sjældne orkidéer, bl.a. har vi nu et spektakulært lilla tæppe af tusindvis af Majgøgeurt. Vi opfordrer NST til at tage ved lære af GF Mågenakkens erfaringer med decenniers mislykket og vellykket naturpleje af vores fælles eng.

Opsummering af GF Mågenakkens høringssvar:

1. Stormflodsfare for GF Mågenakken:
 - a. Heste og køer tramper klitterne i stykker
 - b. Hjelme og marehalm græsses væk
 - c. Sandflugt og nedtrampning af klitter giver stormflodsfare
2. Flydespærringer er problematiske og bør opgives:
 - a. Flydespærringer kan ikke flyde på de lave vande
 - b. Ineffektive medmindre de strækker helt ud til Nyord-sejlrenden

- c. Umulige at vedligeholde

3.

Unik natur på Ulvshale Nordstrand bør sikres med hegnslinje på inderside af grå-grøn klit:

- a. Beskytte sandklitterne fra at blive afgræsset og trampet i stykker af de græssende dyr
- b. Beskytte den grå-grønne klit fra at blive trampet i stykker af dyrene

4.

Hegnslinje mellem GF Mågenakken og NSTs areal bør bevares:

- a. Undgå offentlig vandring på GF Mågenakkens private matrikler samt gener fra kreaturerne
gødning
- b. Jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen bibeholdes aftalt afstand til hegn
- c. Fjerne invasiv bævreasp og flytte hegn væk fra skel til GF Mågenakken
- d. GF Mågenakken vil påtage sig frivillig naturpleje udenfor hegningen

Vi ser frem til en konstruktivt løsningsorienteret dialog.

På vegne GF Mågenakken ved bestyrelsen

Steffen Frølund Thomsen, Maryla Rytter Wróblewski, Claude Teisen-Simony

Mønspejderne (Det Danske Spejderkorps)

Til Naturstyrelsen

Mønspejdernes høringssvar:

- Vi bakker op om beslutningen om at gøre Ulvshaleområdet til en naturnationalpark (NNP). Som en organisation, der aktiverer børn og unge i naturen, ser vi med stor tilfredshed på, at denne NNP ligger netop i vores område.
- Spejderne kommer ofte i skoven, og det er vigtigt for os, at NNP'en er uændret fuldt tilgængelig. Bl.a. at vi kan færdes overalt, døgnet rundt, idet der dog skal tages hensyn til de foreslåede faunalommer.
- Tilgængeligheden gælder også muligheden for at lave organiseret aktivitet i området, jfr. Naturstyrelsens regler for, hvad der skal søges om tilladelse til.
- Vi har i bestyrelsen for NNP Ulvshale efterspurgt formidling af biodiversitet for børn og unge. Vi mener, at det er en oplagt mulighed for at give børn og unge i forståelse for naturens processer, og dette område er det helt naturlige sted. Svaret har været, at formidling tages op i en senere fase af processen. Her bringes en kraftig opfordring til, at dette emne får meget høj prioritet i denne kommende fase !
- Spejderne foreslår, at der etableres en lav udsigtsplatform lige øst for Skansen. Formålet er at kunne komme et par meter op og overskue farvandet mellem Ulvshale og Nyord: Engene på Fællesgræsningen og nordenden af Nyord. Småøerne Ægholm og Sækkesand og derimellem. Fantastisk sted at se på fugle. Her er også muligheden for at formidle fuglelivet, bl.a. stor skallesluger. Stedet ligger på gennemgående vandre- og cykelstier.
- Det er ikke foreslået en primitiv overnatningsplads inden for NNP. Spejderne hilser med glæde, at der etableres sheltere i Hegnede Skov, på Mosehældgård og i Stege Skov.
- Mønspejderne har flere gange afholdt naturplejedag for spejderne og deres familier på Ulvshale. Hermed en opfordring til, at det fortsat kan lade sig gøre, og at Naturstyrelsen også kan etablere andre grupper af frivillige til at deltage aktivt i naturplejeopgaver i NNP'en.
- En lille detalje: På kortet med friluftsfaciliteter vises borde/bænke midt i skoven, beskrevet som Festpladsen. På kortet er stedet angivet forkert. Festpladsen ligger en tak mod øst.

Med venlig hilsen

For Det Danske Spejderkorps, Mønspejderne
HC Gravesen

Sandvejens natur- og kulturarvsforening **Høringssvar fra Sandvejens natur- og kulturarvsforening**

Som nabo mod sydvest hilser Sandvejens natur- og kulturarvsforening Naturnationalpark Ulvshale velkommen. Sandvejens natur- og kulturarvsforening bakker op om ambitionerne om at styrke biodiversiteten i almindelighed og i Naturnationalpark Ulvshale i særdeleshed, blandt andet gennem introduktion af flere græssere, herunder reproducerende dyrebestande.

På Sandvejen har vi mere end 100 års positive erfaringer med, at indhegnede enge med græssende dyr går hånd i hånd med menneskers fritidsliv ved kysten og i skoven. Vi ser derfor også optimistisk på de foreslåede tiltag for den kommende naturnationalpark, hvad angår hegn og muligheden for at opretholde et godt dyreliv i sammenhæng med et godt rekreativt liv for mennesker.

Sandvejens natur- og kulturarvsforening hilser det velkomment, at der i den kommende naturnationalpark vil være fokus på tilgængelighed for mennesker med nedsat mobilitet. Vi håber, at fremtidige udviklingsplaner vil tilgodese stier og forbindelser, der sikrer, at alle har lige adgang til samtlige af områdets naturtyper uanset livssituation eller kapacitet.

Når det er sagt, ser vi dog gerne, at den kommende naturnationalpark fremover fastholdes med bilfri indgange og at der ikke etableres yderligere parkeringspladser omkring naturnationalparken end de foreslåede ved Tønden, Campingpladsen og ved Naturcentret. Motoriserede køretøjer lægger et uønsket pres på naturen gennem støj- og lysgener, ligesom tung trafik skaber støvgener for de lokale beboere.

På vegne af bestyrelsen
Mike Ameko Lippert
Formand

Om Sandvejens natur- og kulturarvsforening

Sandvejens natur- og kulturarvsforening repræsenterer grundejere på Sandvejen og Ulvshalevej 242-254. Medlemmernes samlede arealer udgør et større område i overgangen fra skov til eng og klitter, grænsende op til Naturnationalparken mod sydvest.

Foreningens formål er at medvirke til, dels at bevare, genskabe og udvikle og dels, at formidle Sandvejens særegne kulturarv og naturarv, herunder at sikre høj arkitektonisk kvalitet og bygningskulturelle værdier i samspil med rekreative værdier og høj naturkvalitet.

Foreningen har været repræsenteret i den lokale projektgruppe og i bestyrelsen for Naturnationalpark Ulvshale siden 2022.

Foreningen er udpeget som ambassadør for Biosfæreområde Møn og Dark Sky Park Møn.
www.foreningen-sandvejen.dk

Ulvshale Lejer- og Grundejerforening

Til Naturnationalpark Ulvshale.

Høring vedr. projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale.

Ulvshale Lejer- og Grundejerforenings bestyrelse fremsender i anledning af ovennævnte høring følgende høringssvar:

Ang.. NNP/Ulvshale arealer, som støder op afvandingskanalen:

- a. Hvordan tænkes arealet, som er afgrænset dels af Kærhøgevej, dels af afvandingskanalen, afgræsset? Da Naturstyrelsen ikke har erhvervet alle matrikler omkring dette areal, kan kvæget kun passere over afvandingskanalen, hvis de vil græsse på den nordlige del af den østligste del af NNP Ulvshale
- b. I den forbindelse ønskes det afklaret, hvad lysorange prikker indikerer på kortet over NNP? Er det f.eks. broer?

Ang. veje til og fra NNP:

- c. Færistene på Ulvshalevej bør placeres med kortere afstand, således at dyrenes mulighed for overgang bliver smallere. Der bør skoves/fældes i umiddelbar nærhed af overgangen for at give dyrene og bilisterne godt udsyn og derved hindre påkørsel.
- d. Færistene bør placeres i umiddelbar nærhed af Naturcentret, hvortil der alligevel vil være en del trafik.
- e. NNP's veje i parken står i forbindelse med veje, som ULG har pligt til at vedligeholde: det gælder f.eks. Kærhøgevej og Telefonstien. ULG ønsker at NNP Ulvshale sikrer foreningen kompensation for slid på de af foreningens veje, der fører ind og ud af parken. Dette slid kan evt. forårsages af mange besøgende til hest eller på mountainbikes. Ligeledes står foreningen tøvende overfor placering af hestetrailere i umiddelbar nærhed af Sandvejens begyndelse ved campingpladsen.

Ang. afhegning af veje og stier i NNP:

- f. Projektbeskrivelsen for NNP Ulvshale foreslår afhegning af syddiget, ikke bare i øst/vestlig retning, men også på tværs af diget, således at afgræsningsdyr kan passere diget og græsse på ydersiden ud mod Stege bugt. NNP Ulvshale har indhentet tilladelse til denne afhegning fra Digelavet, som ejer diget og har vedligeholdelsespligt. ULG ønsker, at der etableres låger både øst og vest for det tværgående hegn, således at syddiget stadig kan passeres i fuld længde til fods.
- g. Det anbefales at strømførende hegn etableres så tilstrækkelig langt fra stier og veje, at disse ikke udgør en fare for børn og hunde, der jo ikke altid bare går lige ud.

Ang. styrelse af NNP efter udløb af den nuværende bestyrelses mandat:

- h. Ulvshale Lejer- og Grundejerforening finder det særdeles vigtigt, at det lokale islæt i styrelsen m.v. af Naturnationalpark Ulvshale sikres fremadrettet – også efter udløbet af den nuværende bestyrelses mandat.

På vegne af ULG's bestyrelse.

Annette Haaber Ihle og Per Neidel.

Vordingborg Kommune

Vordingborg Kommunes høringssvar til projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale

Generelle bemærkninger

Vordingborg Kommune er generelt meget positivt stemt overfor etableringen af Naturnationalpark Ulvshale og har deltaget i og bidraget til både den lokale arbejdsgruppe og bestyrelsen med interesse. Kommunen anerkender at Naturstyrelsen gør et stort arbejde for at inddrage borgere og interessenter i området, samt anerkender at projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen er udarbejdet bl.a. på baggrund af drøftelser og input fra den lokale projektgruppe og efterfølgende bestyrelsen.

Dette høringssvar fra Vordingborg Kommune er godkendt af Klima- og teknikudvalget.

Efter høringsperioden vil høringssvar og ændringer blive drøftet i bestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder en revideret projektbeskrivelse og forvaltningsplan, samt et høringsnotat, der forelægges ministeren og regeringen til godkendelse. Efter den politiske godkendelse går Naturstyrelsen i gang med at færdiggøre samtlige ansøgninger til myndighedsbehandling.

Vordingborg Kommune er myndighed på en række områder, hvor der vil skulle gives tilladelse eller dispensation til forskellige forhold. Administrationen har været i indledende dialog med Naturstyrelsen og der er umiddelbart identificeret behov for myndighedsafgørelser på følgende områder:

- Husdyrgødningsbekendtgørelsen (ift. bl.a. afstand fra nabo til hegnslinje, sommerhusområder)
- Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen
- Naturbeskyttelsesloven (§3, fortidsminder m.m.)
- Landzonetilladelser
- Byggetilladelser
- Vandløbsmyndigheden
- Lokalplanændring (sommerhusgrund, hvor vi ønsker P-plads
- Trafik (herunder afgørelse vedrørende etableringen af færste på Ulvshalevej)

Bemærkninger til specifikke forhold:

- Naturnationalpark Ulvshale gennemskæres i dag af Ulvshalevej. For at sammenbinde arealer nord og syd for vejen, så dyrene kan græsse frit i hele området, lægges i projektplanen op til at sætte færste i vejen. I projektplanen beskrives placeringen af færstene således: "Staten ejer, med Naturstyrelsen som forvalter, arealerne på begge sider af Ulvshalevej på en strækning af ca. 700 m. Den vestlige del af strækningen rummer et areal, der benyttes som P-plads ved store arrangementer og andre driftsmæssige formål. I den vestlige ende er der desuden en P-plads med adgang til trægangbro og fugletårn. Af praktiske grunde placeres den vestlige færst derfor umiddelbart øst for P-pladsen. Den østlige del støder op mod et mindre sommerhusområde, og færsten placeres med en respektafstand herfra. Derved bliver afstanden mellem færstene i Ulvshalevej den størst mulige på ca. 400 m."

Vordingborg Kommune finder det yderst vigtigt, at der gennemføres en særskilt trafiksikkerhedsrevision med deltagelse af Kommunen, politi og andre relevante myndigheder, som der lægges op til i afsnit 3.5. Der er en række hensyn og udfordringer der skal tages højde for og behandles i trafiksikkerhedsrevisionen, herunder:

- Naturnationalpark Ulvshale gennemskæres af Ulvshalevej, som er adgangsvej til Nyord og et sommerhusområde. Dertil er der to grusveje Sandvejen og Telefonstien,

hvor motorkørsel er forbudt. Det betyder at eneste adgang til Nyord og sommerhusområde Skoven bliver gennem naturnationalparken, da der lægges op til at Naturnationalparken bindes sammen ved at etablere færste på Ulvshalevej, som beskrevet ovenfor.

- Flere af beboerne har udtalt bekymring for og utryghed ved at skulle passere indhegninger med dyr, enten i bil eller gående/cyklende. Nyord er en turistattraktion og besøges årligt af op mod 300.000 gæster
- Mange forskellige brugere: bilister, cyklister, gående evt. med barnevogn, kørestolsbrugere, ryttere ect. benytter Ulvshalevej.
- Tilkørselsforhold ved de to P-pladser (ved Ulvshalecentret og fugleskjulet), der nu udvides og har indkørsel fra Ulvshalevej
- Trafikkens passage af færste herunder fartbegrænsning og fartdæmpende foranstaltninger
- Mulighed for fartbegrænsning på Ulvshalevej gennem skoven, hvor man nu må køre 60 km/t
- Risiko for fritgående dyr på Ulvshalevej mellem de to færste og tilhørende foranstaltninger

Desuden vil Vordingborg Kommune tilføje, at der i trafiksikkerhedsrevisionen skal ses nærmere på, hvordan adgangen for udrykningskøretøjer påvirkes, når adgangen går gennem naturnationalparken. I den forbindelse skal det også inddrages at området er oversvømmelsestruet i situationer med høj vandstand og ekstreme vejrhændelser, hvor der kan være behov for evakuering af beboerne i området.

- Udsigtstårne, madpakkehuse, terrænændringer eller andre landskabsændringer, picnicpladser og lignende, kan kræve tilladelse efter de af kommunen forvaltede lovgivninger, herunder Planlovens landzonebestemmelser.
- Mindre rettelse af afgrænsningen for naturnationalparken. På kort (nedenstående eksempel er fra kort 3.1) ligner det at parken går ind i sommerhusområdet. Dette må antages at være en fejl.
- Vordingborg Kommune opmærksom på at Naturstyrelsen har købt ejendommen Cypressvænget 22, 4780 Stege, matr.nr. 245ab, Ulvshale, Stege Jorder, med henblik på at etablere parkeringspladser. I den forbindelse skal Naturstyrelsen informeres om, at der skal ansøges om en ændring af plangrundlaget, hvis man vil bruge arealet til parkeringspladser.

I forhold til etablering af stald og læskure kan kræve tilladelse efter husdyrbrugloven afhængig af placering, størrelse, indretning, dyretyper m.m. Der kan også blive behov for dispensationer ift. placering af hegn.

Venlig hilsen

Pernille Sørensen

Teamleder

Bilag

Vordingborg Kommunes Handicapråd

Til Naturstyrelsen

Høringssvar angående Projektbeskrivelse og forvaltningsplan for Naturnationalpark Ulvshale

Vordingborg Handicapråd vil gerne kvittere for Naturstyrelsens meget positive og konstruktive tilgang i arbejdet med at gøre forholdene i Naturnationalpark Ulvshale bedst mulig for brugere med nedsat mobilitet. Alle bestyrelsesmedlemmer har i øvrigt haft samme positive tilgang i arbejdet.

Denne positive tilgang udmøntes på god måde i papiret vedrørende handicaptoulet, afmærkede ruter, parkeringspladser, stier, ny platform, shelter, skilte og information samt interessen i samarbejde med lokale handicaporganisationer.

Der er imidlertid også nogle uklarheder eller ubeskrevede forhold i papiret i relation til handicap.

Færste og låger har flere gange været drøftet i bestyrelsen, men der ses ikke i papiret beskrivelse af, hvordan disse barrierer konkret kan forceres af brugere med nedsat mobilitet. Låger omtales s. 8. Færste og låger vagt på s. 39. Vi medgiver, at der endnu ikke findes gode løsninger, men vi foreslår, at disse faciliteter i denne relation i det mindste angives som uløste opmærksomhedspunkter.

I indledningen s. 8 fremgår følgende: “.... og den eksisterende trægangbro med fugleskjul i ellesumpen totalrenoveres.”

Dette tiltag hilses velkommen, men vi er i tvivl om initiativets status, når der på s. 25 står, at gangbroen til fugleskjulet over Gåsesøen er egnet for kørselsbrugere og andre med nedsat mobilitet. Det er ikke korrekt, da gangbroen i dag er lukket på grund af råd. Her ville det ellers være naturligt at nævne totalrenoveringen.

I tredje afsnit s. 41 står, at den nye sti “belægges med fint grus, så den er egnet...” Der skal rettelig stå “stabilt grus.”

Det skal nok blive godt.

Med venlig hilsen

Winnie Lindner Pedersen
Formand Handicaprådet